

Täysistunto

Torstai 3.2.2022 klo 16.00—21.14

Täysistunto alkoi klo 16.00. Täysistunto päättyi klo 21.14.

Puhetta johtivat puhemies Matti Vanhanen (16.00—17.48 ja 19.58—21.14) ja ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne (17.48—19.58).

1. Nimenhuuto

Nimenhuutoraportti Liite 1A

Toimitettiin nimenhuuto.

2. Suullinen kyselytunti

Vastaamassa olivat seuraavat ministerit
pääministeri Sanna Marin
valtiovarainministeri Annika Saarikko
ulkoministeri Pekka Haavisto
työministeri Tuula Haatainen
elinkeinoministeri Mika Lintilä
maa- ja metsätalousministeri Jari Leppä
kuntaministeri Sirpa Paatero
puolustusministeri Antti Kaikkonen
pohjoismaisen yhteistyön ja tasa-arvon ministeri Thomas Blomqvist
liikenne- ja viestintäministeri Timo Harakka
opetusministeri Li Andersson
tiede- ja kulttuuriministeri Antti Kurvinen
sosiaali- ja terveysministeri Hanna Sarkkinen
ympäristö- ja ilmastoministeri Emma Kari

Puhemies Matti Vanhanen: Päiväjärjestyksen 2. asiana on suullinen kyselytunti.

Pyydän paikalla olevia ministereitä siirtymään ministeriaitioon. Pyydän niitä edustajia, jotka haluavat esittää kysymyksen paikalla olevalle ministerille, ilmoittautumaan painamalla P-painiketta ja nousemalla seisomaan.

Jotta kyselytuntiin saadaan sisällytettyä mahdollisimman monta kysyjää, on toivottavaa, että kysymys kattaa kerrallaan vain yhden kysymyksen, joka kohdistuu yhdelle ministerille. Välihuutoja ajatellen pyydän huomioimaan, etteivät ne häiritse varsinaista keskustelua.

Ministereille esitettiin seuraavat kysymykset:

Pöytäkirja PTK 3/2022 vp

2.1. Suullinen kysymys kolmansien maiden kansalaisten oleskeluluvista (Olli Immonen ps)

Suullinen kysymys SKT 1/2022 vp

Suullinen kyselytunti

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Immonen.

Keskustelu

16.01 **Olli Immonen ps:** Arvoisa puhemies! Hallitus jatkaa määrätietoisesti lakiesitysten sarjaa, jolla se romuttaa koko turvapaikkajärjestelmän. Hallitus esittää, että jopa kielteisen turvapaikkapäätöksen ja karkotuspäätöksen Suomessa saaneet voisivat jatkossa saada oleskeluluvan opiskelupaikan perusteella. Toisin sanoen ei olisi enää mitään väliä sillä, mikä on turvapaikkahakemuksen lopputulos, aina voi hakea oleskelulupaa muilla tavoin. Tämä on kuin kutsuhuuto haittamaahanmuutolle, joka maksaa yhteiskunnalle miljardeja.

Perussuomalaisten mielestä ainoa oikea tapa käsitellä laittomia maassa olevia on ottaa heidät säilöön ja poistaa maasta. Arvoisa ministeri Haatainen, esitys romuttaa turvapaikkajärjestelmän, maksaa suomalaisille maltaita ja on moraaliton. Miksi haluatte tehdä laittomasta oleskelusta laillista?

Puhemies Matti Vanhanen: Ministeri Haatainen.

16.02 **Työministeri Tuula Haatainen** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä eilen täällä eduskunnassa käsittelyssä olleessa hallituksen esityksessä pääpaino on siinä, että tänne pystyy tulemaan opiskelemaan ja tänne myös jäämään työhön sen tutkinnon suoritettuaan joustavammin kuin tällä hetkellä. Ei ole mitään järkeä siinä, että me koulutamme täällä ihmisiä ja sitten teemme systeemistä niin monimutkaisen, että he eivät voi jäädä tänne tekemään töitä. Tämän esityksen pääpaino on siinä.

Mitä tulee tähän kysymykseen karkotuspäätöksen saaneesta, niin siinä kysymys on siitä, että tämä kyseinen henkilö on voinut menettää työskentelyluvan, mutta kun hän pystyy opiskelemaan, hän pystyy siitä huolimatta opiskelijana saamaan sen oleskeluluvan ilman, että täytyy mennä takaisin kotimaahan ja tehdä taas uusi lupahakemus opiskelua varten.

Puhemies Matti Vanhanen: Pyydän niitä edustajia, jotka haluavat esittää lisäkysymyksiä, ilmoittautumaan painamalla V-painiketta ja nousemalla seisomaan. — Edustaja Immonen.

16.03 **Olli Immonen ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kun te hallituksessa kohdistatte toimia siihen, että turvapaikanhakijat ja laittomasti maassa olevat saavat jäädä Suomeen tavalla tai toisella, niin ottakaa huomioon, että juuri he työllistyvät kaikkein huonoiten ja tulevat siten yhteiskunnalle kalliiksi. Hallitus tekee kaikkensa, jotta Suomen kansan työllä kustantamat etuudet olisivat koko maailman saatavilla. Tätä perussuomalaiset eivät hyväksy.

Ja kun puhutte työvoiman tarpeesta, niin ottakaa huomioon halpatyövoiman hyväksikäyttötapaukset esimerkiksi Närpiöstä tai etnisistä ravintoloista.

Pöytäkirja PTK 3/2022 vp

Huomautan myös, että opiskelupaikoista on jo nyt pulaa, joten paljonko laitatte rahaa lisää opetukseen ja luokkiin, vai otatteko nämä opiskelupaikat suomalaisilta pois? Miten, arvoisa ministeri Haatainen, perustelette sen, että karkotuspäätöksen saanut olisi oikeutettu opiskelemaan suomalaisten kustannuksella?

Puhemies Matti Vanhanen: Ministeri Haatainen.

16.04 Työministeri Tuula Haatainen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kyllä hänen on pitänyt opiskelupaikkaansa pyrkiä, saada se ja päästä pääsykokeista läpi ja niin edespäin. Ei sitä opiskelupaikkaa mistään sivuraiteilta tuoda hänelle.

Nämä kolmansista maista tulevat opiskelijat joutuvat myös, kun he tulevat tänne opiskelemaan, osoittamaan, että heillä on toimeentulo turvattuna, ja tämä on selvä asia. Kolmansista maista tulevat opiskelijat myös maksavat usein yliopistoille, korkeakouluille lukukausimaksuja toisin kuin suomalaiset tai EU-alueelta tulevat opiskelijat.

Se, miksi tätä tehdään, on se, että me ikäännyimme. Meiltä väki vähenee ja on loppumassa. Kohtaanto-ongelma on todellinen. Yritykset tarvitsevat osaavaa työvoimaa. Nämä ovat hallituksen vastauksia sille, että tänne myös tulisi muualta opiskelijoita, nuoria ihmisiä, jotka työllistyvät niihin ammatteihin, joihin kipeästi täällä tarvitaan työntekijöitä.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Purra.

16.05 Riikka Purra ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Koska Suomi ei kykene houkuttelemaan oikeita osajia ulkomailta, niin teidän ratkaisunne on sitten haalia tänne yhä enemmän ihmisiä, joita meidän järjestelmämme ja sosiaaliturvamme houkuttelee. Tämä ei ole kestävä järjestely. Lisäksi muun muassa poliisi lausunnossaan kritisoi nimenomaan tätä toimeentuloedellytyksen lieventämistä, joka tähän esitykseen liittyy. Vain hetki ennen joulua me nostimme täällä esille sen, että ministeriössä suunnitellaan laittomasti maassa oleville oleskelulupia. Hallituksen suunnalta, keskustan ja sosiaalidemokraattien suunnalta, sanottiin, että ei, kyseessä ei ole mikään esitys, se on pelkkä selvitys, ei tällaista ole tulossa.

Tässähän se nyt juuri on: laittomasti maassa oleville, jopa karkotusuhan alaisille uusi oleskelulupa, jolla voidaan jäädä maahan. Kysyn työministeriltä: miksi te ette kouluta ja työllistä maassa jo olevia, täällä laillisesti olevia näistä kehitysmaista saapuneita ihmisiä?

Puhemies Matti Vanhanen: Ministeri Haatainen.

16.06 Työministeri Tuula Haatainen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kyllä me koulutamme, ja kaikilla täällä, jotka hakevat opiskelemaan, on mahdollisuudet opiskella. Me teemme paljon töitä kotoutumispolitiikan kautta ja eri tavoin tuemme sitä, että täällä maassa olevat ulkomaalaistaustaiset ihmiset löytävät tiensä opintoihin. Tällä hetkellä se on edelleenkin ongelma, että ulkomaalaistaustaiset etenevät hitaammin opintielle ja pääsevät hitaammin kiinni opintoihin, ja se, mihin hallitus keskittyy, on tämä, että me pystyisimme kannustamaan ja saamaan mahdollisuuksia heille opiskella, totta kai. Mutta tämän lisäksi me tarvitsemme myös muualta työvoimaa, ja meidän yksi keskeinen toimi on, että korkeakouluopiskelijoita voitaisiin saada tänne Suomeen enemmän, ja nyt keskitymme

Pöytäkirja PTK 3/2022 vp

myös siihen, että he voisivat jatkaa ja pysyä täällä ja jäädä työhön tänne, kotoutua tänne, perustaa perheen ja alkaa elää suomalaisessa yhteiskunnassa.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Halla-aho.

16.07 Jussi Halla-aho ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Kansainväliset opiskelijat voivat olla hyödyksi, mutta he eivät suinkaan ole sitä automaattisesti. Kaikki riippuu houkuttamisesta. Maailman huippuyliopistot houkuttelevat lahjakkuuksia korkeatasoisella tutkimuksella ja opetuksella, jotka rahoitetaan korkeilla lukukausimaksuilla. Suomi sen sijaan houkuttelee tulijoita käytännössä maksuttomalla eli verovaroin kustannetulla opetuksella, avokäisellä oleskelulupapolitiikalla ja sosiaaliturvalla, joka kattaa kenet tahansa, jopa laittomasti maassa olevat.

Tällainen politiikka valitettavasti houkuttelee käyttämään opiskelua lähinnä verukkeena, jolla pääsee helposti ja pysyvästi Suomeen ja EU-alueelle, ja tämän esityksen myötä entistä helpommin. Onko niin, että tässä esityksessä, kuten hallituksen maahanmuuttohankkeissa yleensäkin, kyse on ennen kaikkea maahanmuuton määrän lisäämisestä keinolla millä hyvänsä, vai uskotteko te oikeasti näihin osajapuheisiin?

Puhemies Matti Vanhanen: Ministeri Haatainen.

16.08 Työministeri Tuula Haatainen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Nyt edustaja Halla-aho voisi tutustua siihen esitykseen. Siinä esityksessä nimenomaan todetaan, että toimeentuloedellytyksen pitää täytyä. [Jussi Halla-aho: Ensimmäisenä vuonna!] Toimeentuloedellytyksen pitää täytyä: se pitää esittää ensimmäisenä vuonna, ja sitä tul- laan seuraamaan. [Jussi Halla-ahon välihuuto] Sen lisäksi korkeakoulut tulevat seuraamaan sitä, että opinnot myös etenevät — aivan kuten täällä myös kotimaisten opiskelijoiden kohdalla seurataan, että heidän opintonsa etenevät, kun he saavat opintotukea.

Tällä opiskelijalla, joka tulee kolmansista maista, pitää olla toimeentuloedellytykset kunnossa, [Jussi Halla-ahon välihuuto] ja sen lisäksi he usein myös maksavat lukukausimaksut korkeakouluille. Eivät he tänne tule meidän rahoilla olemaan — mutta toivon, että he jäisivät tänne ja löytäisivät työpaikan ja heistä tulisi iloisia veronmaksajia.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Mäkinen.

16.09 Jukka Mäkinen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Punavihreä hallitus esittää, että laittomasti maassa olevilla ja karkotuspäätöksen saaneilla kolmansista maista Suomeen saapuneilla olisi lakimuutoksen myötä mahdollisuus jäädä maahan, mikäli he saisivat opiskelupaikan Suomesta. Hallitus on nyt sinisilmäisesti luomassa Suomeen uutta väylää elintasosiirtolaisuudelle, jota varmasti tullaan käyttämään hyväksi. Suomi on jo nyt Euroopan houkuttelevimpia maita liian lepsulla maahanmuuttopolitiikallaan.

Hyvä hallitus, onko tarkoituksenne kouluttaa laittomasti maassa olevista hoiva-avustajia ja antaa tällä varjolla heille oleskelulupa? Ja saako myös rikollisuuden perusteella karkotuspäätöksen saanut jäädä Suomeen, jos hän päättää opiskella ja mahdollisesti tehdä töitä? — Kiitos.

Pöytäkirja PTK 3/2022 vp

Puhemies Matti Vanhanen: Nyt tässä tuli useampi kysymys, mutta ehkä peruskysymykseen vastaa ministeri Haatainen.

16.10 Työministeri Tuula Haatainen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä esityksessä ei suinkaan ole tarkoitus eikä siinä esitetä, että rikolliset tänne tulisivat ja pääsisivät sitä kautta luikahtamaan opiskelemaan. Siinä on kysymys siitä, että jos kolmansista maista on tullut tänne ihminen työhön, saanut työluvan ja se työluva on sitten loppunut, oleskelulupa on loppunut sen työnteon perusteella, niin jos hän on päässyt opiskelemaan, hän voi suoraan sitten saada oleskeluluvan sen opiskelun perusteella ilman, että hän palaa takaisin sinne kotimaahan ja tekee uuden hakemuksen, että voi tulla tänne Suomeen jatkaamaan opiskeluaan. Minusta tämä on aivan järjeenkäypää, että näin menetellään.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Rydman.

16.11 Wille Rydman kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! On ilman muuta selvää, että Suomen kannattaa houkutella osaavia, tekeviä ihmisiä myös ulkomailta maahan. On myös aivan järkevää, että sellaisilla ihmisillä, jotka Suomeen tulevat ulkomailta opiskelemaan ja täällä ehkä tutkintonsakin tekevät, on myöskin riittävät kannusteet jäädä sen jälkeen rakentamaan omalla työpanoksellaan tätä maata.

Samaan aikaan on kuitenkin huolehdittava siitä, ettei järjestelmään muodostu sellaisia porsaanreikiä, että tätä järjestelmää käyttävät hyväkseen sellaiset ihmiset, jotka eivät oikeastaan näihin jonoihin kuulu. Nyt tämän hallituksen esityksen suurena riskinä on se, että henkilö, joka on ehkä jo useammassakin oikeusasteessa ja tutkinnassa saanut kielteisen turvapaikkapäätöksen, kuitenkin sitten seuraavaksi alkaa kuormittaa järjestelmää jonkin toisenlaisen prosessiputken kautta. Tällöin meillä on vääränlaisia henkilöitä sekä turvapaikkaprosessissa että työhön tai koulutukseen liittyvässä maahanmuutossa. Millä tavoin hallitus aikoo taklata sen, että meillä on vääräntyyppisiä hakijoita vääräntyyppisissä jonoissa?

Puhemies Matti Vanhanen: Ministeri Haatainen. [Tuula Haatainen: Sisäministerin asia!] — Sisäministeri ei nyt ollut listalla mukana. Tämä kysymys jää tuonemmaksi. [Välihuutoja — Puhemies koputtaa] — Edustaja Packalén.

16.13 Tom Packalén ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallituksen lakiesitys pyrkii rakentamaan polkua laittomasti maassa oleville henkilöille, siis laittomasti maassa oleville, saada oleskelulupa Suomeen. Lain noudattamatta jättämisen palkitseminen oleskeluluvalla on moraalisesti hyvin arveluttavaa. Ne maahan tulleet turvapaikanhakijat, jotka ovat noudattaneet Suomen lakia ja poistuneet maasta, ovat tällä logiikalla ainoita, jotka joutuvat kärsimään kunnollisuudestaan. Sellaiset turvapaikanhakijat, jotka taas eivät ole noudattaneet Suomen lakia ja jääneet laittomasti tänne, palkitaan. Entisenä poliisina hallituksen logiikka tuntuu järjenvastaiselta, joten haluankin kysyä arvon hallitukselta: haluatteko todella palkita niitä ihmisiä, jotka eivät noudata Suomen lakia ja viranomaispäätöksiä, ja rangaista niitä, jotka niitä noudattavat?

Puhemies Matti Vanhanen: Nämäkin osittain menevät sisäministeriön alalle. Onko pääministerillä tähän vastaus? — Ministeri Haatainen.

Pöytäkirja PTK 3/2022 vp

16.14 Työministeri Tuula Haatainen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Työministerinä en vastaa sisäministeriön asioista, mutta pyydän nyt, että eduskunta ei sotke tässä asioita. Tämä laki, jonka minä esittelin eilen hallituksen esityksenä, ei ole suinkaan se esitys, jota sisäasiainministeriössä on pohdittu. Tällä esityksellä, jonka olen esitellyt, [Perussuomalaisten ryhmästä: Kilpaileva esitys!] halutaan tehdä jouhevammaksi sitä, että tänne tulevat opiskelijat voisivat myös jäädä tänne helpommin töihin ja että se heidän prosessinsa olisi toimivampi. Emme ole luomassa tänne mitään järjestelmää, jossa rikolliset, kolmansista maista tulevat, voisivat tulla tänne ja jäädä opiskelemaan. Aivan käsittämätöntä puhetta. Ei, tästä ei ole kysymys. Kysymys on siitä, että jos ihminen on työluvalla tehnyt täällä töitä eikä pysty jatkamaan siinä, niin jos hän saa opiskelupaikan, hän voi suoraan ilman täältä Suomesta takaisin kotimaahan menemistä ja sieltä uudelleen hakemista siirtyä opiskelemaan. Tämä on aivan järkevä ratkaisu.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Kinnunen.

16.16 Jari Kinnunen kok (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Ministeri tässä on moneen kertaan selittänyt tätä karkottamisasiaa. Kun se on noin yksinkertainen, niin eikö sen voisi silloin sinne hallituksen esitykseen myöskin kirjoittaa? Nythän se on kirjoitettu siihen sillä lailla, että syntyy käsitys, että ketkä tahansa millä tahansa perusteilla karkotuspäätöksen saaneet voivat tätä väylää käyttää. Sen vuoksi, kuten sitä nyt olette tässä kertonut moneen kertaan, olisi todellakin hyvä, että se kirjattaisiin sinne hallituksen esitykseen ihan oikeasti. Näin ollen nämä epäilyt katoisivat pois. — Kiitos.

Puhemies Matti Vanhanen: Ministeri Haatainen.

16.16 Työministeri Tuula Haatainen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kun puhutaan turvapaikanhakijoista, niin tässä lakiesityksessä mahdollistetaan se, että turvapaikanhakija voi saada oleskeluluvan päästessään opiskelemaan, eli hän pystyy opiskellessaan saamaan oleskeluluvan täällä sen opiskelun ajaksi. Tämä muutos liittyy siihen, että kun vuonna 2018 direktiivin perusteella lainsäädäntöä muutettiin, niin tämä mahdollisuus poistettiin sieltä siinä vaiheessa ja nyt se korjataan. Eli kun tällä hetkellä turvapaikanhakijalla on olemassa mahdollisuus työnteon perusteella saada oleskelulupa työnteon ajaksi, niin nyt sitten myös opiskelu rinnastetaan työntekoon.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Meri.

16.17 Leena Meri ps (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Ministeri Haatainen, toitte esille tuon laittomasti maassa olevien oikeutta jäädä tänne koskevan selvityksen, ja muistellaan hieman: Sosiaalidemokraattien ryhmänjohtaja Lindtman on todennut joulukuussa 21, että selvitys ylittää sen, mitä on sovittu. Keskustan edustaja Könttä piti selvänä, että laitton on laitonta ja tällainen toiminta vie pohjan turvapaikkajärjestelmältä.

No, tämä teidän esityksenne sisältää mahdollisuuden juuri tähän. On tultu tänne, haettu oleskelulupaa, saatu kielteinen päätös, ja indikoidaan jo sitä, että jaahas, se olisi lähtö edessä, mutta hallitus antaa nyt mahdollisuuden siihen, että minähän voin jäädä tänne opiskelijana.

Pöytäkirja PTK 3/2022 vp

Kysymys on nyt siitä, että te tuotte pala palalta tämän selvityksen, jota myös sosiaalidemokraatit ja keskusta väittävät vastustavansa. Te hilutatte sen tänne pala palalta, ja lopputulos onkin varmaan sitten se, että selvitykseltä on mennyt pohja, kun ne kaikki lainsäädäntötoimenpiteet on jo toteutettu. Elikkä miten te estätte sen, että laittomasti maassa oleva ei voi hakea tätä? Miten?

Puhemies Matti Vanhanen: Ministeri Haatainen.

16.18 Työministeri Tuula Haatainen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kun tämä lakiesitys nyt on eduskunnan käsittelyssä, hallitus on sen antanut, niin eduskunnalla on nyt täysi mahdollisuus käydä nämä kaikki yksityiskohdat läpi ja valiokunnassa tehdä mietintö ja ratkaista asiat, jos siltä näyttää, että ette voi tätä hyväksyä. Tämä asia on täysin eduskunnan käsissä nyt. Mutta kuten sanottu, turvapaikanhakijat rinnastetaan nyt opiskelun osalta työntekijöihin, eli he voivat hakea oleskelulupaa sen opiskelun ajaksi aivan kunten tällä hetkellä saa myös työnteon ajaksi.

Kysymyksen käsittely päättyi.

2.2. Suullinen kysymys hallituksen talouspolitiikasta (Arto Satonen kok)

Suullinen kysymys SKT 2/2022 vp

Suullinen kyselytunti

Puhemies Matti Vanhanen: Seuraava kysymys, edustaja Satonen.

Keskustelu

16.19 Arto Satonen kok: Arvoisa puhemies! Talouspolitiikan arviointineuvosto kiinnitti viime viikolla julkaistussa raportissaan huomiota rakenteelliseen alijäämään: jatkuva velkaantuminen uhkaa tulevina vuosina hyvinvointiyhteiskunnan rahoitusta. Arviointineuvoston mielestä vuosittainen menojen sopeuttamistarve on 0,2—0,4 prosenttia bruttokansantuotteesta eli 500 miljoonasta miljardiin euroon. Heidän viestinsä oli siis se, että nyt on suhdannepolitiikassa ihan toinen vaihe kuin aikaisemmin, eli enää ei ole perusteita vuoden 2023 budjetissa elvyttää. Kun tähän asti hallitus on mennyt suhdannepolitiikassaan talouspolitiikan arviointineuvoston taakse, niin kysynkin nyt pääministeriltä: Onko hallitus nyt sitoutunut talouden arviointineuvoston suosituksiin? Aiotteko te vahvistaa julkista taloutta 0,5—1 miljardilla ja perua aikeenne ylittää menokehykset 500 miljoonalla?

Puhemies Matti Vanhanen: Pääministeri.

16.21 Pääministeri Sanna Marin (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallituksen talouspolitiikka koronakriisin ja pandemian keskellä on ollut elvyttävää, ja mielestäni tämä on ollut oikea linja. Me olemme tukeneet yrityksiä, kotitalouksia ja työntekijöitä tämän kriisin keskellä, ja tänään viimeksi on esitelty lisätalousarvioesitys, jossa tullaan esimerkiksi juuri kulttuuri-, tapahtuma-, urheilualan avuksi, joka on tästä kriisistä kovasti kärsinyt. Mielestäni tämä on ollut erittäin perusteltua, ja talouspolitiikan arviointineuvostokin

Pöytäkirja PTK 3/2022 vp

on kiinnittänyt huomiota siihen, että tämänkaltaiselle talouspolitiikalle tässä ajassa on ollut vahvoja perusteita.

Mutta mitä tulee tulevaisuuteen, niin kyllä ilman muuta on selvää, että Suomen pitää olla kestäväällä pohjalla taloudellisesti. Meidän julkisen taloutemme pitää olla kestäväällä pohjalla, ja tässä avaimena on tietenkin talouskasvu, työllisyyden vahvistaminen ja sitä kautta velkasuhteen taistaminen ja kestävämmälle kasvu-uralle pääseminen.

Me haluamme totta kai vastuullista talouspolitiikkaa, ja tältä osin hallitus on toiminutkin. Me olemme tehneet rakenteellisia uudistuksia — viimeisimpänä sosiaali- ja terveydenhuollon kokonaisuudistuksen — mutta myös lukuisia toimia työllisyyspolitiikan puolella, joilla me pyrimme puuttumaan niihin rakenteellisiin ongelmiin, joita meillä yhteiskunnassa on.

Puhemies Matti Vanhanen: Pyydän niitä edustajia, jotka haluavat esittää lisäkysymyksiä, ilmoittautumaan painamalla V-painiketta ja nousemalla seisomaan. — Edustaja Sato-

16.22 Arto Satonen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies ja arvoisa pääministeri! Kysymykseni koski nimenomaan vuoden 2023 budjettia. Teettekö te silloin menosopeutuksia siihen budjettiin vai lähdettekö te tekemään vaalibudjettia? Tästä on perimmiltään kyse.

Kysyn myös: Kun meillä työllisyystilanne on tällä hetkellä sellainen, että meillä on avoimia työpaikkoja noin 60 000 ja työttömiä on lähes 200 000, niin nyt olisi ainutlaatuinen tilaisuus tehdä sellaisia työvoiman tarjontaa vahvistavia uudistuksia ja kannustinloukkuja purkavia uudistuksia, joilla saataisiin nämä avoimet työpaikat täytettyä. Jos niitä nyt ei kyetä tekemään, niin tämä tilaisuus menee ohitse, kun talouden tilanne tulee muuttumaan. Oletteko te valmiita tekemään nykyistä kunnianhimoisempia työllisyystoimia ja sellaisia toimia, jotka vastaavat myös niitä tavoitteita, jotka Rinteen—Marinin hallituksella oli teidän työnne alkaessa?

Puhemies Matti Vanhanen: Pääministeri.

16.23 Pääministeri Sanna Marin (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallitus on jo viime vuoden kehysriihessä sopinut, että tänä vuonna tulemme kehysriihessä tekemään sopeutustoimia 370 miljoonan euron edestä — tämä on jo aiemmin kerrottu — ja kyllä me menemme kehysriiheen sillä tavalla kuin aikaisemmin olemme sopineet.

Mitä tulee näihin työllisyystoimiin, niin näidenkin osalta olemme tehneet runsaasti. Olemme tehneet erittäin paljon työllisyystoimia, myös niitä rakenteellisia toimia; esimerkiksi lisäpäivien poistamista, mistä aikaisemmin olemme esityksen antaneet. Nyt me tulemme jälleen tekemään toimia: 110 miljoonan euron edestä tulemme tekemään työllisyyttä vahvistavia toimia, jotka vahvistavat myös julkista taloutta tällä kokonaissummalla, ja tässä määräaika on tämän kuun puoliväliin mennessä. Kyllä hallituksella on tavoitteena myös edelleen vahvistaa työllisyyttä niillä rakenteellisilla toimilla, joita yhdessä olemme tehneet ja joita tulemme tekemään. Eli tässä suhteessa näkemyksemme on ilmeisesti hyvin samankaltainen.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Mykkänen.

Pöytäkirja PTK 3/2022 vp

16.24 Kai Mykkänen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Pääministerin sanat kannattaa kyllä panna merkille seuraavien kolmen kuukauden kannalta. Hän tässä toisti, että hallitus on sitoutunut leikkaamaan tämän vuoden menotasosta 370 miljoonan euron verran ensi vuoteen, mitä se kehyksiin — edes teidän rikkomiinne, kertaalleen korotettuihin kehyksiin — palaaminen ensi vuodelle tarkoittaisikin. Samaan aikaan meidän laskujemme mukaan on jo miljardin verran esitetty menolisäyksiä. Osan pääministeri itsekkin on tuntunut kuittaavan, jos katsotaan erityisesti vasemmiston ja vihreiden puheenvuoroja. Tämän yhtälön yhteen saaminen on teidän tärkein tehtävänne, ja toivomme kyllä siihen onnea. Tulemme pitämään teidät kovilla, jos se ei tule onnistumaan.

Arviointineuvosto, jonka itse olette asettaneet, toteaa myös tässä raportissaan, että teidän tulonsiirtouudistustenne takia työnteon kannattavuus on tällä vaalikaudella heikentynyt. Kysynkin nyt teiltä: pidätekö te tätä huolestuttavana ja aiotteko viimein tarttua työnteon kannustamiseen Suomessa tulonsiirtoihin tehtävillä muutoksilla?

Puhemies Matti Vanhanen: Ministeri Saarikko.

16.25 Valtiovarainministeri Annika Saarikko (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tärkeää, että näin valtiopäivien aluksi käymme läpi perusasioita. Ulko- ja turvallisuuspoliittinen tilanne on huolestuttava, ja sitä suuremmalla syyllä kotimaan omat asiat taloudessa on hyvä pitää kunnossa. Tasavallan presidentti valtiopäivien avajaisissa muistutti minusta erittäin viisaasti siitä, että hyvä taloudenpito tarkoittaa sekä panostuksia talouskasvuun että hyvää julkisen talouden hoitoa, ja näihin molempiin hallitus on sitoutunut.

Aivan oikein, kokoomuksen edustajat, te nostatte esiin kysymyksissänne työllisyyden. On erittäin myönteistä, että Suomessa työllisyysaste, työllisten määrä, on nyt ennätyskellisen korkea, ja samalla kun toteamme tämän, me tiedämme, että sekään ei riitä vaan me tarvitsemme lisää työllisiä. Yksi keskeinen vaikutin, miksi luku on näin hyvä, on varmasti se, että me tuimme yrityksiä tämän ajan yli, joka on ollut poikkeuksellinen, eikä se vielä ole valitettavasti ollut täysin ohi. Toinen seikka ovat rakenteelliset muutokset, joita teki jo viime hallitus ja tämä hallitus osaltaan, ja eduskunta saa keväälle hyviä esityksiä käsittelyyn esimerkiksi eläkeputkijärjestelmän muutoksista.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Zyskowicz.

16.27 Ben Zyskowicz kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Pääministeri Marin vastasi edustaja Satosen kysymykseen korostamalla talouspolitiikan arviointineuvoston tavoin julkisen talouden vahvistamista ja sitä, että talouspolitiikan tulee olla kestävä. Nämä olivat ymmärtääkseni teidän terveisiänne seuraavalle hallitukselle.

Valtiovarainministeri Saarikolla on ollut vahva uho päällä, jos saan sanoa, kun hän on korostanut, että ensi kevään kehysriihessä on pysyttävä siinä 500 miljoonan euron kehysylityksessä, jonka te sovitte viime keväänä. Ja nyt kysyn teiltä, pääministeri Marin: oletteko yhtä sitoutunut siihen, että tätä edellisessä kehysriihessä sovittua kehystä vuodelle 2023 ei ylitetä seuraavassa kehysriihessä?

Puhemies Matti Vanhanen: Pääministeri.

Pöytäkirja PTK 3/2022 vp

16.28 **Pääministeri Sanna Marin** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Me menemme kehysriihtä kohti niiden linjausten mukaisesti, mistä aikaisemmin olemme sopineet. [Ben Zyskowitz: Miten te tulette sieltä ulos?] — Siitä neuvotellaan.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Valtonen.

16.28 **Elina Valtonen kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Pääministeri Marin sanoi, että olette tehneet runsaasti rakenneuudistuksia, mainitsitte mukaan lukien nämä sote-alueet, hyvinvointialueet. Kun katsotaan talouspolitiikan arviointineuvoston raporttia ja erityisesti myös IMF:n tuoreita raportteja, niin niissä ovat kyllä nämä teidän tekemänne uudistukset sisällä, ja siitä huolimatta Suomen velkasuhde ei tosiaan ole taittumassa, vaan pitkällä aikavälillä Suomen julkinen talous on joka ikinen vuosi alijäämäinen ja meidän velka tästä eteenpäin kasvaa jokainen vuosi. Itse asiassa nämä hyvinvointialueet arvioiden mukaan eivät lisää ainoastaan muutostalouksia vaan pysyviä menoja pitkällä aikavälillä, ja näin ovat nämä arvovaltaiset tahot myös arvioineet.

Sanoitte, että on tulossa 110 miljoonalla työllisyystoimia. Eikö siitä tosiaankin puuttolla perästä, mitä tosiasiasa nyt tarvittaisiin? Me puhutaan useamman miljardin alijäämäkehityksestä lähivuosina siitä huolimatta, että koronakriisistä ollaan nyt pääsemässä.

Puhemies Matti Vanhanen: Pääministeri.

16.29 **Pääministeri Sanna Marin** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Valtiovarainministeri varmasti voi täydentää, mutta ei suinkaan ole niin, että nämä seuraavat työllisyystoimet, joista me tulemme tämän kuun puolivälissä sopimaan, olisivat ainoita. Itse asiassa ne ovat lisäisiä. Me olemme tehneet jo sen, mitä olemme luvanneet. Olemme keränneet jo korottaneet tuota työllisyystavoitetta, senkin olemme saavuttaneet, ja jälleen sovimme uudesta tavoitteesta sen vuoksi, että me olemme nämä aikaisemmatkin tehneet. Eli nyt tämä on vain uusi erä näistä työllisyystoimista.

On selvää, että me tulemme tarvitsemaan toimia tulevaisuudessakin. Ei tämä hallitus tätä maata seuraavaksi sadaksi vuodeksi rakenna, vaan me teemme oman osamme, ja olemme tehneet erittäin paljon ja mielestäni myös pandemia-aikana taloutta hoitaneet vastuullisesti: elvyttäneet, tukeneet yrityksiä ja pyrkineet kaikin keinoin varmistamaan sitä, että meidän työllisyytemme ei pysyvästi tästä pandemiasta romahda. Tässä olemme mielestäni onnistuneet. Talous kasvaa nyt kohisten, työllisyysaste on erittäin hyvällä tasolla, mutta meillä on kaksi keskeistä haastetta tulevaisuudelle. Toinen on tuottavuuden parantaminen, ja toinen on osaavan työvoiman saanti, ja näiden osalta hallitus tulee tekemään töitä, mutta tässä riittää työsarkaa myös seuraaville hallituksille.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Ranne.

16.31 **Lulu Ranne ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kysyin pääministeriltä kyselytunnilla 14.10. Suomen merenkulun katastrofaalisesta tilasta. Se uhkaa meidän ilmastopolitiikkamme seurauksena romuttua. Totesin silloin, että tästä tulee miljardin verran lisäkustannuksia vuosittain. Totesin silloin, että sieltä tulee sellaisia lisäkustannuksia, joihin suomalaisilla ei ole varaa. Kysyin pääministeriltä, miten nämä tavoitteet nyt ovat Suomelle eduksi. Te ette vastannut — yleisesti hyvin menee.

Pöytäkirja PTK 3/2022 vp

Pyydän teitä nyt katsomaan ympärillenne, Suomen julkisen talouden tilaa, suomalaisten verotusta, yrittämisen ja elämisen kustannuksia. Tänään on uutisoitu, että EU:n ilmastopolitiikka, johon kaikki muut puolueet perussuomalaisia lukuun ottamatta ovat sitoutuneet, aiheuttaa suomalaisille loputtomien miljardien laskun, ja pelkästään merenkululle se miljardi vuosittain. [Eduskunnasta: Huh huh!] Ettekö te ole tietoisia siitä, että ajamamme ylikireä ilmastopolitiikka on este terveelle kasvulle ja julkisen talouden kuntoon saattamiselle? Se ei synnytä uusia työpaikkoja yksityiselle puolelle tai paranna kilpailukykyä, vaan päinvastoin. Arvoisa pääministeri, miten tämä on suomalaisille eduksi?

Puhemies Matti Vanhanen: Tässäkin oli ehkä useampi kysymys, mutta merenkulku oli pääaiheessa. — Ministeri Harakka.

16.32 Liikenne- ja viestintäministeri Timo Harakka (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Pidin tosiaan tänään tiedotustilaisuuden välittömästi valtioneuvoston istunnon jälkeen, jossa eduskunnalle tuotiin tiedoksi se, mikä on liikenne- ja viestintäministeriön vaikutusarvio nyt komission esittämistä merenkulun ilmastotoimista. Kaikista näistä ilmastotoimista, joita komissio liikenteelle esittää, me teemme vaikuttavuusarvioita ja me teemme niistä tutkimuksia. Ne eivät ole suinkaan meidän kannanottojamme vaan päinvastoin kartta siihen, että osaamme arvioida, minkälaisia kustannushaasteita muodostuu, ja välttää ja ennakoida myöskin vaaran paikkoja. Sen tähden — kun tehtäväni ilmeisesti on olla tämmöinen ilmastotoimien taskulaskinmies — haluan tuoda nämä kaikki kustannukset kaikissa liikennemuodoissa julkiseen keskusteluun oikea-aikaisesti, jotta voimme tehdä viisaita, kustannustehokkaita ilmastotoimia.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Grahn-Laasonen.

16.33 Sanni Grahn-Laasonen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiinnitin huomiota siihen, pääministeri Marin, että kun luettelitte huolia Suomen taloudessa, niin ette maininnut velkaantumista, ja se oli nimenomaan se huoli, joka nousi talouspolitiikan arviointineuvoston raportissa, huoli Suomen velkaantumisesta. Samoin tasavallan presidentti eilisessä puheenvuorossaan valtiopäivien avajaisissa nosti talouskasvun rinnalla esiin tarpeen sopeuttaa julkista taloutta.

Kun talouspolitiikan arviointineuvoston raportti julkaistiin, sen jälkeen valtiovarainministeri Saarikko antoi haastattelun, jossa hän käytännössä epäili vakavasti nykyhallituksen kykyä sopeuttaa taloutta tulevilla päätöksillä: ”Tehtävä on hallituskoalitiolle erittäin vaikea.” Siitä tehtiin laajasti tulkinta, että hän epäilee, että tässä onnistutaan. Nyt haluaisin tietää, arvoisa pääministeri, arvoisa valtiovarainministeri: onko teillä yhteinen käsitys siitä, mitä ollaan tekemässä ja kykeneekö tämä hallitus kantamaan enää vastuuta Suomen taloudesta?

Puhemies Matti Vanhanen: Ministeri Saarikko.

16.34 Valtiovarainministeri Annika Saarikko (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Grahn-Laasonen, me olemme olleet täällä eduskunnassa jotakuinkin yhtä kauan, ja luulen, että tiedämme molemmat, että pikemminkin helppoa on tehdä esityksiä,

Pöytäkirja PTK 3/2022 vp

joissa lisätään rahaa, ja vaikeampi on tehdä päätöksiä, joissa rahaa otetaan jostakin pois. [Välihuutoja oikealta]

Tuo kommentti, johon viittaatte, on puheenvuorostani, jonka käytin viime viikolla, ja kyllä, epäilen, että talouden sopeuttamispäätöksistä tulee vaikeita — niin ne ovat olleet kaikille hallituksille — ja siitä huolimatta sitoumus sellaisesta on tämänkin hallituksen piiristä annettu jo viime keväänä, jotta me voisimme kiinnittää huomiota ja aidosti toimia velkaantumisen vähentämiseksi.

Talouspolitiikan arviointineuvosto, täällä jo viitattu IMF ja monet muut tahot ovat antaneet hyvää tunnustusta Suomen taloudenpidolle korona-aikana, ja nyt on aika kääntää katseet tästä eteenpäin. On kaksi avainsanaa: julkisen talouden kestävyys, ja toisena talouskasvu. Molempia tarvitaan, jotta nykyisen hyvinvoinnin taso voi tässä maassa säilyä.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Purra.

16.35 Riikka Purra ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Yksi tämän hetken merkittävimmistä työllisyyden, työn kannustimien, yritysten toimintaedellytysten esteistä on inflaatio, ja siinä taustalla on erityisesti energian hinta, puhutaan sitten liikenne-polttoaineista, sähköstä, lämmöstä, pian myös ruoan hinnasta. Ympäri Suomen, erityisesti maaseudulla, jossa inflaatio on paljon korkeampaa kuin kaupungeissa, koska siellä taloja lämmitetään öljyllä, sähköllä ja matkat esimerkiksi töihin ovat paljon pidempiä, monet ihmiset miettivät, kannattaako käydä töissä. Tämä ei ole yksinomaan hallituksen ongelma. Me kaikki tiedämme, mistä energian hinnannousut, polttoaineiden hinnannousut juontavat, mutta kyllä sekä kansallisella että Euroopan unionin tasolla tehtävät hyvin kunnianhimoiset ilmastotoimet vaikuttavat tähän myös. Monet maat, kuten Ruotsi, tukevat kansalaisiaan ja yrityksiään kovasti nousseiden energialaskujen hoitamisessa. Milloin te aiotte kompensoida kansalaisille näitä kustannuksia?

Puhemies Matti Vanhanen: Ministeri Saarikko.

16.36 Valtiovarainministeri Annika Saarikko (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tärkeä kysymys, joka liittyy inflaatioon. Tänä aivan tuoreeltaan EKP, Euroopan keskuspankki, on oman kokouksensa jälkeen kommentoinut tilannetta ja kuvaa huoltaan ja myöskin lievää yllätystä siitä, että inflaatioluvut ovat edelleen korkeita. Ja kyllä me näemme sen tiettyjä heijastevaikutuksia jo Suomeen. Me olemme toistaiseksi olleet verrattain hyvässä asemassa sekä energian hinnan osalta — vaikka en yhdenkään kalliin bensalaskun hintaa vähättele, en myöskään yhdenkään korkean sähkölaskun hintaa vähättele. Tätä tilannetta seurataan erityisen huolella. Toimivimmat ratkaisut siihen tietysti ovat mahdollisuus toimia keskuspankkien kautta mutta myös tämä kansalaisten tuki ja tämä tilanteessa pärjääminen niin, että työn tekeminen on kannattavaa korkeista bensahinnoista huolimatta. Tätä hallitus seuraa tiiviisti, ja myöskin yhteistyössä työ- ja elinkeinoministeriön kanssa me tätä tilannetta arvioimme.

Kysymyksen käsittely päättyi.

Pöytäkirja PTK 3/2022 vp

2.3. Suullinen kysymys energiahuoltovarmuudesta (Peter Östman kd)

Suullinen kysymys SKT 3/2022 vp

Suullinen kyselytunti

Puhemies Matti Vanhanen: Seuraava kysymys, edustaja Östman.

Keskustelu

16.38 **Peter Östman kd:** Arvoisa puhemies! Liikenne- ja viestintäministeriön arvion mukaan EU-komission esityksestä vihreästä siirtymästä tulee yhteensä miljardien lisälasku Suomelle. Usean EU-maan päätökset ajaa sekä ydinvoima että hiilivoima nopeutetusti alas ovat johtaneet vakaviin energiajärjestelmän haavoittuvuuksiin ja energian hinnan nousuun.

Ja Suomi on omilla päätöksillään jo heikentänyt energiaturvaamme. Turpeen energia-käyttö aloitettiin öljykriisin seurauksena. Nyt uuden kriisin alla hajotamme huoltovarmuuden perusteita. Ei kukaan turvetta ilkeyttään polta, vaan siksi, ettei tulisi kylmä. Kun jotain kielletään, tarvitaan uutta tilalle. Lisää puutako uuniin? Kysyn asianomaiselta ministeriltä: miten hallitus aikoo vahvistaa Suomen energiahuoltovarmuutta vai onko hallituksen energiapolitiikan linja kylmenevät kodit?

Puhemies Matti Vanhanen: Ministeri Lintilä.

16.39 **Elinkeinoministeri Mika Lintilä** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Energiakysymys on äärettömän akuutti ja vakava kysymys, niin kuin tuli jo aiemmassa kysymyksessä esille. Kysyjä otti esille turpeen puolen. Sanotaan, että siinä ratkaisussa, joka tehtiin, se myönteinen puoli turpeen kannalta oli se, että tämä 10 000 megan veroton osuus, laitosten osuus, näyttää tällä hetkellä toimivan verrattain hyvin. Ja toisaalta, vaikka me ollaan tilanteessa, että sähkö on arvokasta, niin nämä laitokset, jotka pystyvät myös sähköä tuottamaan, tekevät tällä hetkellä verrattain hyvää tulosta.

Se, että on tähän päädytty, niin onhan tässä aika monta yhteen sattuvaa asiaa, eli siellä on kaikinensa talouden kasvu, Saksan päätös luopua ydinvoimasta, öljyn hinta on 50 prosenttia noussut vuoden aikana. Ja samaan aikaan dollari on vahvistunut sitten taas suhteessa euroon 7,5 prosenttia, ja niin kuin tiedätte, kauppa käydään dollareina, eli kyllä tässä on aika paljon kasaantunut myös niitä elementtejä, joille valitettavasti hallitukseen ei voi mitään.

Kysymyksen käsittely päättyi.

2.4. Suullinen kysymys sote-uudistuksen kustannuksista (Harry Harkimo liik)

Suullinen kysymys SKT 4/2022 vp

Suullinen kyselytunti

Puhemies Matti Vanhanen: Seuraava kysymys, edustaja Harkimo.

Pöytäkirja PTK 3/2022 vp

Keskustelu

16.40 **Harry Harkimo liik:** Arvoisa puhemies, ärade talman! Tämän hallituksen talouspolitiikasta kertoo kaiken se, että sote-uudistuksiin tarvittavia muutosrahoja ei ole tarpeeksi. Otetaan esimerkiksi sote-alan palkkaharmonisaatio: kun työntekijät siirtyvät ensi vuoden alusta alueiden palkkalistoille, Kuntatyönantajien tuoreen laskelman mukaan se nostaa kustannuksia 680 miljoonaa euroa vuodessa. Valtiovarainministeri Saarikko, sanoitte ennen vaaleja, ettei tätä tarvitse maksaa heti ensi vuoden alussa, mutta lain mukaan nämä harmonisoidut palkat pitää maksaa heti ensi vuoden alusta lähtien. Seitsemän aluetta on jo laskenut nämä palkat. Ministeri Saarikko, mistä meinaatte löytää rahat sote-alan palkkoihin, ja miten meinaatte pysyä ensi vuoden kehyksissä, kun ette ole varautuneet näihin kaikkiin?

Puhemies Matti Vanhanen: Ministeri Paatero.

16.41 **Kuntaministeri Sirpa Paatero** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Tämä KT:n, Kuntatyönantajien, arvio tuli tänään, ja se on hieman suurempi kuin se, mikä oli hallituksen esityksessä. Se, milloin palkkaharmonisoinnin on oltava valmiina: Meillä on kokemus niiltä alueilta, joilla se on jo tehty kuntayhtymäpohjaisena, ja silloin kun kuntayhtymäpohjaiset ovat aloittaneet, eivät ne harmonisoinnit ole olleet silloin valmiina. Sen takia ei ole myöskään realismia, että 1.1.23 olisivat nämä kaikki valmiina, vaan ne tulevat seuraavina vuosina, kun neuvottelut saadaan käytyä. [Eduskunnasta: Seuraavalle hallitukselle!]

Kysymyksen käsittely päättyi.

2.5. Suullinen kysymys Euroopan turvallisuuden vakauttamisesta (Mika Kari sd)

Suullinen kysymys SKT 5/2022 vp

Suullinen kyselytunti

Puhemies Matti Vanhanen: Seuraava kysymys, edustaja Mika Kari.

Keskustelu

16.42 **Mika Kari sd:** Arvoisa puhemies! Kriisi Venäjän ja Ukrainan rajalla on aiheuttanut huolta kansalaisten keskuudessa. Kriisi on käynnistänyt koko Euroopan turvallisuutta koskehtavan neuvotteluiden sarjan. Useat Euroopan turvallisuus- ja yhteistyöjärjestö Etyjin jäsenmaat saivat tällä viikolla Venäjältä kirjeen. Etyjin osallistujavaltiot, mukaan lukien Venäjä, ovat sitoutuneet Helsingin päätösasiakirjaan ja sen vakautta sekä turvallisuutta ylläpitäviin periaatteisiin yhteistyön pohjalta. Yhteinen eurooppalainen linja nousee nyt entistä suurempaan rooliin, kun kirjeen vastausta laaditaan. Kysyisinkin ulkoministeri Haavistolta: miten Suomi tulee Etyjin puitteissa edistämään yhteistä näkemystä siitä, miten Euroopan turvallisuutta vakautetaan?

Puhemies Matti Vanhanen: Ministeri Haavisto.

Pöytäkirja PTK 3/2022 vp

16.43 Ulkoministeri Pekka Haavisto (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitos edustaja Karille hyvin ajankohtaisesta kysymyksestä. Olemme tosiaan saaneet tämän ulkoministeri Lavrovin kirjeen samaan tapaan kuin Nato-maat, EU-maat ja jotkut muut Etyj-maat — eivät ilmeisesti aivan kaikki — ja olemme käyneet tästä vastaamisesta jo EU-maiden kesken keskustelua. Tietysti meille ovat hyvin tärkeitä periaatteita Etyjissä maiden suvereenisuuden ja koskemattomuuden kunnioittaminen. Valitettavasti Ukrainan kohdalla näitä periaatteita on jo aikaisemmin rikottu Krimin laittoman miehityksen yhteydessä, Donbasin kriisin jatkamisessa, ja Venäjä on tietysti näistä monella tapaa vastuussa.

Samaan aikaan on hyvin tärkeää, että Etyjin puitteissa voitaisiin puhua aserajoituksista, aseiden kontrolloimisesta, harjoitusten läpinäkyvyydestä ja tämän tyyppisistä kysymyksistä. Näissä on jo annettu Venäjälle myöskin signaaleja, että näistä kaikista ollaan valmiita istumaan neuvottelupöytään.

Tätä vastausta koordinoidaan tällä hetkellä EU-maiden kesken, ja varmasti maiden vastauksissa tulee olemaan samanlaisia elementtejä.

Puhemies Matti Vanhanen: Tiedän etukäteen, että tähän aiheeseen on useista muistakin ryhmistä tullut kysymyksiä, ja ne yhdistetään tähän samaan. Nyt pyydän niitä edustajia, jotka haluavat esittää lisäkysymyksiä, ilmoittautumaan painamalla V-painiketta ja nousemalla seisomaan. — Edustaja Könttä.

16.45 Joonas Könttä kesk (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa herra puhemies! Kuten edustaja Kari tuossa jo totesi, Euroopan turvallisuustilanne on jännitteinen. Se on heikentynyt. Venäjä on siirtänyt joukkoja Ukrainan vastaiselle rajalle sekä omalla alueellaan että miehitetyn Krimin alueella ja myös Valko-Venäjällä, ja tämä tilanne on hyvinkin haastava niin Suomen kuin koko mantereen osalta. Suomi tietysti itse päättää siitä, minkälaisia ratkaisuja me teemme ulko- ja turvallisuuspoliittisesti. Se on jokaisen suvereenin valtion oikeus, ja näin kuuluu ollakin. Uhkailun ja kiristyksen edessä ei pidä taipua.

Nyt kun myös kävitte puolustusministerin kanssa yhdessä Ruotsissa, niin kysyn teiltä, ulkoministeri, millä tavalla voisimme vielä syventää Ruotsin kanssa yhteistyötä, jota olemme onnistuneesti tehneet jo vuosikausien ajan, ja onko teillä käsitystä siitä, kuinka Ruotsi näkee tämän mahdollisen yhteistyön syventämisen, jolla myös omalta osaltaan paitsi tataan turvallisuuden tunnetta lisää Pohjolaan niin vakautetaan myös Euroopan tilannetta.

Puhemies Matti Vanhanen: Ministeri Haavisto.

16.46 Ulkoministeri Pekka Haavisto (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Meillä tosiaan oli eilen historiallinen vierailu Tukholmassa sen vuoksi, että ilmeisesti koskaan aikaisemmin ei ole tapahtunut niin, että molempien maiden ulko- ja puolustusministerit yhdessä tapaavat. [Erkki Tuomioja: On tapahtunut!] — Ahaa, täällä tuli jo korjaus. — Tapa-simme myöskin Ruotsin puolustusvoimien komentajan ja kuulimme Ruotsin tilannekuvaa ja pystyimme vertaamaan sitä myöskin oman tilannekuvaamme. Samaan aikaan kävimme läpi sotilaalliselta puolelta harjoitusmahdollisuuksien lisäämistä ja kaikkea sitä, mitä sotilaallisella puolella voidaan viedä eteenpäin mutta myöskin diplomaattisella puolella. Ruotsillahan on esimerkiksi ollut juuri Etyjin puheenjohtajuus, ja puhuimme tästä Suomen tulevastakin vuoden 25 Etyj-puheenjohtajuudesta ja siitä, miten voisimme Etyjin toimintaa tässä tilanteessa vahvistaa. Tietysti näkemyksemme oli hyvin samantyyppinen siitä Ukrainan

Pöytäkirja PTK 3/2022 vp

alkuperäisestä tilanteesta, johon tekin viittasitte — on erittäin huolestuttavaa, että joukkoja siirretään Ukrainan rajan läheisyyteen — ja myöskin siitä, että nyt Valko-Venäjää vedetään tähän mukaan harjoitusten kautta, niin että uhka, myöskin sotilaallinen uhka, Ukrainaa kohtaan lisääntyy.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Mykkänen.

16.47 **Kai Mykkänen kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Piiruakaan ei pidä antaa periksi meidän vapaudestamme, ei myöskään vapaudestamme liittoutua, jos niin katsomme Suomea parhaaksi toimia. Tämä kriisi, mikä meillä on nyt käsillä, on poikkeuksellinen sen 20 vuoden aikana, mitä tässä presidentti Putinin hallinnon kanssa on toimittu. Ehkä aika kuvaava lause tässä Venäjän kirjeessä on, että siinä todetaan näin, että joko turvallisuutta on kaikille tai sitä ei ole kenellekään, ja viitataan siihen, että ainoastaan silloin maat saisivat käyttää Etyjin periaatteiden mukaista vapauttaan liittoutua, jos se ei vaikuta muiden turvallisuuteen. Tämähän on mahdoton ajatus: jos ei voida muuta kuin kaikkien Etyj-maiden kesken sopia liittoutumisesta, niin kukaan ei saisi sopia.

On hyvä, että komission puheenjohtaja on tänään Suomessa vieraillessaan vahvistanut, että EU yhdessä laatii vastauksia, ja näin tärkeän kansallisen asian yhteydessä puheenjohtaja Orpo on ehdottanut — ja minusta se on hyvä ehdotus — että tasavallan presidentin johdolla puolueiden puheenjohtajat kävisivät läpi tilannetta ja hakisimme niitä yhteisiä ajolinjoja. Kysyn pääministeriltä: oletteko valmis edistämään tällaisen aloitteen toteutumista?

Puhemies Matti Vanhanen: Pääministeri.

16.48 **Pääministeri Sanna Marin** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tasavallan presidentti varmasti itse harkitsee ja päättää, kutsuako eduskuntaryhmien, puolueiden puheenjohtajat koolle. Tämä on hänen harkinnassaan, ja ilman muuta itse puolueen puheenjohtajana tällaiseen tapaamiseen osallistun, mikäli kutsu tulee.

Olemme myös kertoneet, että hallitus tulee antamaan eduskunnalle pääministerin ilmoituksen tästä ulko- ja turvallisuuspoliittisesta tilanteesta. Mielestäni on hyvä, että eduskunnan iso sali pääsee tätä keskustelua käymään, ja tietenkin on myös selvää, että eduskunnan erikoisvaliokuntien kanssa tätä tilannetietoa aktiivisesti vaihdetaan ja vuoropuhelua käydään.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Niemi.

16.49 **Veijo Niemi ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Nyt kun käymme tällaista keskustelua ja olemme valitettavasti tilanteessa, missä Euroopan tilanne tuntuu kovin epävakaalta, kysyisinkin arvoisalta puolustusministeriltä, mikä on teidän näkemyksenne: onko meidän lisättävä valmiuttamme, jos tulee se tilanne, että tänne on tulossa muitakin kuin opiskelijoita eliikkä hallitsematon maahanryntäys, kuten oli vuonna 2015, silloin Ruotsin kautta, mutta jos se tulee tapahtumaan tällä kertaa Viro-, Latvia-, Liettua-, Unkari-, Puola-rajojen yli ja sen jälkeen tänne Suomeen? Mikä on näkemyksenne tässä tilanteessa?

Puhemies Matti Vanhanen: Kaikkonen.

Pöytäkirja PTK 3/2022 vp

16.50 Puolustusministeri Antti Kaikkonen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On totta, että tilanne on valitettavan jännitteinen tällä hetkellä. Ainoa järkevä ulospääsy tässä tilanteesta on neuvottelun ja diplomatian tie, ja kaikki ponnistelut täytyy nyt tietysti sille rintamalle laittaa tässä.

Puolustusvoimat säätelee valmiutta aina vallitsevan tilanteen mukaisesti ja Puolustusvoimat on kertonut jo, että valmiutta on hieman säädetty. Tässä ei mitään massiivisia muutoksia, mutta Puolustusvoimat arvioi aina jatkuvasti turvallisuusympäristöä ja sen mukaan hereillä ollaan, kun tarvetta milloinkin on.

Tuommoisesta spekulatiosta sitten tämäntapaisesta turvapaikanhakijatilanteesta kuin oli 2015: Tietysti on ensisijaisesti Rajavartioston asia puuttua tähän ja sisäministeriön asia puuttua tähän, mutta toki Puolustusvoimat voi tarvittaessa antaa virka-apua, jos pyydetään, mutta sitä annetaan vain toisen viranomaisen pyynnöstä. Tällaista tilannetta nyt onneksi tällä hetkellä ei ole näköpiirissä, mutta tietysti tilanne on se, että kaiken kaikkiaan, vaikka diplomatian tie on tärkein, niin kaiken näköisiin skenaarioihin on viisautta varautua.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Mustajärvi.

16.51 Markus Mustajärvi vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Olen kolmessa valiokunnassa ja kahdessa seurantaryhmässä saanut ajantasaista tietoa Suomen ulko- ja turvallisuuspoliittisesta tilanteesta. Arvostan suomalaisten upseerien ammattitaitoa ja analyttistä tapaa arvioida kulloistakin tilannetta. Samaa ei valitettavasti voi sanoa kaikista tiedotusvälineistä. Ne suorastaan lietsovat sotahysteriaa — ja tavoitteenahan on taivuttaa Suomen kansa Nato-jäsenyydelle myönteiseksi.

Hyvin yksinkertainen kysymys vastuuministerille tai vastuuministereille: kohdistuuko Suomeen tällä hetkellä jokin konkreettinen sotilaallinen uhka?

Puhemies Matti Vanhanen: Ministeri Kaikkonen.

16.52 Puolustusministeri Antti Kaikkonen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suomeen ei kohdistu tällä hetkellä mitään välitöntä, konkreettista sotilaallista uhkaa. Rajoillamme on rauhallista.

Kysymyksen käsittely päättyi.

2.6. Suullinen kysymys pohjoismaisesta yhteistyöstä Euroopan turvallisuustilanteesta (Anders Adlercreutz r)

Suullinen kysymys SKT 6/2022 vp

Suullinen kyselytunti

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Adlercreutz.

Pöytäkirja PTK 3/2022 vp

Keskustelu

16.52 Anders Adlercreutz r: Arvoisa puhemies, ärade talman! Näitten painostustoimien takana on myöskin pyrkimys lyödä kiiloja kansainväliseen yhteistyöhön, ja siksi on hyvä, että tässä toimitaan yhteisesti.

Viktiga byggstenar för en framgångsrik utrikes- och säkerhetspolitik är samarbete och goda bilaterala och internationella relationer. Norden är en viktig referensram för Finland, och historiskt sett är Finlands viktigaste samarbetspartner våra nordiska grannländer. Därför är det naturligt att nordiskt samarbete också idkas på denna front.

Arvoisa puhemies! Jännittyneessä turvallisuuspoliittisessa tilanteessa on tärkeää ylläpitää laajamittaista ajankohtaista tilannekuvaa ja hyviä yhteyksiä pohjoismaisiin naapurimaihimme. Jos hieman laajennan edustaja Köntän kysymystä, kysyn ministeri Haavistolta: minkälaista keskustelua on käyty Pohjoismaiden kesken ulko- ja turvallisuuspoliittisesta tilanteesta, ja mitä toimenpiteitä on suunnitteilla pohjoismaisen yhteistyön edistämiseksi tällä saralla?

Puhemies Matti Vanhanen: Ministeri Haavisto.

16.53 Ulkoministeri Pekka Haavisto (vastauspuheenvuoro): Kiitos, edustaja Adlercreutz, hyvästä kysymyksestä. Tämä pohjoismainen yhteistyö on ollut poikkeuksellisen vilkasta nyt viime päivinä. Norjan ulkoministeri Anniken Huitfeldt kävi Helsingissä, ja juuri tämä ajankohtainen turvallisuustilanne oli esillä. Eilen kävimme ministeri Kaikkosen kanssa Tukholmassa. Tiedän, että tänään on ollut Nordefco-yhteistyön kokous. On hyvin tärkeää, että meillä on yhteinen tilannekuva, ja totta kai Ruotsin kanssa erityisesti sitten katsomme myöskin tätä omaa asemaamme ja mietimme sitä, mitä tuolla puolustussektorilla voimme tehdä, mutta myöskin, mitä diplomaattisia aloitteita tässä tilanteessa voi olla.

Ja kuten mainitsin, niin meidän roolimme sekä EU:ssa että Etyjin piirissä on tässä tilanteessa tärkeä. Ehkä on hyvä huomata, että Suomelta myöskin kysytään nyt aika paljon meidän näkemyksiämme, myöskin Nato-maat kysyvät ja muut. Meidän osaamisemme näillä alueilla — Itämeren piirissä, Venäjän läheisyydessä ja muuten — nauttii suurta arvostusta, ja presidentti Niinistön rooli tietysti tässä on poikkeuksellinen, ja hänelle on tullut paljon yhteydenottoja. Olemme mukana tässä diplomaattisessa keskustelussa hyvin aktiivisesti.

Puhemies Matti Vanhanen: Pääministeri.

16.55 Pääministeri Sanna Marin (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Meillä on tällä hetkellä tilanne, jossa sekä Suomen, Ruotsin, Norjan että Tanskan pääministerit ovat sosiaalidemokraatteja. Meillä oli tammikuussa tällainen sosiaalidemokraattien yhteinen kokoontuminen, niin sanotun SAMAKin kokoontuminen, ja samassa yhteydessä sitten pääministerit keskenänsä pitivät oman osionsa, jossa keskustelimme yhdessä tästä Euroopan turvallisuustilanteesta, tuosta Venäjän ja Ukrainan rajalla olevasta tilanteesta. Eli kylä myös pääministereiden kesken tätä vuoropuhelua käydään ja on käyty.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Harjanne.

Pöytäkirja PTK 3/2022 vp

16.55 Atte Harjanne vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Erinomaisia kysymyksiä, erinomaisia vastauksia hallitukselta. Tilanne on jännitteinen, ja on hieno kuulla, että linjat ovat kuumina ja käytössä, niin että kumppanien kanssa tehdään yhteistyötä ja löydetään sitä yhteistä säveltä tähän tilanteeseen vastaamiseksi.

Tässä on tietysti käsillä oleva jännitteinen tilanne, tietyllä tavalla akuuttikin, ja sitten on laajempia ehkä geoeconomisia virtauksia tässä taustalla myös, ja palaan vähän tuohon aikaisempaan keskusteluun: Venäjähän on erittäin merkittävä fossiilisen energian tuoja Eurooppaan ja yksi sen lähde, ja tämä riippuvuus ei helpota tässä tilanteessa Euroopan asemaa. Olisin kysynyt hallitukselta: mitä itse asiassa tehdään sen eteen, että Eurooppa laajemmin ei ainakaan pitkitä tai syvennä tätä riippuvuuttaan tällaisesta ongelmallisesta fossiilienergian tuonnista?

Puhemies Matti Vanhanen: Ministeri Lintilä.

16.56 Elinkeinoministeri Mika Lintilä (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Keskeisiä kysymyksiä energianeuvostossa tällä hetkellä — voi sanoa, että kyllä tätä keskustelua käydään. Meillä oli alkuvuokosta kilpailukykyneuvoston kokous, jossa myös siivuttiin kyllä ainakin käytävillä tätä keskustelua. Kyllä tämä geopolitiittinen tilanne tietysti tällä hetkellä aika paljon konkretisoituu energian päältä, ja sitä painetta nyt sitten itse kukin... Täytyy sanoa, että nämä kaikki kansalliset ratkaisut eivät välttämättä helpota tätä tilannetta.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Kauma.

16.57 Pia Kauma kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Venäjä on toimittanut kirjeen usealle Etyj-maalle, ei kuitenkaan kaikille. Useat asiantuntijat ovat arvioineet, että tässä kirjeessä, sen sisällössä, ei sinänsä ole mitään uutta. Venäjä haluaa, että Nato ei laajene itään, ja se haluaa tästä eräänlaista turvakuuta.

No, nyt keskeistä on se, että kirjeeseen vastataan meidän kanssamme samalla tavalla ajattelevien maiden kanssa yhtenevällä tavalla. Mutta mitä tapahtuu tämän jälkeen, on myöskin oleellinen kysymys. Silloin kun oli Georgian sota, Etyjissä turvauduttiin eräänlaiseen Korfun prosessiin, jolla tilanne saatiin lievennettyä. Toinen vaihtoehto tässä tilanteessa olisi esimerkiksi ylimääräinen ulkoministerikokous. Kysyisin teiltä, ministeri Haavisto: onko näistä erilaisista vaihtoehtoisista etenemistavoista vielä keskusteltu?

Puhemies Matti Vanhanen: Ministeri Haavisto.

16.58 Ulkoministeri Pekka Haavisto (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitos edustaja Kaumalle kysymyksestä. Todella olemme muun muassa Etyjin pääsihteerin Helga Schmidin kanssa käyneet tätä keskustelua siitä, mitkä ovat Etyjin mahdollisuudet toimia tässä. Tietysti Etyjillä on jo rooli siellä SMM:ssä, monitorointimissiossa, Donbasin, Itä-Ukrainan alueella, siellä on suomalainen diplomaatti Mikko Kinnunen aivan avainroolissa ja muuta. Pyrimme löytämään näitä diplomaattisia keinoja ja diplomaattisia ratkaisuja. Normandia-ryhmä on kokoontunut, ja olemme tietysti antaneet sille kaiken tukemme.

On aivan kuten sanoitte, että tietyistä Etyjin periaatteista suuri osa Etyjin jäsenmaista haluaa pitää kiinni, ja niihin kuuluvat totta kai ensisijaisesti maiden alueellinen koskematto-

Pöytäkirja PTK 3/2022 vp

muus ja itsenäisyyden kunnioittaminen ja oikeus liittoutua ja näin poispäin. Nämä periaatteet totta kai ovat voimassa ja halutaan pitää voimassa. Mitään sellaista reformia ei tulla hyväksymään, jossa näistä periaatteista luovuttaisiin.

Puhemies Matti Vanhanen: Viimeinen kysymys, edustaja Räsänen.

16.59 Päivi Räsänen kd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Tasavallan presidentti puheessaan kiiruhti lainsäädäntötyössä ennakointia ja valppautta ja otti esiin tämän mahdollisen laajamittaisen, vihamielisen, ulkopuolisten tahojen organisoiman maa-hantulon, mikä antaa aihetta valmiutemme tarkasteluun. Tästä on täällä salissa käyty paljonkin keskustelua, ja valmiuslakia on sovittu parlamentaarisesti yhdessä uudistettavaksi. Mutta kysyn ihan konkreettisesti: mikä hallituksen linja on nyt tällä hetkellä siihen ehdotukseen, että turvapaikkahakemusten vastaanoton tilapäinen lopettaminen voitaisiin mahdollistaa, jos siirtolaisia käytettäisiin hybridivaikuttamiseen?

Puhemies Matti Vanhanen: Nyt sisäministeri ei ole paikalla. [Päivi Räsänen: Pääministeri varmaan osaa vastata!] Haluaako pääministeri vastata?

17.00 Pääministeri Sanna Marin (vastauspuheenvuoro): Niin, arvoisa puhemies! En näe tuonne toiselle puolelle, onko ministeri Henriksson paikalla. Meillä ei nyt ole tällä hetkellä oikeusministeriä, joka tästä valmiuslain uudistusprosessista vastaa, eikä sisäministeriä paikalla.

Itse kyllä tunnistan tämän kysymyksen. Siitä olemme keskustelleet, ja tämä on aito huoli. Mielestäni pitää suhtautua vakavasti senkaltaisiin hybridivaikuttamisen välineisiin, mitä me olemme jo nähneet. Tämähän ei ole vain skenaariokysymys tai teoreettinen kysymys, vaan tämä on aidosti ollut tilanne esimerkiksi tuolla Valko-Venäjän, Puolan, Baltian maiden rajalla. Yhtä lailla me olemme nähneet tämänkaltaisen tilanteen myös Kreikan ja Turkin rajalla aikaisemmin. Eli tämä ei ole pelkkä teoreettinen kysymys, vaan tämä on aito riski, ja mielestäni tähän pitää suhtautua vakavasti. Ja kyllä tässä valmiuslain uudistamisen prosessissa — ehkä pikaisessakin sellaisessa — pitää tätä kysymystä arvioida riittävällä vakavuudella.

Kysymyksen käsittely päättyi.

Kyselytunti päättyi.

3. Ilmastovuosikertomus 2021

Kertomus K 18/2021 vp

Valiokunnan mietintö YmVM 11/2021 vp

Ainoa käsittely

Puhemies Matti Vanhanen: Ainoaan käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 3. asia. Käsittelyn pohjana on ympäristövaliokunnan mietintö YmVM 11/2021 vp. Nyt päätetään kannanotosta kertomuksen johdosta. — Keskustelu, valiokunnan puheenjohtaja edustaja Sipilä.

Pöytäkirja PTK 3/2022 vp

Keskustelu

17.01 **Juha Sipilä kesk** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Nyt käsittelyssä oleva ilmastovuosikertomus on kolmas ilmastolain mukainen eduskunnalle annettu raportti päästövähennystavoitteiden toteutumisesta ja niiden saavuttamisen edellyttämistä lisätoimista. Ympäristövaliokunta on mietinnön laatimista varten saanut perusteelliset lausunnot maa- ja metsätalousvaliokunnalta, liikenne- ja viestintävaliokunnalta ja talousvaliokunnalta. Laaja käsittely eri valiokunnissa ilmentää ilmastovuosikertomuksen sisällön laaja-alaisuutta ja edistää laajaa keskustelua eduskunnassa vuosittain.

Ilmastolaki edellyttää nykymuodossaan vain teknistä raporttia päästövähennystavoitteiden toteutumisesta, mutta kertomusta on jo kehitetty eduskunnan hyväksymien aiempien lausumien mukaisesti strategisempaan ja kokonaisvaltaisempaan suuntaan. Valiokunta pitää tätä erittäin hyvänä ja katsoo, että kertomus on jo nyt varsin käyttökelpoinen politiikkatyökalu, joka parantaa sekä päättäjien että kansalaisten mahdollisuuksia osallistua ilmastopolitiittiseen keskusteluun. Ilmastotoimien onnistumisen vuosittainen raportointi helposti ymmärrettävässä muodossa on yhä tärkeämpää, kun tavoitteemme hiilineutraalisuudesta edellyttää päästövähennyksiä kaikilla sektoreilla.

Valiokunta kiittää kertomuksen kehittämistä kokonaisvaltaisemmaksi. Siihen on sisällytetty aiempaa paremmin tiedot päästökehityksestä päästökauppa-, taakanjako- ja maankäyttösektoreilla ja arvioitu toimien riittävyttä suhteessa tavoitteisiin. Mukaan on otettu myös arviot kulutusperäisistä päästöistä, hiilikädenjäljestä, taloudellisista ja muista vaikutuksista sekä käsitelty perusteellisemmin sopeutumista, kuntien roolia, julkisten hankintojen merkitystä ja kiertotaloutta.

Raportin laatimiseen kohdistuu jatkuvia kehittämistarpeita ja uusia ideoita. Itse katson, että nykyinen raportoinnin taso ja laajuus on riittävä. Se antaa kansanedustajille riittävän kuvan tehdyistä ilmastotoimista ja niiden vaikutuksista. Liiaksi paisuvaan raporttiin ministeriössä käytettävä aika on tietysti pois jo tehtyjen päätösten toimeenpanosta.

Uusi ilmastolaki tullaan antamaan eduskunnalle kuluvana vuonna, ja sen keskeisenä tavoitteena olisi varmistaa, että Suomi saavuttaa hiilineutraalisuuden viimeistään vuonna 2035, jonka jälkeen tähdittäisiin hiilinegatiivisuuteen. Uutena kokonaisuutena ilmastolaikiin otetaan mukaan maankäyttösektori. Ilmastovuosikertomus on myös lainuudistuksen näkökulmasta erittäin tärkeä työväline eduskunnalle, sillä se antaa yhä paremmat mahdollisuudet seurata säännöllisesti kansallisen ilmastopolitiikan toimeenpanoa, käydä keskustelua tilannearvion pohjalta ja ennen kaikkea vaikuttaa ilmastopolitiikan kokonaisuuteen.

Arvoisa puhemies! Ilmastovuosikertomuksen pääviesti on, että päästövähennystoimia tarvitaan kaikilla sektoreilla ja toimialoilla. Erityisesti taakanjakosektorin vuoden 2030 tavoite on haastava. Valiokunta muistuttaa, että hiilinegatiivisuuteen on hyvä varautua jo nyt tehtävissä päätöksissä, sillä hiilineutraalius on vain välitavoite. Ymmärrys pitkällä aikavälillä tarvittavista ratkaisuista edistää siirtymän kustannustehokkuutta, ennakoitavuutta ja oikeudenmukaisuutta. Kokonaisuuden hallitsemiseksi tarvitaan siten monipuolisesti siirtymää tukevien ohjauskeinojen, esimerkiksi veroratkaisujen ja kannustinjärjestelmien, kuten avustusten, kehittämistä päästövähennysten kirittämiseksi niin liikenteessä, lämmityksessä kuin maataloudessakin.

Valiokunta korostaa ilmastopolitiikan ja elinkeino- sekä talouspolitiikan tiivistä yhteyttä ja erityisesti ilmastopolitiikan merkitystä myös investointien ja kilpailukyyn lähteenä. Investoinnit ilmastoteknologiaan ja -ratkaisuihin ovat kannattavia, kun vähähiilisten tuot-

Pöytäkirja PTK 3/2022 vp

teiden markkinoiden arvioidaan kasvavan seuraavien vuosikymmenten aikana merkittävästi. Siten ilmastopolitiikka edistää myös talouden ja työllisyyden kannalta myönteistä kehitystä, ja tämä on teknologiamaa Suomelle suuri mahdollisuus.

Siirtymävaiheessa on myös toimijoita, jotka kärsivät ilmastopolitiikasta. Siksi siirtymä hiilineutraaliin yhteiskuntaan tulee tehdä sosiaalisesti ja alueellisesti oikeudenmukaisella tavalla. Ilmastotoimien haitallisia tulonjakovaikutuksia tulee kompensoida etenkin pienituloisille ja haavoittuvassa asemassa oleville.

Ympäristövaliokunta on asiaa käsitellessään kuullut myös nuorten ääntä. Oikeudenmukaisen siirtymän tavoite korostaa myös ylisukupolvisten näkökulmien vahvaa painoarvoa. Nuorten Agenda 2030 -ryhmä nostaa lausunnossaan esiin muun muassa, että ilmastopolitiikkaan tulee kuulua olennaisesti myös uudelleen kouluttautumis- ja työllisyysmahdollisuuksien takaaminen kaikille. Ilmastovuosikertomus edistää osaltaan nuorten vaatimaa avointa tiedottamista ilmastopoliittisista toimista ja nuorten roolin vahvistamista. Ilmastopolitiikan laaja yhteiskunnallinen hyväksyttävyyys vaikuttaa lopulta koko ilmastomuutoksen hillitsemisen onnistumiseen.

Arvoisa puhemies! Mietintöön sisältyy yksi vastalause.

Puhemies Matti Vanhanen: Ministeri Emma Kari.

17.08 Ympäristö- ja ilmastoministeri Emma Kari: Arvoisa puhemies! Hienoa, että pääsemme heti vuoden alkuun puhumaan ilmastotyöstä, niin viime vuonna tehdystä kuin tänä vuonna vielä edessä olevasta. Aluksi haluan kiittää ympäristövaliokunnan puheenjohtajaa valiokunnan mietinnön kattavasta esittelystä sekä koko valiokuntaa perusteellisesta työstä vuoden 2021 ilmastovuosikertomuksen parissa.

Ympäristövaliokunnalla on ollut keskeinen rooli vuosikertomuksen kehittämisessä. Nyt käsitellyssä oleva kolmas vuosikertomus muun muassa koskee kaikkia ilmastopäästöjä ja tarkastelee entistä strategisemmin ilmastotoimien riittävyyttä — kiitos valiokunnan aiempien kehitysehdotusten. Kehitysehdotukset on huomioitu myös ilmastolain uudistuksessa, josta annamme hallituksen esityksen maaliskuussa. Ensi kesänä annettavassa neljännessä ilmastovuosikertomuksessa pyrimme erityisesti kiinnittämään huomiota sen viestimiseen ja tunnetuksi tekemiseen laajalle yleisölle.

Vuosikertomuksen sisällöllistä kehittämistä tullaan myös jatkamaan. Ympäristövaliokunta esittää, että jatkossa kertomuksessa nostettaisiin enemmän esiin ilmastopolitiikan merkitystä investointien ja kilpailukyvyn lähteenä. Tämä on tärkeä huomio. Suomalaiset yritykset näkevät ilmastotyön tulevaisuuden menestyksen kulmakivenä. Puhtaille ratkaisuille on maailmalla huimasti kasvava kysyntä, johon yrityksemme voivat vastata. Puhtaiden ratkaisujen investointisuunnitelmista kuullaan hyviä uutisia lähes päivittäin. Esimerkiksi Harjavaltaan päätettiin tällä viikolla rakentaa Suomen ensimmäinen vihreän vedyn tuotantolaitos, SSAB on aikaistamassa hiilettömän teräksen valmistusta, ja viime vuonna tuulivoimaa rakennettiin yli miljardin euron arvosta.

Valiokunta ehdottaa myös osuvasti, että Suomen ilmastotyön vertailu muihin EU-maihin tai globaaleihin ilmastotoimiin voitaisiin sisällyttää vuosikertomukseen. Onkin tärkeää muistaa, että koko maailma liikkuu nyt ilmastokriisin torjumiseksi. Muutokset ovat nopeita. Kun hallituskauden alussa asetimme Suomen hiilineutraaliustavoitteeksi vuoden 2035, se oli maailman kunnianhimoisimpia tavoitteita. Nyt Euroopan maista ainakin Sak-

Pöytäkirja PTK 3/2022 vp

salla, Ruotsilla, Tanskalla ja Isolla-Britannialla on Suomea tiukempi päästövähennystavoite.

Kiitän valiokuntaa myös ilmastovuosikertomuksen valmistelun resurssien tärkeyden painottamisesta. Vuoden 2022 suurin ilmastotyön merkkipaalu on maaliskuussa annettava esitys ilmastolain uudistamisesta. Maaliskuussa hallitus tulee myös viimeistelemään asiantuntija-arvioihin nojautuen keskipitkän aikavälin ilmastosuunnitelman. Kaksi muuta keskeistä ilmastosuunnitelmaa — eli päästökauppasektoria koskeva ilmasto- ja energiastategia ja uusi maankäyttösektorin ilmastosuunnitelma — tullaan viimeistelemään myöhemmin keväällä ja antamaan eduskuntaan valtioneuvoston selontekona. Keväällä tullaan myös perustamaan parlamentaarinen seurantaryhmä ilmastopolitiikan suunnitelmallisen toimeenpanon tueksi. Edessä onkin siis Suomen ja hiilineutraaliustavoitteen kannalta työntäyteinen mutta sitäkin tärkeämpi vuosi. — Kiitos.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Kinnunen, Mikko.

17.12 Mikko Kinnunen kesk: Arvoisa herra puhemies! Kiitos puheenjohtaja Sipilälle ja ministeri Karille selkeistä esittelyistä. Ilmastovuosikertomus antaa meille hyvät mahdollisuudet seurata säännöllisesti kansallisen ilmastopolitiikan toimeenpanoa, käydä keskustelua tilannearvion pohjalta ja vaikuttaa ilmastopolitiikan kokonaisuuteen ja suuntaan. Tämä on kolmas kertomuksemme.

Tämä kehittyy entisestään, kun nykyiset tilastointi- ja raportointimallit saadaan vielä paremmin palvelemaan ilmastopolitiikan seurantaa ja tätäkin kertomusta. Yhteisistä tiedon tuottamisen ja raportoinnin periaatteista sopiminen helpottaisi yhteismitallisen ilmastotiedon tuottamista. Tiedot tahtovat nykyisin olla vähän hajallaan eri paikoissa. Tarvitsemme oikea-aikaista tietoa helposti ymmärrettävässä muodossa. Olisiko raporttia syytä jopa tiivistää, jotta se palvelisi päätöksentekoamme entistä paremmin?

Kertomuksen iso viesti on lopulta positiivinen, kun Suomen päästöt laskevat. Vuonna 20 laskua oli 9 prosenttia. On tehty oikeita toimia. Päätöksiä ja ratkaisuja tarvitaan kuitenkin edelleen. Hallitusohjelman mukaan Suomen tavoitteena on olla hiilineutraali 2035 ja hiilinegatiivinen pian tämän jälkeen. Kuten valiokunnan puheenjohtaja Sipilä totesi, investoinnit ovat kannattavia, kun vähähiiliset tuotteet lisääntyvät tulevina vuosina merkittävästi. Tämä on Suomelle teknologiamana suuri mahdollisuus.

Arvoisa puhemies! Suomi on Euroopan maaseutumaisin maa: valtaosa pinta-alastamme on maaseutua, joka kolmas asuu maaseudulla, raaka-aineet sijaitsevat maalla. Maaseudulla välimatkat ovat pitkät. Niinpä on aivan ymmärrettävää, että liikennesektorin päästöt ovat merkittäviä. Ne muodostavat 40 prosenttia koko taakanjakosektorin päästöistä.

Suomen autokanta on tällä hetkellä Euroopan vanhimpia. Tuoreen tiedon mukaan suomalaisen auton keski-ikä on lähes 13 vuotta. Uudet autot kuluttavat vähän, mutta ovat Suomessa edelleen hyvin kalliita — monelle liian kalliita. Tarvitsemme kannustimia uudempien autojen hankintaan, emme korotuksia liikkumisen hintoihin.

Vanhasta autosta voi myös tehdä vähäpäästöisemmän muuntamalla auto kulkemaan esimerkiksi biokaasulla. Muutos maksaa nykyisin reilut 2 000 euroa — kun muutokseen saa puolet tukea, monen kannattaa se tehdä. Tankkaaminen halpenee satasesta noin 25 euroon. Biokaasuja ei saa leimata välivaiheen ratkaisuksi, koska olosuhteet eri puolilla Eurooppaa ovat hyvin erilaisia. Meillä on paljon hyödyntämätöntä biomassaa, jonka voimme ottaa

Pöytäkirja PTK 3/2022 vp

kestävällä tavalla käyttöön. Biokaasun tuottamista kannattaa tukea. Tarvitsemme lisää myös biokaasun jakelupisteitä eri puolille Suomea.

Lisäksi julkista liikennettä voitaisiin monissa kasvukeskuksissa kehittää merkittävästi. Tässä katseet kohdistuvat kuntasektoriin, joka voi asiasta huolehtia.

Arvoisa puhemies! Ilmastovuosikertomuksessa käsitellään myös maataloutta. Maatalouden päästöt ovat raportin mukaan pysyneet suunnilleen ennallaan. Suomalainen ruoka on maailman parasta. [Perussuomalaisten ryhmästä: Kohta loppuu perunat!] Se on puhdasta, lähellä ja kestävästi tuotettua. Lähiruoka on ilmastoteko parhaasta päästä. Viljelijät ovat sitoutuneita ilmastotoimiin ja tekevät oman osansa Suomen hiilineutraaliustavoitteista, kun siihen annetaan reilu mahdollisuus.

Arvoisa puhemies! En pidä synkistelystä — on kuitenkin todettava, että olen juuri nyt erittäin huolissani maatalouden tilasta. Tutustuin maanantaina tyrnäväläiseen perunatilaan ja alan vientiyritykseen. On kysyttävä, osataanko Suomessa antaa lähiruoan tuottajille heidän ansaitsemansa arvostus. Viljelijät ruokkivat meistä jokaisen. Juuri nyt viljelijöiden akuutti tilanne on kestämaton: Tuotantokustannukset nousivat viime vuonna valtavasti, kun energian ja esimerkiksi lannoitteiden hinta kipusi ylös. Lisäksi sato jäi monin paikoin heikoksi. Kustannusten noustessa tuottajahinnat eivät ole nousseet samassa suhteessa. Viljelijöille jää raadannan jälkeen käteen yhä vähemmän, joillekin ei jää mitään. Samalla kuulemme suurten kauppaketjujen isoista voitoista. Tämä koettelee tuottajien oikeustajua.

Edustaja Kiviranta on joulukuussa ehdottanut parlamentaarisen maatalouskomitean asettamista. Ehdotuksen mukaan komitean työ kattaisi maa- ja metsätalousministeriön hallinnonalan asioiden lisäksi muutkin hallinnonalat maatalouden näkökulmasta. Komiteassa olisi luontevaa käsitellä myös ilmastokysymyksiä ja kehittämistoimia osana suurempaa kokonaisuutta. Edustaja Kivirannan sanoin: ”Kaikki kivet on käännettävä maatalouden kannattavuuden parantamiseksi.” Kannatan tätä ehdotusta lämpimästi.

Nostetaan suomalaisen puhtaan ruoan tuottajat takaisin kansakunnan kaapin päälle — viljellään ja varjellaan.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Honkasalo.

17.19 Veronika Honkasalo vas: Arvoisa puhemies! Ilmastovuosikertomus on oiva työkalu eduskunnalle seurata Suomen ilmastopolitiikan kehittymistä ja päästövähennystavoitteiden toteutumista. On myös hienoa, että ilmastovuosikertomusta on kehitetty eduskunnan lausumien mukaan.

Pandemian aikana ilmeistä on, että päästöt ovat laskeneet, mutta maatalouden päästöt pysyivät lähes ennallaan. Pandemia on vaikuttanut liikkumisen ja kulutuksen vähentymiseen. Mikään automaattinen ihmeidentekijä pandemia ei kuitenkaan päästöjen vähentymisen näkökulmasta ole, sillä on odotettavaa, että koronan ollessa ohi ihmisten kulutus ja liikkuminen kasvavat. Siksi onkin tärkeää, että päästövähennystavoitteet kaikilla sektoreilla muuttuvat myös konkreettisiksi toimiksi. Näitä tarvitaan runsaasti lisää.

Arvoisa puhemies! Kulutuksen päästöt ovat kasvaneet 2000-luvulla, ja kulutus ylittää maapallon kantokyvyn moninkertaisesti. Me vasemmistossa vaadimme kiireellistä kulutuksen päästöihin puuttumista niin, että asetetaan tälle konkreettiset tavoitteet.

Keskeisin asia, joka selittää kulutuksen hiilijalanjälkeä, on tulotason nouseminen. Eli lyhyesti: mitä enemmän käyttää rahaa, sitä enemmän aiheuttaa päästöjä. Tämä osoittaa, ettei kunnianhimoista ilmastopolitiikkaa voida tehdä ilman että huomioidaan koko ylikulutuk-

Pöytäkirja PTK 3/2022 vp

seen pohjaavan talousjärjestelmämme ongelmallisuus. On siksi tärkeää, että kulutusperäisille päästöille asetetaan oma päästövähennystavoite. Tällä hetkellä on niin, että kulutusmenojen kasvu nollaa vähäpäästöisempien tuotteiden ja palveluiden vaikutukset päästöihin.

Kunnat ovat keskeisessä roolissa myös kulutuksen päästöjen leikkaamisessa. Kuntien kannattaa edistää toimia, jotka nimenomaan vähentävät asumisen ja liikkumisen päästöjä. Kasvispainotteiseen joukkoruokailuun siirtyminen on myös yksi konkreettinen toimi.

Arvoisa puhemies! Yksi pysyvä murheenkryyni suomalaisessa ilmastopolitiikassa on se, että maatalouden päästöjä ei ole onnistuttu vähentämään. [Välihuutoja perussuomalaisten ryhmästä] Maanviljelijöiden rooli on aivan ratkaiseva. Kysyisinkin ministeriltä: miten maataloudesta toimeentulonsa saaville ihmisille mahdollistetaan tukipolitiikalla ympäristön kannalta kestävä elinkeinon harjoittaminen, eli miten maataloustukien rakennetta voitaisiin muuttaa niin, että ne mahdollistavat ilmasto-, monimuotoisuus- ja vesistöjen suoje-lutoimet? — Kiitos.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Huru.

17.22 Petri Huru ps: Arvoisa herra puhemies! Tämä käsittelyssä oleva ilmastovuosisikertomus on kolmas ilmastolain mukainen eduskunnalle annettu raportti päästövähennystavoitteiden toteutumisesta ja niiden saavuttamisen edellyttämistä lisätoimista.

Koska maamme tähän asti suunnittelemaat toimet eivät riitä nykyistä tiukempaan päästövähennystavoitteeseen, istuva hallitus sisällyttää lisätoimia valmisteilla olevaan uuteen keskipitkän aikavälin ilmastopolitiikan suunnitelmaan sekä ilmasto- ja energiastratégiaan. Hallituksen kunnianhimoisten ilmastotavoitteiden ja liikenteen päästövähennysvaatimusten myötä kasvavat kustannukset, kuten polttoaineen ja energian hinta, heikentävät pahimmillaan suomalaisen teollisuuden ja yrittäjyyden kustannuskilpailukykyä sekä tavallisen kansalaisen ostovoimaa.

Arvoisa herra puhemies! Teen perussuomalaisten vastalauseen mukaisen kannanottoehdotuksen.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Elomaa.

17.23 Ritva Elomaa ps: Arvoisa puhemies! Aivan aluksi kannatan edustaja Hurun tekemää vastalauseetta. Perussuomalaisten ympäristövaliokunnan jäsenet Huru ja Laakso tekivät vastalauseen tähän mietintöön, ja kannatan.

Ilmastolaki edellyttää valtioneuvostolta vuosittain raporttia eduskunnalle päästövähennystavoitteiden toteutumisesta ja niiden saavuttamisen edellyttämistä lisätoimista. Ilmastovuosisikertomuksen ajatus seurata yleistä päästökehitystä ja keskipitkän aikavälin ilmastopolitiikan suunnitelman tavoitteiden toteutumista on sinänsä hyvä, mutta vaikuttaa siltä, että se vain lisää entisestään hallituksen intoa tehdä tiukempaa ympäristöpolitiikkaa, ilman että tosiasiallisia seurauksia puntaroidaan tarpeeksi perusteellisesti.

Valitettavasti olemme saaneet todistaa kuluvalle hallituskaudella lukuisia kertoja liian hätäisen ja kunnianhimoisen ympäristöpolitiikan vaikutuksia: Naantali, Kaipola, turvealan tuho ja kasvaneet haasteet maataloussektorilla. Hallituksen tulisi ymmärtää, että markkinataloudessa toimijat arvioivat jatkuvasti tulevaisuudennäkymiään. Ensin tehdään ympäristöpäätöksillä esimerkiksi turpeen käyttö täysin kannattamattomaksi ja tulevaisuus

Pöytäkirja PTK 3/2022 vp

mahdottomaksi, ja sitten ihmetellään silmät suurina, kuinka toimijat toinen toisen perään lopettavat ja talous kärsii ja työttömyys kasvaa. Monissa suomalaisissa yrityksissä luetaan varmasti huolestuneena tätäkin ilmastovuosikertomusta, peläten, mitä kannattavuutta uhkaavia toimia hallitus seuraavaksi tekee.

Ilmastovuosikertomuksessa maatalouden päästöt on nostettu oikeasti erityisesti tikun nokkaan. On todella tekopyhää haaveilla eettisestä kotimaisesta luomulähiruusta samalla kun jo ahdingossa oleville tuottajille asetetaan entistä tiukempia vaatimuksia vihreyden nimissä. [Petri Huru: Juuri näin!] Maataloudessa voidaan tehdä paljon asioita ympäristöystävällisellä tavalla, mutta näkisin kannustamisen, neuvonnan ja taloudellisen tuen tässä kohtaa pakkoa parempina vaihtoehtoina.

Myös suomalainen metsäsektori on hankaluuksissa tiukentuvien ympäristötoimien edessä. Esimerkiksi EU-aluetta koskevat CAP-toimenpiteet uhkaavat meidän metsäteollisuuttamme.

Autoilijat ovat myös hankalassa jamassa: Bensamittareilla on nähty jo yli kahden euron litrahintoja, ja samaan aikaan ollaan laajentamassa biopolttoaineiden jakeluvelvoitetta. Bensa ja diesel nousevat jatkuvasti — katastrofi. Tuleeko tästä vielä lisää maksettavaa suomalaisille autoilijoille?

Polttoaineiden hinnat vaikuttavat luonnollisesti myös teollisuuden toimintaedellytyksiin. EU on päättänyt kiristää vuoden 2030 ympäristötavoitteitaan, ja tämä on saanut Suomen hallituksen hoppuilemaan entistä enemmän omissa toimissaan. Korostan, että perussuomalaisten mielestä on hyvä vaalia ympäristöä, mutta toimien vaikutuksia on tarkasteltava isossa kuvassa eli globaalilla tasolla ja puntaroitava, paljonko olemme valmiit uhraamaan teollisuuttamme ja työpaikkojamme tähän.

Arvoisa puhemies! Ei ole kysymys siitä, että Suomi ei kantaisi vastuutaan ilmastosta ja ympäristöstään. Olemmehan siinä jo edelläkävijöitä, maailman huippuluokkaa.

Tällä hetkellä asumisen hinta on jo ylittänyt kipurajan, ja kulkeminen töihin alkaa vaarantua bensen ja dieselin hinnan kivutessa jatkuvasti ylös ja ylös. Nyt on, hallitus, otettava järki käteen ilmastopolitiikassa. — Kiitos.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Ollikainen.

17.28 **Mikko Ollikainen r:** Arvoisa puhemies, ärade talman! Vi behandlar nu historiens tredje klimatårsberättelse. Här ingår uppgifter om hur målen för minskning av utsläpp har förverkligats och om de ytterligare åtgärder som krävs för att de ska uppnås. Det är glädjande att berättelsen har utvecklats i en mera strategisk och övergripande riktning och det är ett bra verktyg politiskt sett. Jovisst, det finns alltid möjligheter att utveckla hur man rapporterar, och här ser jag att man kunde utveckla det till att det blir ett mera likadant sätt att samla in material i hela Europa, helst i hela världen, som vi kan jämföra med hela världen. Det här kunde jag också kanske fråga av ministern, alltså på vilket sätt man kunde utveckla den här rapporteringen.

Berättelsen innehåller i högre grad än tidigare uppgifter om utsläppsutvecklingen, även anpassning, och här är kommunernas roll också med och har behandlats mera än förut. I klimatberättelsen framgår att Finlands utsläpp av växthusgaser har minskat med 9 procent år 2020 jämfört med året innan. I diskussionen om klimatåtgärder är det viktigt att även lyfta fram de områden där man har lyckats gå i rätt riktning. Coronan har säkert för sin del också hjälpt till att det har minskat en hel del. Vi vet att utsläppen från trafiken fortsätter att

Pöytäkirja PTK 3/2022 vp

avta medan utsläppen från konsumtion har en motsatt trend. Utsläppen från konsumtion har ökat, och att minska på dessa kräver en hel del åtgärder i våra hushåll. Där kan jag också lyfta fram det som till exempel ledamot Kinnunen tog upp om inhemsk och närproducerad mat. Att odla närodlad mat, till exempel kustfiske, fisk som är fiskad vid kusten, är också långt en miljögörning.

Kommunernas roll är viktig. Två tredjedelar av finländarna bor i sådana kommuner som har förbundit sig att uppnå klimatneutralitet år 2035, och många kommuner har också gjort hållbarhetsstrategier. Det här gäller bland annat då det gäller upphandling, offentliga upphandlingar, att man sätter sådana mål.

I miljöutskottets betänkande betonas just att klimatåtgärderna och dess konsekvenser måste bedömas på ett mångsidigt sätt med avseende på ekonomi, sysselsättning och inkomstfördelning. I omställningen till klimatneutralt samhälle måste vi garantera att det sker på ett socialt och regionalt rättvist sätt. Om de negativa konsekvenserna uppstår ska man genom skattebeslut och olika incitament se till att övergången sker på ett rättvist sätt, och det här att man omskolar sig är ett exempel.

Sedan har också jordbrukets lönsamhet kommit upp, och den krisen är akut. Det här gäller också transportsektorn där konkurrenskraften är väldigt hård just nu. Jag vet också från kommunerna, där det är utmanande till exempel då det gäller skolskjutsarna, att det är väldigt tufft för taxitrafikanter.

I ekonomiutskottets utlåtande nämns det att det är bra att klimatårsberättelsen konkret kunde sammankoppla klimatpolitik och näringslivspolitik. Investeringar i klimatteknik är en växande attraktionskraft i världen och Finland måste skapa en mera gynnsam miljö för dessa lösningar. De här lösningarna finns överallt i Finland men här vill jag lyfta fram det utvecklingsarbete som görs i min hemregion i energiklustret i Vasa. Det här har stor inverkan på ekonomi och sysselsättning.

Tosiaan ilmastovuosikertomus on hyvä työkalu, joka kehittyy koko ajan strategisempaan ja kokonaisvaltaisempaan suuntaan. Meillä on täällä Suomessa suuri vastuu ja myös hyvät mahdollisuudet olla edelläkävijä tässä suhteessa. Teknologisessa Suomessa on tätä osaamista, ja meillä on sitä aika paljonkin. Esimerkiksi kotiseudullani Vaasan seudulla on paljon sitä osaamista.

Kuten ympäristövaliokunnan mietinnössä muistutetaan, on hiilinegatiivisuuteen hyvä varautua jo nyt tehtävissä päätöksissä. Siirtymään tarvitaan ohjauskeinoja, jotka vaikuttavat toimijoihin tasapuolisesti ja oikeudenmukaisesti. Esimerkiksi veroratkaisujen ja kannustinjärjestelmien avulla kokonaisuutta on helpompi koordinoita.

Mutta siirtymä hiilineutraaliin yhteiskuntaan tulee tehdä sosiaalisesti ja alueellisesti oikeudenmukaisella tavalla. Suomi ei voi tässä suhteessa polarisoitua. Meillä kerta kaikkiaan ei ole minun mielestäni siihen varaa. Tässä on tullut esille muun muassa maatalouden kannattavuus ja myös metsätalouden kannattavuus: sen tulee olla kannattavaa. Ja esimerkiksi rannikolta tulevana minun nähdäkseni rannikolla kalastetut kalat ovat kyllä ilmastoteko. Myös kun katsoo kuljetusalaa, niin siellä on todella haasteellista tällä hetkellä.

Haluaisin vielä tässä kysyä ministeriltä, koska ministeri on paikalla, koskien raportointia. Kun kerroitte tässä, että seuraavan ilmastovuosikertomuksen osalta panostetaan viestintään — ja se on todella hyvä ja hieno asia — mutta kun katsoo raportointia, niin millä tavalla sitä voisi kehittää niin, että se olisi yhtenäisempi koko Euroopassa ja olisi helpompi vertailla sitten eri maissa näitä päästöjä? — Kiitos, tack.

Pöytäkirja PTK 3/2022 vp

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Koponen.

17.34 **Ari Koponen ps:** Arvoisa puhemies! Suomen osuus maailman hiilidioksidipäästöistä on noin 0,1 prosentin luokkaa. Tämä kertoo, kuinka suuren osan ongelmasta voimme omilla toimillamme ratkaista suoraan.

Hallituksen ei pidä ryhtyä toimenpiteisiin kertomuksen keskipitkän aikavälin ilmastopoliitiikan suunnitelman toteuttamiseksi. Ja miksi ei? Se nostaa tavallisen suomalaisen ihmisen arjen kulut tasolle, mistä he eivät selviä, ja siksi, että näillä toimilla heikennetään suomalaisen teollisuuden ja yrittäjien asemaa. Esimerkiksi UPM ja Neste ovat valinneet vuoden sisällä Rotterdamin investointikohteekseen suomalaiskaupunkien sijaan — miljardi-investointien. Yhdeksi tärkeimmäksi syyksi on mainittu dieselperon kiristyminen sekä raaka-aineen saanti. Eivätkä tänään kerrotut meriliikenteen mahdollisesti hurjat lisäkustannukset varmasti edesauta tilannetta.

Mikäli teollinen tuotanto vähenee Suomessa tätä vauhtia, maamme omat ilmastopäästöt kyllä pienenevät. Tämä taitaa ollakin hallituksen taktiikka. Siirretään tuotanto maihin, missä energia tuotetaan likaisemmin ja halvemmalla, jolloin sama tuotanto aiheuttaa isommat ilmastopäästöt ja mahdollisesti muita ympäristöhaittoja.

Puhemies! Samaan aikaan, kun hallitus kurittaa suomalaisia, tuntuvat monet muut maat olevan täysin vapaamatkustajia ilmastotoimissa. EU:n ilmastopaketissa Suomelle on neljän muun valtion ohella määrätty unionin korkein 50 prosentin päästövähennystavoite vuoteen 2030 mennessä päästökaupan ulkopuolisille aloille. Bulgarian sen sijaan pitää vähentää päästöjään vain 10 prosenttia, ja alle 20 prosentin päästövähennykset riittävät useissa muissakin maissa. Eikö päästövähennyksiä kannattaisi tehdä siellä, missä niitä eniten aiheutetaan ja missä niiden vähentäminen olisi selkeästi kustannustehokkainta ja edullisinta? Nyt Itä-Euroopan maiden ei tarvitse sulkea edes hiilivoimaloitaan, koska heille riittää viidesosa Suomen tavoitteesta.

Aivan kuten edustaja Sipilä täällä nosti esiin, tämä luo myös isoja mahdollisuuksia, mutta ne vain pitää pystyä nyt realisoimaan sitten toteen. Ja kuten täällä on puhuttu, niin esimerkiksi juuri Vaasan seutu on tässä näyttänyt hienoa esimerkkiä.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Elo.

17.37 **Tiina Elo vihr:** Arvoisa puhemies! Alkuun kiitos valiokunnan puheenjohtaja Sipilälle ja ministeri Karille tämän ilmastovuosikertomuksen esittelystä ja valiokunnan mietinnön läpikäymisestä.

Kansainvälisen luonnonvarapaneelin arvion mukaan luonnonvarojen käyttöönotto ja prosessointi aiheuttavat noin puolet globaaleista kasvihuonepäästöistä ja 90 prosenttia luonnon monimuotoisuuden hupenemisesta. Nykyinen talousmallimme tuhlaa luonnonvaroja ja palkitsee omien mittareidensa, kuten bruttokansantuotteen, kautta toimintaa, joka kiihdyttää kestävyyskriisiä. Jotta luonnonvarojen kulutus voidaan asettaa maapallon kantokyvyn rajoihin, tarvitsemme uusia talouden mekanismeja ja uutta talousajattelua, uusia innovaatioita ja uudenlaista osaamista. Tästä ilmastomuutoksen torjuntatoimissa on kyse.

Nyt käsittelyssä oleva ilmastovuosikertomus on tärkeä työkalu ilmastotoimien vaikuttavuuden seuraamiseen. Se parantaa osaltaan sekä meidän päättäjien että kansalaisten mahdollisuuksia osallistua ilmastopoliittiseen keskusteluun. Ilmastovuosikertomus osoittaa, että ilmastotyömme suunta on oikea. Pääviesti kuitenkin on, että lisää päästövähennystoi-

Pöytäkirja PTK 3/2022 vp

mia tarvitaan kaikilla sektoreilla ja toimialoilla. Ja on tärkeää huomata, että kevään 21 budjettiriihessä tehdyt päätökset eivät vielä tässä tarkastelussa näy ja niiden riittävyys päästökulun umpeen kuromiseksi arvioidaan virkavalmistelussa ja yhteistyössä tutkijoiden kanssa tämän kevään aikana.

On tärkeää, että hiilinegatiivisuuteen — ensin hiilineutraaliuteen, sen jälkeen hiilinegatiivisuuteen — ja sen vaatimiin pitkän aikavälin ratkaisuihin varaudutaan ajoissa. Se parantaa siirtymän kustannustehokkuutta, ennakoitavuutta ja oikeudenmukaisuutta. Tarvitsemme kattavaa vihreää siirtymää tukevien ohjauskeinojen palettia kaikilla sektoreilla.

Arvoisa puhemies! Ilmastovuosikertomuksen mukaan suomalaisten kulutuksen päästöt ovat kasvaneet 4 prosenttia vuodesta 2000. Meiltä puuttuu toistaiseksi selkeä kulutusperäisten päästöjen vähentämistavoite sekä sille seuranta ja mittarit. Useat kaupungit ovat nyt ryhtyneet toimeen Euroopan ympäristöpääkaupunki Lahden johdolla siinä, että ne ovat kehittäneet laskentamallin kuntalaisten kulutusperäisten päästöjen laskemiseksi. Tämä on hyvä alku sille, että niitä päästöjä päästään sitten myös määrätietoisesti vähentämään, ja toivottavasti tätä mallia voidaan hyödyntää myös laajemmin.

Arvoisa puhemies! Vaikuttava ilmastopolitiikka on myös kestävää talouspolitiikkaa. Ympäristövaliokunnan mietintöön me kirjasimme, että tämän ilmastovuosikertomuksen olisi tärkeää kuvata tarkemmin myös sitä, kuinka tiivis yhteys ilmastopolitiikalla ja elinkeino- ja talouspolitiikalla on, erityisesti kun puhutaan investoinneista ja kilpailukyvyistä. Eräiden arvioiden mukaan jo yli puolet maailman kokonaistuotannosta tehdään hiilineutraalisuuteen sitoutuneissa maissa. Seuraavien vuosikymmenten aikana vähähiilisten tuotteiden markkinat ja puhtaiden ratkaisujen kysyntä tulevat kasvamaan. Meidän kannattaa Suomessakin keskittyä nyt luomaan suotuisaa toimintaympäristöä vähähiilisten tuotteiden markkinoille. Suomen hiilikädenjäljen kasvattaminen luo suomalaisille yrityksille ja elinkeinoelämälle valtavasti mahdollisuuksia. Eli meillä on nyt mahdollisuus hyötyä vihreästä kasvusta, ja tästä myös niin ministeri kuin valiokunnan puheenjohtajakin hyvin puhuivat.

Arvoisa puhemies! Ilmastotoimet vaativat monien tahojen välistä yhteistyötä, ja on tärkeää, että ilmastotietoa on helposti saatavilla. Tässä valiokunnan mietinnössä todetaan, että nykyiset tilastointi- ja raportointimallit eivät kaikilta osin tällä hetkellä palvele riittävän hyvin ilmastopolitiikan seurantaa ja vuosikertomuksen koostamista. Tältä osin meillä on parannettavaa tilastojen ja tietosisältöjen hyödyntämisessä. Tämä edellyttää sitä, että tästä tiedon tuottamisesta ja raportoinnin periaatteista sovitaan tarkemmin.

Täällä on hyvin nostettu sitä, että ilmastopolitiikan on oltava sosiaalisesti oikeudenmukaista, ja niihin puheenvuoroihin on helppo yhtyä. Mutta se, että ilmastotieto on julkista ja helposti saatavilla, on yksi tärkeä keino lisätä kansalaisten tietoisuutta tarvittavista ilmastotoimista ja niiden perusteista. Siksikin tämä ilmastovuosikertomus on tärkeä.

Arvoisa puhemies! Lopuksi vielä totean, että on tärkeätä, että myös nuorten ääni kuuluu ilmastokeskustelussa. Ympäristövaliokunnassa me tosiaan kuulimme Nuorten Agenda 2030 -ryhmää, joka siinä omassa puheenvuorossaan korosti muun muassa uudelleenkuultautumis- ja työllisyysmahdollisuuksien takaamista osana sosiaalisesti oikeudenmukaisesta vihreästä siirtymästä. Minusta on hienoa, että nuoret nimenomaan nostivat tätä näkökulmaa. Nuoret ovat myös vaatineet päästä osallisiksi ilmastopolitiikkaan ja siitä käytävään keskusteluun, ja tämä meidän on myös otettava vakavasti. Ilmastomuutostojen edistäminen riittävän rivakasti edellyttää sitä, että niille on mahdollisimman laaja tuki koko yhteiskunnassa.

Pöytäkirja PTK 3/2022 vp

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Sipilä, ja hänen jälkeensä myönnetään puheenvuoro ministeri Karille.

17.43 Juha Sipilä kesk: Arvoisa puhemies! Kiitoksia ministerille, että jaksatte täällä kuunnella tätä keskustelua — nimittäin omassa puheenvuorossanikin teen teille kaksi ehdotusta.

Ymmärrän hyvin nämä ilmastopolitiikkaan liittyvät huolet, erityisesti huolen siitä, että niistä, jotka siirtymävaiheessa siitä kärsivät, pidetään huoli. Mutta yrittäjänä aina toivoi tunnistavansa maailman isot muutokset, megatrendit, joihin yrityksen kannattaisi tarttua, ja mietti niitä, ja kyllähän tämä ympäristöä ja ilmastoa parantava teknologia on ollut tällä listalla jo pitkään. Näitten suurten muutosten trendeihin kannattaa suhtautua haasteena ja mahdollisuutena, ei käpertyä ja pelätä niiden edessä.

Tuulivoima on tästä hyvä esimerkki: Vanhasen hallituksen aikana tehtiin ensimmäiset rohkeat linjaukset. Nyt tuulivoimalla tehdään jo kymmenen prosenttia Suomen sähköstä. Se tuottaa merkittäviä tuloja kunnille, joissakin kunnissa jopa vastaa puolta verotuotoista, ja se tuo tuloja maanomistajille ja sijoittajille. Tuulivoiman ennusteet, nyt kun näin 2050 ilmasto- ja energiastrategian ennusteet, ovat jo samaa luokkaa ydinvoiman kanssa. Se tietenkin edellyttää, että saamme luvituksen toimimaan.

Ensimmäinen esitys ministerille olisi se, että me tarttuaisimme Suomessa synteettisten polttoaineiden tekemisen mahdollisuuteen. Meillä olisi mahdollisuus pilotoida kunnolla tätä. Me valiokunnassa ollaan kuultu Lappeenrannan yliopiston ehdotusta siitä, että merkittävästi tuulivoimaa lisäämällä ja ottamalla hiilidioksidia talteen täysmääräisesti toteutettuna voisimme pienentää hiilidioksidipäästöjä 20 miljoonaa tonnia ja olla omavarainen öljyn suhteen, ja silloin voisimme maaseudulla ja koko Suomessa ajaa polttomoottoreilla ja tankata sinne synteettistä bensiiniä tai dieseliä.

Sama koskee aurinkovoimaa: Sen ennustetaan kasvavan Suomessa vuonna 2050 samaan suuruusluokkaan kuin mitä tuulivoima on nyt. Aurinkovoimalle ehkä nauretaan samalla lailla kuin tuulivoimalle naurettiin tässä muutama vuosikymmen sitten, mutta se tulee ottamaan oman paikkansa.

Energiatehokkuus rakentamisessa on ollut pitkään suomalaisten vahvuus vientiteollisuudessa.

Hiilen kaappauksesta on tulossa myöskin selkeä teknologia-alue.

No sitten tämä yli sektoreiden ajattelu. Toivoisin, että me pystyttäisiin Suomessa pilotoimaan myöskin tämmöistä eri päästösektoreiden yli tapahtuvaa ajattelua. Tässäkin salissa helposti syyllistetään maataloutta, mutta entäpä jos sen sijaan, että me sekoitevelvoitetta nostaisimme liian kovaksi — öljy-yhtiöt pitävät sitä erittäin kalliina: noin 300—400 euroa hiiliekvivalenttitonni olisi se sekoitevelvoitteen hinta —, se öljy-yhtiö maksaisikin viljelijälle turvepellon muuttamisesta hiiltä sitovaksi tai edes hiilineutraaliksi? Tässä olisi valtava mahdollisuus. Turvepellot päästävät 8 miljoonaa tonnia — niitä on 240 000 hehtaaria, ja yksi hehtaari päästää 35 tonnia. No tämä 300—400 euroa 35 tonnillehan on kymppitonnin luokkaa oleva mahdollisuus maksaa sinne viljelijälle, vaikka siitä murto-osa käytettäisiin tähän. Veikkaisin, että tekemällä tällaisen pilotin me voitaisiin olla hiilineutraali viidessä vuodessa, ja maatalouden kannattavuusongelma olisi ratkaistu pitkästi, ainakin tuolla turvepeltojen alueella, yhdellä kertaa.

Pöytäkirja PTK 3/2022 vp

Minusta kannattaisi toteuttaa tämä turvepeltopilotti, ja minusta meidän kannattaisi myöskin rohkeasti pilotoida synteettisten polttoaineiden tekemistä. — Kiitoksia. [Tuomas Kettunen: Rakentava ja tulevaisuuteen katsova puheenvuoro!]

Puhemies Matti Vanhanen: Ministeri Kari.

17.48 Ympäristö- ja ilmastoministeri Emma Kari: Arvoisa puhemies! Kiitos valiokunnan puheenjohtajalle hyvistä ajatuksista ja hyvästä puheenvuorosta, ja kiitos myös kaikille edustajille ilmastopoliittiseen keskusteluun osallistumisesta. Eilen tässä salissa tasavallan presidentti Niinistö avasi valtiopäivät ja esitti omassa puheenvuorossaan huolen siitä, että maailman suurten ilmiöiden, kriisien keskellä ilmastokriisi jää vaille riittävää huomiota. Ainakin kun eduskunnan keskustelua kuuntelee, niin näin ei onneksi ole käymässä.

Täällä esitettiin useita huolia siihen liittyen, miten Suomen elinkeinoelämä selviää ilmastokriisin keskellä. Tässähän hyvä uutinen on ollut se, että Suomen elinkeinoelämä on tukenut hyvin laajasti ilmastotavoitteita, kuten myös EU:n päästökauppaa, ja nimenomaan näkee ilmastotoimet, ilmastopoliittikan oman menestyksensä perustana. Siitä ei ole kauhean montaa kuukautta, kun me eduskunnassa saimme niin EK:lta, MTK:lta kuin ammatiliitoilta yhteisen vetoomuksen, jossa he totesivat yhdessä pitävänsä välttämättömänä, että ilmastotavoitteista pidetään kiinni, eli elinkeinoelämän viesti on tässä vahva.

Samaan aikaan viime aikojen uutiset merkittävistä investoinneista kertovat omaa tarinaansa siitä, missä puolella talous vetää: niin SSAB:n yli 4 miljardin euron investointi kuin myös Harjavallan investointi, kuin myös toinen toistaan seuraavat uutiset tuulivoimainvestoinneista. Vihreä talous selvästi vetää.

Moni edustaja nosti esiin huolen maatalouden pärjäämisestä tässä ajassa, ja tämä huoli on tässä salissa yhteinen.

Edustaja Kinnunen nosti esille ajatuksen parlamentaarisen komitean perustamisesta, maatalouden kannattavuuden parantamisesta ja maatalouden ilmastotoimien kirittämisestä. Ilmastotoimien osaltahan tällainen parlamentaarinen ryhmä ollaan jo perustamassa, ja jos vastaavanlainen ryhmä perustetaan maatalouden osalta, niin se tietenkin on ministeri Lepän alaisuudessa, mutta jos tällaista esitystä tulee, niin sitä varmasti laajasti kannatetaan.

Edustaja Honkasalo nosti esille kysymyksen siitä, miten maataloustukien rakennetta voitaisiin muuttaa niin, että ne mahdollistaisivat ilmasto- ja monimuotoisuustoimet paremmin, ja tämä on äärimmäisen hyvä ja tärkeä kysymys. On selvää, että maataloutta on autettava ja tuettava siirtymässä ilmasto- ja monimuotoisuusajanjaksolle, ja olemmekin yhdessä asettaneet juuri hetki sitten maataloudelle päästövähennystavoitteen. Päästövähennystavoite on tärkeä raami sille, että me päästään yhdessä etsimään uusia toimia, joilla maatalouden päästöt vähenevät, ja samalla on syytä suojella myös luonnon monimuotoisuuden vahvistamista sekä vesiensuojelua. Päästövähennystavoitetta tukevista toiminnoista joulukuussa hyväksytyssä kansallisessa CAP-suunnitelmassa on mukana muun muassa hiiliviljelyn keinoja, joilla voidaan parhaimmillaan samanaikaisesti parantaa sekä maaperän kuntoa, satotasoja että ympäristön tilaa.

Kansallisen CAP-suunnitelman lisäksi maa- ja metsätalousministeriössä on valmistelussa maankäyttösektorin ilmastosuunnitelma. Maatalouden ilmastopäästöistä suurin osa tulee nimenomaan maaperästä. Maankäytön päästöjen vähentämiseksi potentiaalisia keinoja olisivat muun muassa pellonraivauksen vähentäminen sekä kosteikkoviljelyyn panostaminen.

Pöytäkirja PTK 3/2022 vp

Tämän lisäksi edustaja Ollikainen kysyi siitä, miten voitaisiin kehittää tätä raportointia ja edistää eri maiden päästöjen vertailua. Ja tässä valiokunnan ehdotus siitä, että me alettaisiin tuottamaan osana ilmastovuosikertomusta selkeää vertailutietoa eri maiden tavoitteista, on ehdottomasti hyvä ja kannatettava, ja pyritään jatkossa löytämään keinoja esittää ja koota tätä tietoa.

Valiokunnan puheenjohtaja nosti esille useita tulevaisuuden mahdollisuuksia liittyen synteettisiin polttoaineisiin, aurinkovoiman mahdollisuuksien ja energiatehokkuuden parantamiseen, tuulivoiman edistämiseen sekä maatalouden hiilensidontaan, ja nämä ovat ehdottomasti tärkeitä tulevaisuuden ratkaisuja, joita varmasti olisin itse tukemassa.

Mutta aika rientää. — Kiitos, puhemies.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Ja edustaja Mäkelä, olkaa hyvä.

17.53 Jani Mäkelä ps: Arvoisa puhemies! Tämä ilmastovuosikertomus on hyvä hetki keskustella ilmastopolitiikan vaikutuksista vähän laajemmassa mittakaavassa siihen, mitä täällä Suomessa ja maailmassa tapahtuu, nimittäin siitä, että suomalainen tehtaanpiippu on paras mahdollinen ilmastotoimi: missään muualla maailmassa ei huolehdi ympäristöstä niin hyvin kuin Suomessa huolehditaan. Tämän ilmastopolitiikan, mitä hallituskin täällä edistää, ongelma on todellisuudessa se, että ne suomalaiset tehtaanpiiput vähenevät tämän ilmastopolitiikan myötä. Suomen hallituksen ilmastopolitiikka johtaa siihen, että teollisuuden investoinnit katoavat maasta, ja teollisuuden investointien katoaminen maasta johtaa vähänkin pidemmällä aikavälillä työpaikkojen häviämiseen.

Täällä hehketutaan näitä vihreän energian ja vihreän teknologian mahdollisuuksia. Toki hyvä, jos sieltä jotain työpaikkoja tulee, mutta siinä ovat startupit ja pikkufirmat merkityksellisiä sen rinnalla, jos isoja teollisuuslaitoksia ulosliputetaan Suomesta tai jos me menetämme miljardi-investointeja, kuten olemme menettäneet nimenomaan tässä uudessa teknologiassa, biopolttoaineissa. Miljardi-investointeja Suomi on menettänyt Eurooppaan kilpailijamaillemme, joita me itse tuemme EU:n elvytyspaketeissa. Mistä johtuu, että me menetämme näitä investointeja Euroopassa oleville kilpailijamaillemme? Se johtuu siitä, että ne maat ovat paremmassa kilpailuasetelmassa. Ne sijaitsevat jo valmiiksi lyhyempien etäisyyksien päässä, ne tarvitsevat vähemmän energiaa lämmitykseen. Siellä on lyhyemmät etäisyydet, helpompi logistiikka. Ne maat ovat meitä etumatalla, valmiiksi, ja hallitus omilla toimillaan lisää sitä etumatkaa entisestään. Suomi sitoutuu muuta Eurooppaa tiukempiin ilmastotavoitteisiin. Me pyrimme hiilineutraaliuteen 15 vuotta muuta Eurooppaa etumatalla. Ei tämä näin etene. Ei Suomen teollisuus kestä tällaista kilpailukyyn takamatkaa, päinvastoin meillä pitäisi olla etumatka. Meillä pitäisi olla päästökauppakompensaatiot vähintään samalla tasolla kuin kilpailijamaissamme, mutta ne ovat alemmalla tasolla kuin kilpailijamaissamme. Meidän pitäisi saada meriliikenteen logistiikka toimimaan edullisemmin, päinvastoin me sitoudumme toimiin, joilla se toimii vähemmän edullisesti. Tämä on kestämaton polku. Tämä tulee johtamaan teollisuuden katoon maassamme.

Meillä ei ole aihetta minkään ilmastohätätilan julistamiseen. Meidän pitäisi julistaa teollisuuden hätätila. Mitä teemme sen eteen, että meiltä ei lähde täältä teollisuuden työpaikkoja pois? Voiko hallitus sitoutua siihen, että omilla päätöksillämme emme hävitä yhtään työpaikkaa Suomesta? Perussuomalaiset ovat siihen valmiita, mutta onko hallitus? Voiko hallitus sitoutua siihen, että vetäydymme tästä järjettömästä 15 vuotta etupainoisesta hiili-

Pöytäkirja PTK 3/2022 vp

neutraaliustavoitteestamme ja siirrymme edes sille tasolle, mitä muu Eurooppa pyrkii tekemään, emme tee kaikkea etupainossa?

Tänään on puhuttu oikeudenmukaisesta siirtymästä. Tämä oikeudenmukainen siirtymä Euroopassa tarkoittaa käytännössä sitä, että suomalaiset maksavat puolalaisten kivihiilestä luopumisen, vaikkei heidän ehkä tarvitsekaan luopua siitä. Mitä oikeudenmukaista siirtymää on se, että monet muut maat tukevat omia kansalaisiaan energia-ahdingossa mutta Suomi ei?

Äsken kyselytunnilla kysyttiin, mitä Suomi tekee omien kansalaistensa energiaköyhyyden poistamiseksi. Asiaan ei tullut ministeri Saarikolta minkäänlaista vastausta. En tiedä, pitäisikö ministerin vastaukseksi sitten tulkita se, mitä hän kertoi Autoliiton Moottori-lehdessä, että hän olisi miettinyt meille jopa 10 sentin kilometriveroa — siis hetkinen: 10 senttiä kilometri, euron 10 kilometriä, 10 euroa 100 kilometriä — siitä ilosta, että saamme ajaa autolla. Ei, hyvät kollegat, ei meillä hyvin mene, jos tämä on meidän käsityksemme oikeudenmukaisista ilmastotoimista.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Kettunen, olkaa hyvä.

17.57 Tuomas Kettunen kesk: Kunnioitettu herra puhemies! Tässä salissa on käytetty hyviä puheenvuoroja, mutta sitten tämä edellinen puheenvuoro edustaja Mäkelän osalta oli vähän tämmöinen päinvastainen puheenvuoro: annettiin kuvaa, että teollisuus ei investoi tähän maahan, vaikka tilanne on päinvastainen.

Ihan ensimmäiseksi haluan kyllä kiittää ensinnäkin valiokunnan puheenjohtajaa hyvästä valiokunnan mietinnön esittelystä ja myös ministeriä hyvistä puheenvuoroista. Mutta täytyy kyllä tuohon edelliseen puheenvuoroon, edustaja Mäkelän puheenvuoroon, nyt tarttua, kun annoitte tämmöisen kuvan, että teollisuuden investoinnit katoavat tästä maasta. Vastahan Elinkeinoelämän keskusliitto tiedotti, kuinka on historiallinen tilanne, kuinka teollisuus investoi tähän maahan. Oletteko huomannut niitä uutisia, kuinka pohjoiseen Suomeen on esimerkiksi metsäteollisuus investoinut? Uusia sahalaitoksia syntyy, saha-teollisuus on edelläkävijä sellaisten uusien teknologioiden kehityksessä, joilla tätä ilmastoa tullaan pelastamaan. Kemiallinen metsäteollisuus investoi Kemiin tällä hetkellä täyttää hönkää. Valitettavaa oli, että tuonne Pohjois-Savon suuntaan Finnulp ei saanut ympäristölupaa, mutta pikkusen kun mennään ylöspäin, Kainuun maankamaralle, niin sielläpä sitten KaiCell Fibers onkin jo pitkällä, ja nyt odotetaan vain oikeuden päätöstä siitä, että kun ympäristölupa on jo myönnetty, niin tehdas tullaan sinne investoimaan. Tai sitten jos mennään Itä-Lappiin, niin siellä on sitten Kemijärven suunnalla seuraava tehdasinvestointi.

Te tuotte tässä esille sitä, että nytten pitäisi luoda tämmöinen teollisuuden hätätila käytäntöön tähän maahan. Mihin tämä perustuu, kun teollisuus investoi? Niin kuin ministeri toi esille, meillä Suomessa on valmiudet puhtaille ratkaisuille, ja mihin se perustuu? Suomalaiseen osaamiseen, insinööritaitoon, millä me saadaan näitä puhtaita ratkaisuja. Ministeri ansiokkaasti tässä toi muutamat esimerkit — Harjavallan vihreät vedyt, hiilettömän teräksen Pohjois-Pohjanmaan suunnalla, tuulivoiman, mitä rakennetaan ansiokkaasti nyt myös maakuntien suunnalla — mutta toivoisin, ministeri, että nostatte jatkossa myös tämän kemiallisen metsäteollisuuden, nimittäin siellä on myös niitä innovaatioita, joilla me olemme menossa fossiilitaloudesta kohti biotaloutta. Minun mielestäni enemmän tätä biotalouden mahdollisuutta myös tuolla metsäteollisuuden suunnalla tulisi nostattaa, koska ennen kaikkea nämä tuovat uusia tuotteita, joilla me siirrymme fossiilituotteista biotuottei-

Pöytäkirja PTK 3/2022 vp

siin, mutta ennen kaikkea ovat ne mahdollisuudet, minkälaista lisähyötyä me saamme tähän valtionalouteen, [Puhemies koputtaa] koska nämä tuotteet tuovat lisää rahaa tähän maahan, vientituotteita.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Malm, olkaa hyvä.

18.00 Niina Malm sd: Arvoisa puhemies! Tässä kollega Mäkelä piti äsken puheenvuoron siitä, että meillä on teollisuus Suomesta lähtemässä. Kollega valitettavasti toistaa sitä samaa virheellistä käsitystä, että ilmastonmuutokseen vastaaminen olisi pitkällä tähtäimellä kilpailukyvyllä haitallista. Päinvastoin. Itse asiassa asiakkaat vaativat jo nyt kestävä kehityksen ratkaisuja teollisuudelta. Siinä Mäkelä on kyllä aivan oikeassa, että missään muualla ei huolehdi ympäristöstä niin kuin Suomessa. Minä olen ylpeä suomalaisesta teollisuudesta, jonka tehtailla on käynyt vieraita ympäri maailman ottamassa mallia. Teollisuudellamme on ollut erinomainen pelisilmä. Siellä tiedetään, että puhtaisiin ratkaisuihin kannattaa panostaa nyt. Ilmaston ja talouden edut eivät ole ristiriidassa, vaan ilmaston ja ympäristön kannalta kestävät ratkaisut ovat jatkossa kilpailukyvyn tae.

Mäkelä käyttää myöskin esimerkkinä UPM:n päätöstä, joka ei vastaa yleistä trendiä. Elinkeinoelämän keskusliiton mukaan teollisuuden investoinnit ovat Suomessa kasvussa. Teollisuuden investointien kasvu on jatkunut tänä vuonna plus 17 prosenttia nostaen teollisuuden ja energiateollisuuden kiinteät investoinnit ensimmäistä kertaa yli 10 miljardin euron. Investointiaste on nousemassa 23 prosenttiin, mikä on korkein taso sitten vuoden 2012.

No, entä sitten nämä energiakysymykset teollisuudessa? Täällä on mainittu jo SSAB, Wärtsilä, Stora Enso osaltaan tekee investointeja Suomeen. Mikkeliin suunnitellaan 100 miljoonan vetylaitosta, Lahti suunnittelee vielä suurempaa, Haminaan 100 miljoonan kierätysöljylaitosta, Harjavaltaan vetyä 70 miljoonalla. Mitä suomalainen teollisuus tarvitsee, että se voi täällä energisesti pärjätä? Se tarvitsee vetyä, koska se haluaa siirtyä puhtaampiin energioihin, ja tähän me olemme pystyneet jo nyt vastaamaan. Toki toivon, että valio-kunnan puheenjohtaja Sipilän nostamat esitykset Lappeenrannan yliopiston suunnalta myöskin otetaan tulevaisuudessa huomioon.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Ovaska, olkaa hyvä.

18.02 Jouni Ovaska kesk: Arvoisa herra puhemies! Edustaja Mäkelä todellakin sanoi täällä, että teollisuus lähtee, mutta hän päätti itse lähteä kesken hyvän keskustelun.

Kun mietitään vakavasti näitä kysymyksiä, joita tässä keskustelussa on nostettu esiin, ja sitten toisaalta niitä syytöksiä, esimerkiksi koskien juuri Nestettä ja UPM:ää: Jos me katsoimme ja arvioimme, mitä UPM on sanonut, niin se on varmaan maailman ensimmäisiä metsäyhtiöitä, jotka ovat sitoutuneet näihin päästövähennystavoitteisiin ja ilmoittaneet, että pitää saada lämpiäminen rajoitettua 1,5 asteeseen. Sitten vastaavasti Neste — oliko viimeksi eilen, kun katsoin — heidän innovaatiojohtajansa totesi: ”Tutkimustieto osoittaa selvästi, että kaikki ratkaisut päästöjen vähentämiseksi on otettava käyttöön.” Eli täällä perussuomalaisista syytettiin, että johtuen ilmastopolitiikasta UPM ja Neste ovat tehneet nyt näitä tiettyjä ratkaisuja. No, jos UPM:ltä kysytään, niin siellä johtaja Pesonen sanoo, että heidän ratkaisunsa perustuu ammattiyhdistysliikkeeseen. Syitä voidaan hakea mistä tahan-

Pöytäkirja PTK 3/2022 vp

sa, mutta sen me tiedämme, että nämä ilmastopoliittiset syyt eivät ole niitä syitä, kun kysytään suoraan yhtiöiltä.

Oikeastaan tämä keskustelu myös osoittaa sen tarpeen, jota meidän pitäisi eduskunnassa pystyä ratkaisemaan, että elinkeinoelämä huomioi, miten meidän pitäisi pystyä ratkaisemaan ilmastonmuutoskysymystä. Eduskunnassa eduskuntapuolueet yhtä lukuun ottamatta ovat sitoutuneet siihen, että on löydettävä yhteisiä ratkaisuja. Kysymyksenä on perussuomalaisten suuntaan: Löytyykö mitään keinoa, millä te tulisitte mukaan näihin yhteisiin talkoisiin? Onko mitään sellaista asiaa, näkökulmaa tai argumenttia, joka meidän muiden puolueiden niin oppositiossa kuin hallituksessa pitäisi ottaa huomioon, jotta myös teidän ryhmänne saataisiin sitoutumaan näihin tärkeisiin — todella tärkeisiin, elintärkeisiin — tavoitteisiin? Me tiedämme, että jokainen puolue tässä maassa ajaa suomalaisen teollisuuden etua ja myöskin suomalaisen palkansaajan ja yrittäjän etua, ja sillä tavalla me myös katsomme näitä, mitä maailmalla tapahtuu, ja yritämme vastata näihin megatrendeihin.

Ja pakko sanoa, arvoisa puhemies, vielä loppuun tästä koko ilmastovuosikertomuksesta: Itse ajan henkilöautolla todella paljon — aivan liian paljon — ja olen aina miettinyt, miten sitä voisi vähentää ja vähän kulkea kävellen lyhyempiäkin matkoja. Kyllä se auttaa, että minä itse mukaan lukien herään osaltaan myöskin näiden ilmastovuosikertomusten kautta siihen tietoisuuteen, mitä minä siellä omassa arjessani voin tehdä. Minä voin vähentää omaa autoilua, mutta tiedän, että esimerkiksi kuljetusyrittäjät eivät voi vähentää, joten toivottavasti silloin etsitään ratkaisuja, joilla me mahdollistamme heidän työntekonsa ja yrittämisensä — mutta perussuomalaiset, tulkaa mukaan tähän.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Hoskonen, olkaa hyvä.

18.06 Hannu Hoskonen kesk: Arvoisa herra puhemies! On hyvä, että näitä ilmastovuosikertomuksia tehdään — tähän on järjestyksessä jo kolmas — mutta toivoisin tässä ilmastopoliitikassa ja yleensä ympäristöpolitiikassa hieman enemmän totuuteen perustuvaa tietoa. Mitä tulee näihin erilaisiin ilmastoneuvotteluihin EU:ssa, niin kaikki mepit, kaikki Suomen edustajat siellä, puhuvat siitä, että pitää perustua oikeaan, todelliseen, tutkittuun tietoon. Sitä minäkin peräänkuulutan.

Suomen kokonaispäästöthän ovat hieman yli 50 miljoonaa hiilidioksidiekvivalenttitonnia, joka on hieman yli yhden promillen koko maailman päästöistä. Eli siinä on se hiekkalaatikko, jolla me leikimme. Me emme pysty ratkaisemaan maailman ilmastokriisiä. Voimme hoitaa vain oman osuutemme Suomen rajojen sisällä.

Suomea koskevat väärät tiedot, joilla näitä hiilidioksidipäästöjä lasketaan, on oikaistava:

Suomen suot, jotka sitovat 4 miljoonaa hiilidioksiditonnia joka vuosi, pitää laskelmaan ottaa Suomen hyödyksi. Kun se sitoo hiiltä, niin se sitoo, ja sillä sipuli. Siellä on noin 5 miljoonaa hehtaaria neitseellistä suota.

Turvepelloille on laskettu 8 miljoonan tonnin päästöt, ja se ei varmasti pidä paikkaansa. Se on täyttä huuhaata jo pelkästään sen takia, että yli puolet vuodesta ne turvepellot tuolla pohjoisessa ovat lumen peitossa ja jäässä. Miten ne tuottaisivat läpi lumen ja jään hiilidioksidipäästöjä? Eivät mitenkään. Miksi te, arvoisat ministerit ja arvoisat neuvottelijat, olette menneet hyväksymään tällaisia totuudenvastaisia tietoja?

Pöytäkirja PTK 3/2022 vp

Sitten metsien koko hiilinielua ei lasketa Suomen eduksi — siellä on kaikennäköisiä vähennyksiä — ja sitten puurakentamista ja yleensä puuhun sitoutuvaa hiiltä ei kokonaisuudessaan lasketa Suomen hyödyksi.

Miksi Suomella maksetaan näitä valtavia lisämaksuja? Hiilipäästöjen ja hiilinielujen oikeat luvut on laskettava Suomen eduksi kokonaan. Miksi meillä, tällä köyhenevällä kansalla, maksetaan sellaisia maksuja, jotka eivät meille kuulu?

Kun katsoo EU:n kantaa nykyiseen energiantuotantoon, niin on aivan kummallinen tilanne: Suomessa tuotettu oma kotimainen energia ollaan nyt korvaamassa ulkomaisella energialla, joka tuodaan ulkomailta hakkeesta lähtien ja turpeesta lähtien.

Bioenergia, jota me tuotamme itse, on ollut tähän asti Suomen rikkaus. Nyt siitä on tullut kirous. Arvopuuta poltetaan kattilassa surutta, ja fossiilia yhä enemmän lisää. Maa-kaasuko on meidän ratkaisumme, niin kuin EU itse esittää? Voi hyvät hyssykät, sanon minä. Arvoisa ministeri, kuka enää uskoo tätä EU-politiikkaa, kun uusiutuva energia Suomessa katsotaan synniksi ja rikokseksi ja EU ottaa viherryttämisen listalleen ja hyväksyy tähän taksonomialaskentaan hiilidioksidia sisältävän fossiilimaakaasun hyväksi asiaksi? Eihän tässä ole mitään tolkkua enää.

Suomen huoltovarmuus on käytännössä mennyttä, koska me olemme tuhonneet turpeen, oman kotimaisen energian, ja samalla aiheutamme sen, että ei kotimainen puu enää tuota energiaa, hakepuu niissä kattiloissa CHP-sähköä. Se tuotanto on lähes 3 000 megaa — äsken katsoin Fingridin sivuilta, että 2 900 megaa tulee tällä hetkellä sähköä CHP-tuotannosta valtakunnanverkkoon. Kun turve nyt loppuu, niin poistuu se 2 800 megaa sieltä tuotannosta. Arvoisa ministeri, millä aiotte korvata tämän 2 800 megaa, joka on suurin piirtein kaksi kertaa enemmän kuin mitä Olkiluoto kolmonen tuottaa? Kyllä toivoisin, arvoisa ministeri, että palattaisiin joskus totuuden äärellekin.

Ukrainan tilanne kärjistyy, ja sille me emme mahda mitään, mutta entäpä jos rajat menevät kiinni, jos siellä alkaa konflikti? Sitä en ikinä toivo, mutta se on realismia, ja Suomen huoltovarmuus on meille elintärkeä asia: pohjoinen valtio, ja omat energiat jos loppuu ja raja menee kiinni, mitä sitten tehdään? Meillä oli viime joulun ja tammikuun aikana tilanne, jossa meidän voimalaitosten energihuollon pelastivat vain ne turvevarat, joita oli vielä käytössä. Ensi talvena niitä ei enää, arvoisa ministeri, ole. Mistä te otatte sitten energian näihin voimalaitoksiin? Ainoa vaihtoehto on kevyt polttoöljy. Lämpö kallistuu noin nelinkertaiseksi. Sitäkö te haluatte omille kannattajillenne, että ne maksavat kalliita lämpöläs-kuja? Ja sähkö nousee: Nyt jo äsken pörssisähköhintaa oli hieman yli 200 euroa mega. Se tarkoittaa sitä, että sähkölaskussa kilowatin hinta voi olla 50, 60 tai jopa 70 senttiä kilowatti. Kuka sen maksaa? Aiotaanko lisätä, ilmeisesti, tätä asumistukea, johon meillä ei enää kerta kaikkiaan ole varaa?

Tätäkö on vihreä siirtymä, että Suomesta lähtee pois metsäteollisuutta? UPM on tehnyt neljä viimeistä biotalousinvestointiansa ulkomaille — Uruguayhin, Saksaan, ja nyt meni Rotterdamiin Hollantiin. Tätäkö me oikeasti haluamme? Mitä tehtiin Finnpulp-päätöksellä? Annettiin ihmisille, yrittäjille ja teollisuudelle tieto, että tähän maahan ei kannata investoida. Kotimaista puuta ei saisi jalostaa. Puusta tulevat lisätuotteet ja sivutuotteet ovat tälle kansakunnalle pelastus. Sieltä tulee totta kai valtavan arvokkaita perustuotteita mutta myös uusia tuotteita, joiden arvoa ei tällä hetkellä kukaan edes tiedä. Sama koskee turvetta. Valtavan arvokkaita tuotteita on laboratorioissa tutkittavana, ja te haluatte tämän estää. Eihän tässä ole enää mitään tolkkua, kun nyt esitetään jo, että ei saisi enää kasvuturvetta, kuiveturvetta tai erikoisturvetta enää nostaa. Mihin tämä maa on menossa?

Pöytäkirja PTK 3/2022 vp

Metsät ovat Suomen ainoa todellinen hiilinielu. Se tarkoittaa sitä, että hoitamalla metsät hyvin me pääsemme vapaaksi tästä Euroopan unionin kuristavasta otteesta. Jos kaikki nuo EU:ssa esillä olevat rajoitteet pannaan voimaan, tälle maalle käy huonosti, koska meillä on velkaa jo niin paljon — ja ihan olen varma siitä, arvoisa puhemies, että yksikään Suomen kansanedustaja ei halua niitä 5 miljardin budjettileikkauksia. Sitten ei voi enää velkaa ottaa, kun on piikissä se velanotto, ja jos korko nousee vaikka viidellä prosentilla, se tarkoittaa semmoista valtavaa šokkia Suomen talouteen, jota en halua edes kuvitella. Ymmärrän hyvin Iiro Viinasen, entisen valtiovarainministerin, tuskan silloin 90-luvun alussa, kun hän varoitti Suomea joutumasta toista kertaa tähän tilanteeseen. Nyt me olemme sillä tiellä, arvoisa ministeri, ja meidän on turha röyhistellä rintaamme, että maailman ilmastopäästöt pelastamme. Se ei ole edes mahdollista.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Hopsu poissa, edustaja Kvarnström poissa. — Edustaja Laakso, olkaa hyvä.

18.12 Sheikki Laakso ps: Arvoisa puhemies! Vanha sanonta on, että ei kannata ampuja itseään jalkaan, mutta perussuomalaisia lukuun ottamatta tuntuu, että ammutaan itseämme päähän. Tuottajahinnat ovat aivan pohjamudissa, kulut kasvavat kaiken aikaa. Hyvänä esimerkkinä nyt Närpiössä ruvetaan maksamaan oikeaa palkkaa. Sitä ennen närpiöläiset polkivat käytännössä katsoen muut viljelijät ahdinkoon, meidän omalta kylältäkin yrittäjä joutui konkurssiin. No mitä nytten: kun siellä ruvetaan maksamaan oikeaa palkkaa näistä hommista, niin me syödään kohta sitten täällä espanjalaista kurkkua ja tomaattia.

Totuudessaan tällaisilla pk-sektorin yrittäjillä on ihan eri mahdollisuudet olla tässä hommassa mukana. Elinkeinoelämän keskusliittohan totta kai tukee tätä, koska heillehän on äärettömän iso hyöty siitä, että pk-sektorin yrittäjät eivät ole kilpailemassa suotta siellä jaloissa, koska totuudessaan se on niin, että ne piirtää, keillä on liitua. Ja kyllä me kaikki tiedetään, onko niillä liitua, keitä esimerkiksi EK omissa puheissaan aina puolustelee.

Jos meillä oikeasti teollisuus investoisi jatkuvasti tällä tasolla, mistä tällä hetkellä puhutaan, mitä edustajat Ovaska ja Kettunen puhuivat, niin eihän meillä olisi mitään hätää. Mutta jos me otetaan yksittäinen Kemin sellutehdas, niin se investointi on sitten nyt, ja todennäköisesti ei ensi vuonna ole sitä samaa investointia enää, pitää se muistaa. Ja jos meillä oikeasti menee niin loistavasti kuin äsken keskustalaiset edustajat antoivat ymmärtää, niin minkä takia, minkä takia, me ollaan näin taloudellisesti huonossa tilanteessa? Miksi? Miksi meillä menee taloudessa näin huonosti? Miksi me velkaannutaan ennätysvauhtia kaiken aikaa? Ja millä oikeasti pärjäävät esimerkiksi kuljetusliikkeet näillä hinnannousuilla? Niillä ei ole oikeasti sitä liitua, mistä äsken juuri puhuin. Se on tässä se problematiikka. Ei meillä ole minkäänäköisiä mahdollisuuksia tässä kilpailussa pärjätä tällä kustannustasolla.

Ei tarvitse olla kovin ihmeellistä Casion laskinta, että pystyy laskemaan sen, mitä tapahtuu oikeasti näillä hinnannousuilla, mitkä ovat nyt jo tulleet, saatikka mitä on tulossa päin. Sellaisia näkymiä ei ole, että nämä kaikki kulut tulisivat kauheasti missään nimessä laskemaan, koska ihmisten palkkoja on ruvettava nostamaan myös näitten laskujen myötä. [Puhemies koputtaa] Henkilökohtaisestikin sellainen sähkölasku pamahti viime kuussa, että hirvittää, jos olisin normaali työssäkäyvä ihminen. [Puhemies: Aika!] En tiedä, millä pystyisin sen maksamaan.

Pöytäkirja PTK 3/2022 vp

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Mäenpää, olkaa hyvä.

18.16 Juha Mäenpää ps: Arvoisa puhemies ja hyvät kollegat! Me perussuomalaiset näemme, että ilmastovuosikertomukseen sisältyy laajasti sellaisia ilmastopoliittisia asioita ja toimenpiteitä, joita olisi voitu toteuttaa aikataulullisesti sekä myöhemmin että vähemmän kiireempään tahtiin. Eräs tällainen asia on juuri maatalous ja sen päästövähennykset.

Maatalouden osalta on hyvä huomata, että se ei ole ainoastaan kasvihuonekaasupäästöjen lähde, vaan se on metsien ohella yksi niistä harvoista sektoreista, joka pystyy myös sitomaan ilmakehästä hiiltä maaperään. Suotuisilla viljelykäytännöillä, kuten talviaikaisella kasvipeitteisyydellä, monivuotisilla nurmilla ja kevennetyllä maanmuokkauksella, tämä on mahdollista. Nyt on kuitenkin käymässä jälleen siten, että alkutuottajia moititaan siitä, että he eivät ole pudottaneet kokonaispäästöjään riittävästi. Tämä on jotain sellaista kehitystä, jota me perussuomalaiset emme hyväksy, sillä Suomessa tulee voida edelleen harjoittaa maataloutta, mukaan lukien turvemaat, ja huolehtia ruokaturvasta sekä huoltovarmuudesta.

Täällä on paljon parjattu turvemaita, ja täytyy sanoa, että viime kesänä sadon oikeastaan pelastivat nämä turvemaat. Tuolla savimailla sadot olivat todella heikkoja. Ne olivat jopa 20 prosenttia siitä, mitä ne ovat parhaimmillaan olleet, mutta turvemaat takasivat ja turvasivat meidän ruokahuollon edes osittain sillä laajuudella, miten se nyt vain onnistui. Tämä on ihan sairasta, että näitä turvemaita tietyt edustajat täällä parjaavat. Ne ovat olleet meidän turva. Niistä tulee aina sellainen keskivertosato. On kuivaa tai märkää, turvamaa pysyy hyvässä kasvukunnossa.

Se on vaan näin, että tätä hiilineutraalisuustavoitetta pitäisi lykätä sieltä vuodesta 2035 vuoteen 2050, ja näitä säästyneitä miljardeja voitaisiin sitten kohdistaa kotitalouksiin kohdistuvien verojen ja maksujen alentamiseen, ja silloin arjen kustannukset eivät nouse liikaa. Aivan niin kuin edustaja Laakso tuossa esiin nosti, niin hukka perii meidät, kun elinkustannukset nousevat täällä näin korkealle ja perheillä ei jää rahaa elämiseen.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Kettunen, olkaa hyvä.

18.19 Tuomas Kettunen kesk: Kunnioitettu herra puhemies! Tulevaisuuteen pitää katsoa positiivisesti. Hieman perussuomalaisten suunnalta nytten tulee semmoista ajatusmaailmaa, että kaikki on menetetty, kun yksi UPM:n tehdas meni nytten Kotkan sijasta sinne Rotterdamiin. Mutta nyt täytyy muistaa, kyseessä oli tämmöinen biojalostamohanke, ja kyllä, tähänkin maahan on aikoinaan tuonne pohjoiseen tätä biojalostamohanketta yritetty jo Vapon toimesta. Sitten myös kiinalaisetkin yrittivät tulla tämän hankkeen taakse, mutta käsittääkseni hanke vain ei ollut kustannustehokas eikä kannattavaa liiketoimintaa. Ja tämmöisissä tilanteissa ei kannata liiketoimintaa harjoittaa, varsinkaan, jos tämmöiset tehtaات toimisivat sitten yhteiskunnan tukivarojen varassa — että ei me lähdetä tämmöisiä biojalostamoita laittamaan mihinkään Kansaneläkelaitoksen toimeentulotuen piiriin.

Mutta semmoisia tehdasinvestointeja kannattaa edistää, jotka ensinnäkään eivät ole ongelma tässä ilmastomuutoksen torjunnassa vaan ratkaisu. Yksiä tämmöisiä tehtaita ovat nämä biotuotetehtaat, eliikkä nytten kansankielellä — niin kuin edustaja Laakso tässä toi esille — sellutehtaat. Eliikkä nämä tehtaات tuovat sen selluntuotannon ohessa myös sivutuotteina näitä bioöljyjä. Ne tuottavat myös sähköä, ja ennen kaikkea ne ovat ratkaisu siihen, että me olemme menossa tästä fossiilitaloudesta kohti biotaloutta, eli ne ovat sitten

Pöytäkirja PTK 3/2022 vp

myös niitä tehtaita, jotka tuovat niitä biotuotteita. Että jos vaikka Helsingissä tulevaisuudessa tilaisuuksissa, näissä lihattomissa tilaisuuksissa, ei syödä lihaa, niin olisi kuitenkin toivottavaa, että ne pikarit ovat muovipikareitten sijasta sitten biotuotteilla tuotettuja pikareita.

Mutta, arvoisa puhemies, me keskustelemme siis tästä ilmastovuosikertomuksesta. Minun mielestäni tämä on oikein hyvä työkalu. Tässä on hyvät raportit: missä ollaan ja mihin ollaan menossa ja mitkä ovat tavoitteet. Myös tämä Nuorten Agenda 30 -ryhmähän nosti lausunnossaan valiokunnalle sen, että ilmastopolitiikkaan tulee kuulua olennaisesti myös uudelleen kouluttautumis- ja työllisyysmahdollisuuksia. Tästä minä olen myös täysin samaa mieltä. Nimittäin tuolla pohjoisessa metsät kasvavat ennätysvauhtia. Me tarvitsemme ne hyötykäyttöön kestävä kehityksen mukaisesti. Sinne tarvitaan uusia metsäkoneenkuljettajia, tukkirekankuljettajia, prosessiteknikan työntekijöitä. Ja, puhemies, tällä me tuomme sitä vaurautta tähän yhteiskuntaan, millä me maksamme näitä valtion velkoja, mitä on syntynyt tämänkin koronan myötä.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Sipilä, olkaa hyvä.

18.22 **Juha Sipilä kesk:** Arvoisa herra puhemies! Se on totta, että me emme näillä omilla kansallisilla ratkaisuilamme voi ratkaista maailman päästöongelmaa. Mutta se, mitä me voimme tehdä, on se, että me olemme eturintamassa kehittämässä teknologiaa ja erilaisia ratkaisuja, millä myöskin globaali ongelma osin ratkaistaan.

No, sitten näistä investoinneista: minä olen ihan samaa mieltä kuin täällä, kun ollaan huolissaan näistä investoinneista, jotka eivät päädy Suomeen, että jokaisesta pitää taistella ja kilpailla, että saataisiin pidettyä ne Suomessa.

Joka ainoassa kuulemisessa joka ainoa elinkeinoelämän edustaja aloittaa oman esityksensä, kun puhutaan ilmastomuutoksesta, että olemme täysin sitoutuneita EU-tavoitteisiin, olemme täysin sitoutuneita Suomen tavoitteisiin. Missä se meidän ongelma sitten on? Edustaja Laakso nosti esiin investointien vähäisyyden, ja olette oikeassa siinä. Suomessa investoidaan vähemmän kuin mitä ovat vuosittaiset poistot, eli meidän tehtaamme ja investointimme rapautuvat koko ajan. Nyt on ollut hyvä pätkä, mutta jos me katsotaan vähän pidemmällä jaksolla, niin näin on.

Ongelma minun mielestäni ei ole ilmastopolitiikassa, vain kokonaiskilpailukyvyssä, kustannustasossa ja vaikkapa työrauhakysymyksessä. Näihin on viime aikoina viitattu. Eli teollisuus on vahvasti sitoutunut mutta äärimmäisen huolissaan siitä, että emme tekisi näitä ilmastotoimia kustannustehokkaasti. Päästökauppa on hyvä esimerkki siitä, miten markkinat toimivat tässä ja pakottavat yritykset ja myöskin meidät poliittiset päättäjät tekemään kustannustehokkaita ratkaisuja. Minä painottaisin kyllä, että tätä vuoropuhelua teollisuuden yritysten kanssa — ennen kaikkea niiden yritysten, jotka tekevät ilmastomuutosta parantavaa teknologiaa — meidän poliittisten päättäjien pitäisi käydä jatkuvasti.

Puhemies Matti Vanhanen: Kiitoksia. — Edustaja Pitko, olkaa hyvä.

18.24 **Jenni Pitko vihr:** Arvoisa puhemies! Ilmastopolitiikkaa voi tehdä monella tavalla. Ajattelen, että sitä voi joko tehdä hyvin tai sitä voi tehdä huonosti, mutta sitä ei voi olla tekemättä tässä lämpenevässä maailmassa, ja kun koko maailma käytännössä on tekemässä vihreää siirtymää, niin me emme voi Suomeksi olla ulkona tästä.

Pöytäkirja PTK 3/2022 vp

Tällä hetkellä tässäkin salissa keskusteluttaa polttoaineiden maailmanmarkkinahinnan nousu, ja se on kieltämättä kouriintuntuva monelle suomalaisellekin. Energian hinnan nousu on todellakin dramaattista, ja se tuntuu monen suomalaisen lompakolla. Hyvää ilmastopolitiikkaa onkin sellainen, että pyrimme irti niistä kalliista tuontifossiilisista, jotka tämän tilanteen ovat aiheuttaneet. Huonoa ilmastopolitiikkaa taas olisi sulkea silmät tältä ilmiöltä — esittää, ettei mitään tapahdu, olla tekemättä mitään, maksaa samaa korkeaa hintaa jatkossakin.

Samalla, kun teemme tätä siirtymää kohti kotimaisia uusiutuvia polttoaineita, on tärkeää myös helpottaa ihmisten arkea juuri nyt, kun hinnat ovat nousseet radikaalisti. Suomessa on tehty määrätietoista työtä fossiilisten polttoaineiden vähentämiseksi. Tämä hallitus on panostanut ennätysmäärän vihreään siirtymään ja puhtaaseen energiaan. Näemme jo nyt Euroopassa, että maissa, jotka ovat tehneet näitä toimia vähemmän, hinta ihmisten lompakolla tuntuu kaikista korkeimmalta. Onkin kurja ja jopa hurja nähdä, että perussuomalaiset tässä salissa vaativat täällä ilmastotoimien hidastamista.

Ihmisten huoli omasta taloudesta todellakin vaatii siis ratkaisuja. Monella oma auto on ainut tapa päästä töihin, monella talo lämpiää sähköllä tai kaasulla tai öljyllä, ja siitä tilanteesta on vaikea päästä pois, eikä se ole mahdollista eikä tietenkään välttämättä edes taroituksenmukaista. Siksi meidän täytyy olla valmiita tukemaan näitä ihmisiä, keillä tilanne on tällä hetkellä huono. Meidän täytyy löytää erityisesti tapoja tukea pienituloisia ihmisiä sekä vähäpäästöisissä hankinnoissa että tässä akuutissa henkilökohtaisen talouden kriisissä.

No, täällä on puhuttanut myös maatalouden kannattavuuskriisi. Se liittyy pitkälti myös näihin energian hintojen nousuihin sekä suoraan että välillisesti. Se ei johdu maatalouden ilmastotoimista — niitähän ei olla vielä ihan hirveästi edes päästy tekemään. Itse kannatan ja olen sen usein tässä salissakin sanonut, että kannatan niitä maatalouden ilmastotoimia, mitkä parantavat samalla kannattavuutta. Se voi olla maaperän kasvukunnon parantamista, uutta teknologiaa [Puhemies koputtaa] ja automatisoitua seuranta- ja markkinoiden kehittämistä suosimaan kotimaista, vähäpäästöistä, [Puhemies: Kiitoksia!] ilmastoystävällistä ruokaa.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Hoskonen, olkaa hyvä.

18.28 Hannu Hoskonen kesk: Arvoisa herra puhemies! Aloitettaisiinko maatalouden ilmastotöiden teko sillä, että tunnustettaisiin tosiasiat ja hyväksyttäisiin se tosiasia, että turvepellot eivät tuota sitä 8:aa miljoonaa hiilidioksidiekvivalenttitonnia? Olisiko joskus hyvä puhua totuuttakin? Sitä aina elämässäni olen tottunut arvostamaan.

Mutta sitten, arvoisa puhemies, ettei jää pöytäkirjaan vääriä tietoja, sanon tarkat luvut tällä hetkellä: Suomi kuluttaa sähköä tällä hetkellä 12 862 megawattia, sillä teholla. Tuotamme vähän vajaa 9 400 ja tuomme 3 500. Tämän hetken pörssihinta on 224 euroa megawatilta, mikä tarkoittaa kilowattihinnassa sähkölaskun maksajalle, jos on pörssisähkösovimuksen tehnyt, noin 50 senttiä veroineen ja siirtomaksuineen. Sitten ydinvoima on se vakio, 2 800. Kunhan Olkiluoto kolmonen lähtee, niin tuohon tulee lisää sitten totta kai. Mutta kaukolämmön yhteistuotanto, joka turpeella ja puulla tehdään tällä kertaa, on 2 874 megaa. Se on enemmän tällä hetkellä kuin ydinvoimalla tuotetaan. Millä te, arvoisa ministeri, korvaatte tämän 2 874 megaa, kun turve loppuu ja pelkällä puulla ei voi ajaa CHP-sähköä? Millä te korvaatte sen? Sanokaa minulle. Minä olen monelta ministeriltä kysynyt, mutta

Pöytäkirja PTK 3/2022 vp

kukaan ei ole vielä vastannut. Tuulivoimaa tuotetaan tällä hetkellä 16 megawattia. Millä me hoidamme tämän huoltovarmuuden, kun on tyyntä — ja kovalla pakkasella on tapana aina olla tyyntä? Mistä me otamme sen sähkön, koska silloin me olemme menettäneet täysin tuulivoiman, ja miten tuotettaisiin silloin tuo melkein 3 000 megaa CHP-sähköä, kun sitä ei enää ole, kun turve kielletään tai on kielletty?

Jos me venäläisen maakaasun varaan laskemme ja sen jälkeen röyhistelään rintaa täällä eduskunnassa, että me teemme ympäristötekoja, niin sehän on vuosituhannen puhallus, huijaus suorastaan. Eihän se pidä paikkaansa. Minua hirveästi harmittaa tällainen rinta rottingilla kulkeminen ja ympäristöteoilla kehuskelu, vaikka totuus on ihan muuta. Olen elämässäni tottunut siihen, että totuus pitää sanoa niin kuin se on. Tällainen kaunistelu minua ottaa niin sapesta, että en tiedä, mitä lääkettä siihen saa. Varmaan hyvät yöunet auttavat siihen aika paljon.

Mutta, arvoisa puhemies, olisiko eduksi tälle talolle vihdoinkin ja viimein tunnustaa tosiasiat? Tällaisen ilmastohumpan, mitä nyt on tanssittu, Suomen kansa maksaa valtavan kalliina sähköinä, armottoman kalliina liikennepolttoaineina, häviävinä työpaikkoina, metsäteollisuuden katona. Vihreä siirtymä tarkoittaa näköjään sitä, että metsäteollisuuden siirtyminen tästä maasta pois hyväksytään. Kuten te tiedätte, arvoisa ministeri ja Suomen eduskunta, UPM:n ja Stora Enson osake-enemmistö omistetaan jo ulkomailla. Ainoastaan Metsä Group suurista yhtiöistä on suomalaisessa omistuksessa. Tämän pitäisi saada herätyskellot soimaan, hälytyskellot soimaan, [Puhemies koputtaa] että näin ei voi jatkaa, ei kerta kaikkiaan.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Ovaska, olkaa hyvä.

18.31 Jouni Ovaska kesk: Arvoisa herra puhemies! Edustaja Hoskonen on asiantuntija näissä turveasioissa, [Hannu Hoskosen välihuuto] mutta minä keskityn nyt tähän maatalousasiaan, johon meidän keskustan edustaja Kiviranta teki hyvän esityksen. Eli nyt kun meillä näitä komiteoita on paljon, niin kyllä myös maatalouden osalta tarvittaisiin komitea, joka etsii keinoja tämän kannattavuuden parantamiseksi. Toivottavasti siihen ministeri myöskin tarttuu ja lähdetään yhdessä hakemaan ratkaisuja.

Täällä täytyy myös korjata muutama asia, mitä oppositiosta tuli, kun puhuttiin taloudesta ja työllisyydestä. Tuli mieleen, kun edustaja Sipilä istuu täällä salissa, että kun siitä ajasta, kun edustaja Sipilä aloitti pääministerinä, tullaan tähän hetkeen, niin meillä on 210 000 työllistä enemmän. Meidän työllisyysaste on noussut 66,9:stä 73,5:een, eli on tehty toimia, jotka ovat tuottaneet tulosta. Siksi kysyn edelleen perussuomalaisilta: minkälaisiin toimiin te olette valmiita, ja miten me saisimme teidät mukaan näihin yhteisiin talkoisiin tämän ilmastotyön osalta mutta myöskin osaltaan yritysten ja työpaikkojen luomiseksi Suomeen?

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Mattila, olkaa hyvä.

18.32 Hanna-Leena Mattila kesk: Arvoisa puhemies! Maailman hyväosaisiin maihin kuuluvana valtiona meillä on toki velvollisuus näyttää muille maille esimerkkiä myös ympäristöasioissa. Tässäkin on kuitenkin säilytettävä kohtuullisuus. Varsinainen vaikutustyö tehdään niissä pöydissä, joiden äärelle ovat kokoontuneet maailman suuret valtiot, jotka ovat niitä suurimpia päästöjen aiheuttajia. On tärkeää, että Suomi hoitaa oman osansa.

Pöytäkirja PTK 3/2022 vp

Olemme mukana vaikuttamistyössä ja myös viemässä näihin ilmastotoimissaan Suomen perässä tuleviin maihin edistyksellistä ilmastoteknologiaamme.

Tosiaankin sen sijaan, että maalaisimme synkkiä kuvia maailmanlopusta tai kieltäisimme tieteellisen tosiasian nimeltä ilmastonmuutos, olemme mukana ratkaisemassa ilmiöön liittyviä kysymyksiä. Keskustalle on kuitenkin tärkeää, että asiat tehdään oikeudenmukaisesti ja alkutuottajia syylistämättä. Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliiton puheenjohtaja sanoi taannoin selkeästi, että on alkutuottajan etu olla mukana ilmastonmuutoksen vastaisessa työssä. Maanviljelijän harjoittama elinkeino jos jokin on riippuvainen sääolosuhteista. Huono satovuosi näkyy huonona tilinä.

Arvoisa puhemies! Olen kansanedustajan työssä päässyt tutustumaan lähemmin, minkälaista on harjoittaa alkutuotantoa tämän päivän Suomessa. Minulle on välittynyt kuva hätätilasta. Tuotantovaatimukset ovat huippuluokkaa, johon Suomen tunnolliset tuottajat pyrkivät. Pienet tilat eivät ole enää kannattavia, kun kaiken pitää olla suurta ja jatkuvasti tiukentuvien määräysten mukaista. Tämä tarkoittaa isoja investointeja yleensä velkarahalla. Yhdessä maatalouden heikon kannattavuuden kanssa velkainvestoinnit ovat uuvuttava yhdistelmä. Olemme Suomessa tottuneet pitämään omaa korkeaa omavaraisuusastetta itsestäänselvyytenä. Karkea tosiasia on, että viikoittain yhä useampi tuottaja lopettaa heikon kannattavuuden ja työuupumuksen vuoksi eikä uusia tule tilalle. Tuottajat tietävät, että suomalaiset arvostavat kotimaista ruokaa, mutta kokevat, että poliittinen ilmapiiri heitä kohtaan on vihamielinen. Tämä on monen tuottajan suulla esiin tuotu tuntemus.

Meidän päättäjien olisi hyvä pitää eräs tosiasia mielessä: Jos viivan alle jää miinusmerkkinen luku, ei voi tehdä investointeja eikä kohta ole elinkeinoa, jota voisi harjoittaa. Tilanteen pahentuessa kansallinen ruokaturvamme ja huoltovarmuutemme ovat uhattuina. Ilmastonmuutoksessa pitäisi päinvastoin varautua tuottamaan ruokaa myös muulle maailmalle, sillä Suomi on ilmastonmuutoksen kehitysnäkymässä niiden maiden joukossa, joissa elinolosuhteet säilyvät siedettävänä. Maatalouden asia pitäisi olla meidän kaikkien yhteinen asia.

Toivonkin, että eduskunnassa kiinnitettäisiin erityistä huomiota myös alkutuottajien jaksamiseen. Ovatko kaikki täällä eduskunnassa tietoisia siitä, mitä kuuluu meidän tuottajille, mitä kuuluu suomalaiselle ruoantuotannolle ja mikä on suomalaisen maatalouden tulevaisuus? Myös minä pidän hyvänä edustaja Kivirannan esitystä parlamentaarista maatalouskomiteasta. Toivottavasti löydämme yhteiseksi tavoitteeksemme maatalouden ahdinkotilan ratkomisen ennen kuin se on liian myöhäistä.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Kiljunen, Kimmo, olkaa hyvä.

18.36 Kimmo Kiljunen sd: Arvoisa puhemies! Meillä on keskustelussa ilmastovuosisikertomus, ja voin vakuuttaa puhemiehelle, että tämä ei ole eduskunnan viimeinen ilmastovuosisikertomus, jota tullaan käsittelemään. Ilmiö on pysyvä, vakava, haaste koko ihmiskunnalle, ja me joudumme nyt käymään tätä tästä näkökulmasta lävitse, myöskin omaa talouttamme, yhteiskuntavastuutamme ja viime kädessä globaalivastuutamme. Tässä suhteessa on hyvä, että me käymme täällä ministerin läsnä ollessa tätä keskustelua — kiitokset siitä.

Hyvin olennaista näissä puheenvuoroissa, joita on tullut vastaan, on ymmärrys siitä, että tämä on globaali ilmiö, koko maailmaa koetteleva ilmiö. Ja kyllä, aivan oikein on sanottu: vastuu on yhteinen, kaikkien maiden yhteinen, ja erityisen suuri vastuu on niillä, jotka ovat

Pöytäkirja PTK 3/2022 vp

suuria maita, jotka kantavat itse asiassa suurinta taakkaa näistä ilmastopäästöistä. Mutta tämä väite ei poista ollenkaan sitä vastuuta, mikä meillä on suomalaisina. Meidän on kannettava oma vastuumme, ja on hienoa, että Euroopan unioni yhteisellä politiikalla on maailman johtavin toimija ilmastotavoitteiden asettamisessa, ja Suomen täytyy olla siinä kärkijoukossa, koska ainoastaan sillä me saamme sananvaltaa — vain sillä me saamme sananvaltaa vaatia muilta, niiltä isoilta toimijoilta, joihin me usein viittaamme. Ilman sitä me olemme itse asiassa sekä voimattomia suhteessa itse ilmastomuutokseen että myöskin voimattomia tämän poliittisen ratkaisun hakemisessa. Tämä on tässä tärkeää.

On sanottu, että tällä on suuria kustannuksia taloudelle. Kyllä, varmasti on, tämä maksaa, tämä ilmastomuutoksen torjunta, mutta uskallan melkein sanoa vakuuttavasti — puhemiehelle jo viittasin siitä, että näitä ilmastovuosikertomuksia täällä tullaan käsittelemään vuosi vuodelta — että se maksaa enemmän, jos me emme tee mitään, ja siinä suhteessa kannattaa nyt tässä toimia. Kaiken lisäksi on vielä niin päin, että olemalla kärkijoukossa — me olemme kärkijoukossa, mihin edustaja Sipiläkin omassa puheenvuorossaan viittasi — siinä, että me pystymme kehittämään teknologiaa, osaamista, jolla on sitten talouskasvuummekin myötävaikuttavia tekijöitä, lisäämme omaa kilpailukykyämme.

Puhemies! Muistan hyvin, kun täällä eduskunnassa käytiin 90-luvulla keskustelua, kun tehtiin ydinvoimaratkaisuja. Jotkut täällä salissa tuhahtivat, että kuvitteletteko te ydinvoiman vastustajat, että tuulimyllyillä tätä maan energiahuoltoa hoidetaan — hyvin pilkkaava tilanne. Miten me nyt suhtaudumme tuulivoimaan laajasti? Me myöhästyimme teknologian kehittämisessä verrattuna Tanskaan ja moniin muihin maihin, jotka ovat todella investoineet tähän paljon, merkittäviä tuotekehittelyitä tässä, myöskin vientipanoksia, jotka liittyvät tuulivoimaan. Me myöhästyimme osittain näistä tuulivoimaratkaisuksista, joista me nyt olemme selkeästi ymmärtäneet, että se on vaihtoehtoisena energiamuotona erittäin tärkeä. Älkäämme myöhästykö tästä ilmastomuutosprosessista. Tämä on myöskin taloudellinen etu Suomelle.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Kettunen, olkaa hyvä.

18.39 Tuomas Kettunen kesk: Herra puhemies! Haluan kiittää tästä hyvästä keskustelusta, ja haluan kiittää myös ympäristö- ja ilmastoministeriä siitä, että olette kuuntelemassa tämän keskustelun loppuun asti. Tämä on tärkeä, tärkeä keskustelu.

Ehkä enemmän omat puheenvuoroni ovat menneet tuonne metsäteollisuuden ja metsien kestävä kehityksen käyttöön, ja haluan myös tämän viimeisenkin puheenvuoroni käyttää metsistä. Nimittäin omassa maakunnassani Kainuussa hiilinielut ovat tällä hetkellä yli viisi kertaa isommat kuin maakunnan kasvihuonepäästöt — yli viisi kertaa isommat ovat hiilinielut tällä hetkellä Kainuussa kuin ovat Kainuun maakunnan kasvihuonepäästöt. Ja Kainuun maametsäalasta 95 prosenttia on metsää, metsämaata on 1,6 miljoonaa hehtaaria, josta puuntuotannossa on 75 prosenttia. Metsä- ja kitumaan alasta on suojeltu 11,7 prosenttia, joka on Lapin jälkeen toiseksi eniten. Kainuun metsien kasvu- ja puumäärät ovat suuremmat kuin koskaan aikaisemmin. Tämä on Luonnonvarakeskuksen tilastoista. Vuosina 16—19 hakkuut ja luontainen poistuma olivat keskimäärin 2,8 miljoonaa kuutiota vuodessa pienemmät kuin tuorein mitattu kasvu. Eli meillä voitaisiin enemmänkin käyttää kestävä kehityksen mukaisesti metsiä hyötykäyttöön meidän kansantalouden hyväksi.

Ja tämän halusin tuoda ihan sen vuoksi vielä tähän keskusteluun, että edelleenkin meillä metsät ovat sitä vihreää kultaa, jolla me pystymme ensinnäkin pitämään huolen siitä, että

Pöytäkirja PTK 3/2022 vp

kun hiilinielut voivat hyvin, niin silloin myös ilmasto voi hyvin. Ja ennen kaikkea haluan siitä muistuttaa, että näillä tehdasinvestoinneilla — olivatpa ne sitten mekaanista puuteollisuutta elikkä puurakentamisen osa-alueelle tai kemiallista metsäteollisuutta, millä siirytään fossiilitaloudesta biotalouteen — näillä ratkaisuilla pystytään edesauttamaan sitä, että ilmasto voi tulevaisuudessakin hyvin.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Risikko, olkaa hyvä.

18.41 Paula Risikko kok: Arvoisa puhemies! Olen kuunnellut tätä keskustelua ilmastopolitiikasta tuolla omassa työhuoneessani. Ensiksikin valiokunnan puheenjohtajalle suuret kiitokset siitä, että olette tehneet hyvän työn. Ja sitten ministerille, joka on suhteellisen tuore ministeri, niin tämä on oikea tapa: istua täällä koko ilta ja kuulla, mitä täällä puhutaan. Se on juuri sitä hyvää asennetta ministerin työssä.

Mutta mihin asiani liittyy, on se, minkä edustaja Mattila itse asiassa otti hyvin puheeksi — maatalouden ahdinko — siitä syystä, että ilmastopolitiikka ei saisi lisätä maatalouden ahdinkoa. Me olemme todella vaikeassa tilanteessa. Tällä hetkellä esimerkiksi Etelä-Pohjanmaalla ja yleensäkin Pohjanmaalla, mistä itse tulen, on todella vakava tilanne maatalousyrittäjillä. Tein siitä kirjallisen kysymyksen viime joulukuussa, olen saanut siitä vastauksen, ja sitä nyt mietin sitten, että miten ministeri Lepän kanssa siitä vielä keskustelisin, mutta joka tapauksessa: ei lisätä maatalouden ahdinkoa.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Kankaanniemi, olkaa hyvä.

18.43 Toimi Kankaanniemi ps: Arvoisa herra puhemies! Edustaja Ovaska tuossa äsken kyseli perussuomalaisia mukaan tähän ilmastopolitiikan toteuttamiseen. Totean siihen, että me olemme kyllä aika pitkälti, ainakin henkilökohtaisesti, edustaja Hoskosen linjoilla näissä kysymyksissä ja korostamme hyvin voimallisesti samoja näkökulmia ja faktoja, jotka hän on tuonut täällä ansiokkaasti esille. Tässä suhteessa pyydän edustaja Ovaskaa kääntymään edustaja Hoskosen, ryhmätoverinsa, puoleen.

Arvoisa puhemies! Täällä on vaadittu — ja taitaa olla aloitteitakin — ilmastohätätilan julistamista Suomeen. Mielestäni tarvittaisiin ilmastopolitiikan hätätilan julistaminen, koska tämä ilmastopolitiikka, mitä nyt hallitus harjoittaa kokoomuksen tuella, on johtamassa sellaiseen tilanteeseen, kehitykseen maassa, että suuri osa kansasta ajautuu todella taloudellisesti ahdinkoon. Nämä viimeiset tiedot maaseudun taloudellisesta kehityksestä ovat äärimmäisen huolestuttavia. Äsken näytettiin television uutisissa ajankohtaista inflaatioluvuista. Se on maaseudulla kaikkein suurinta tällä hetkellä, inflaatio. Siellä ovat polttonesteet kaikkein kalleimpia, mitä pohjoisemmaksi mennään, mitä harvemman asutuksen alueille mennään. Siellä liikenne, autoilu, on välttämätöntä, ja siellä siitä joutuu maksamaan aivan kohtuutonta hintaa, jossa on suuri ilmastolisä tällä hetkellä. Siellä ei ole liikumiselle vaihtoehtoa muulla kuin omalla autolla, niin kuin kaikki hyvin tietävät, ja monella ei ole varaa ostaa uusia, kalliita sähköautoja, eikä niillä siellä edes valitettavasti pärjää.

Maatalous on asia, joka on maaseudulla tietysti se tärkeä elinkeino ja meille jokapäiväinen ruoantuottaja. Sillä puolella on todella hätätilan julistamisen tarve. Tuolla syksyllä, kun käsiteltiin maatalousjaostossa tämän vuoden budjettia, tuli selkeästi ilmi, että maata-

Pöytäkirja PTK 3/2022 vp

louden ahdinko on syvenemässä päivä päivältä. Maaseudulla vielä lisäksi on kauppa keskittynyt niin, että siellä on monilla kirkonkylillä enää yksi kauppa jäljellä, ruokakauppa, vähittäiskauppa, ja hinnat ovat sen mukaiset. Tilanne kehittyy tähän suuntaan koko ajan.

Nyt on soten myötä myös tämä sosiaali- ja terveyspalvelujen keskittyminen edessä. Aivan varmaan se ei kosketa suoraan ilmastopolitiikkaa, mutta kaikki tavallaan kuitenkin koontuvat tähän samaan teemaan.

Sitten tämä energiapuoli. Tällä hetkellä turve on ajettu alas. Se iski maaseudulla satoihin yrittäjiin, ja niistä suuri osa oli ja on ollut yksityisiä toiminimiä, joitten talot ja omaisuus on pantattu sen tuotannon varaan ja tulojen varaan, ja velat ovat päällä. Nyt romutus-palkkiolla sitten hoidetaan ahdinkoa jossain määrin hallituksen toimesta. Tämä ilmastopolitiikka on täysin järjetöntä ja vastuutonta tällaisella vauhdilla. Perussuomalaiset ovat valmiita tekemään ilmastopolitiikkaa mutta eivät tällaista ihmisiä kurittavaa, teollisuutta ulkomaille ajavaa politiikkaa, [Keskeltä: Ei pidä paikkaansa!] jolla Suomen riippuvuutta muun muassa tuontienergiasta vain lisätään. Emme me kylläkään voi tuulella turvata tulevaisuuttamme. Kyllä me tarvitsemme kunnan polttoaineita. Vaikka se ilmasto lämpenisi-kin, niin kuitenkin menee vielä vuosikymmeniä ja ehkä pysyvästi, niin että emme voi niitä ongelmia tällä tavalla ratkoa. [Eduskunnasta: Lisää ydinvoimaa!]

Arvoisa puhemies! Täällä on sitten puhuttu, että ruvetaan tukemaan. Meillä on jo aikamoinen tukiviidakko tässä yhteiskunnassa, ja lisää pitäisi tukea ja tukea ja tukea. Ei suomalainen talonpoika, ei maaseudun asukas eikä kaupunkilainenkaan halua tukien varassa elää, vaan se haluaa tehdä töitä ja saada sitä kautta ansiot, joilla elää itse ja elättää perheensä ja maksaa veronsa yhteiseen kassaan.

Arvoisa puhemies! Suomen hallituksen tavoite vuoden 2035 hiilineutraalisuuteen on täysin kohtuuton. Annamme tällä vuosimäärällä kymmenen vuoden etulyöntiaseman Ruotsille ja 15 vuoden etulyönnin muulle EU-alueelle. Miksi? Keskusta, miksi te olette valmiita tällaista politiikkaa harjoittamaan, että asetatte tällaiset tavoitteet, vaikka me voisimme teknologian ehdoilla edetä rauhallisesti, asiallisesti ja kansaa kuunnellen ja tasa-arvoa ja erityisesti maaseutua ajatellen mennä eteenpäin kohti puhtaampaa kotimaista uusiutuvaa energiaa?

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Kvarnström, olkaa hyvä.

18.49 Johan Kvarnström sd: Ärade talman, arvoisa puhemies! Kiitos ministerille ja valiokunnan puheenjohtajalle, vaikka hän ehti lähteä.

Maataloudesta on puhe, ja tilanne on tosiaan vaikea. Pitää muistaa, että meillä on ilmastotiekartta maataloudelle jo, mutta sen toimeenpano vaatii vielä lisää tukea, resursseja ja osittain myös tutkimusta.

Ilmastovuosikertomus on tietenkin tärkeä työkalu ilmastopolitiikassa, ja voi keskustella ensinnäkin siitä, miten kertomus toimii ja kehittyy instrumenttina, ja toiseksi itse sisällöstä. Olemmeko oikealla tiellä? Ilmastovuosikertomuksen pääviestihän on, että päästövähennystoimia tarvitaan kaikilla sektoreilla ja toimialoilla, ja erityisesti taakanjakosektorin vuoden 2030 tavoite on haastava. Kertomusta on kehitetty eduskunnan hyväksymien aikaisempien lausumien mukaisesti strategisempaan ja kokonaisvaltaisempaan suuntaan. Tämä on hyvä asia, mutta herättää myös kysymyksen jatkosta. Miten paljon kertomus voi ja sen pitää kehittyä? Miten laaja kertomus on tarkoituksenmukainen?

Pöytäkirja PTK 3/2022 vp

Ärade talman! Klimatårsberättelsen är viktig och det kan diskuteras framförallt dels hur den fungerar som verktyg och instrument, dels vad gäller själva innehållet och hur utsläppsutvecklingen ser ut. Som det konstateras i betänkandet är huvudbudskapet i klimatårsberättelsen att det behövs åtgärder för att minska utsläppen inom alla sektorer och branscher och att det finns utmaningar särskilt i fråga om ansvarsfördelningssektorns mål för 2030.

Vad gäller dokumentet som instrument har det utvecklats år för år, och den tredje klimatårsberättelsen är den mest omfattande och på flera sätt bästa hittills. Det är välkommet. Det väcker samtidigt förstås frågor om hur omfattande det är ändamålsenligt att just detta instrument är för att tjäna sitt syfte, och det måste förstås bestämmas i samband med förnyelsen av klimatlagen. Det är viktigt att utvecklingsutsikterna när det gäller utsläppsminskningen går i rätt riktning — med undantag för de konsumtionsbaserade utsläppen — och vi måste i allt detta hålla fast vid att omställningen till ett klimatneutralt välfärdssamhälle bör ske på ett socialt och regionalt rättvist sätt.

Alla som går i bräschén vinner, och Finland ska vara där. Det kommer att ske utfasning och infasning och vi måste se till att de överlappar varandra så gott det går och kompensera, erbjuda stöd och ersättningar och få alla involverade så att den rättvisa omställningen är ett inkluderande projekt. Folks frustration väcks om åtgärder leder till så kallat kolläckage, och så kallade koltullar för EU är ju på gång, som vi vet, men det är också väldigt komplicerat. [Puhemies koputtaa] Men vi har också goda nyheter som till exempel fossilfritt stål. — Tack.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Laakso, olkaa hyvä.

18.52 **Sheikki Laakso ps:** Arvoisa puhemies! Haluan vielä sen verran tosiaankin kertoa, kun täällä paljon kehutaan sitä, miten elinkeinoelämä ja teollisuus haluavat Suomessa tehdä tätä vihreää siirtymää, että minulla henkilökohtaisesti ei ole sitä mitään vastaan, mutta jos he ovat niin innokkaita sitä tekemään, miksi meidän tarvitsee tehdä pakottavaa lainsäädäntöä siihen hommaan? Minkä takia me ei voida antaa heidän tehdä sitä omalla painolla ja antaa sitten meidän pk-sektorin tehdä sitä niin kuin he pystyvät tekemään?

Aika harva kuitenkaan oikeasti missään nimessä pk-sektorillakaan niin kuin tahalleen käyttää esimerkiksi fossiilisia polttoaineita tai jotain muuta vastaavaa. Kyllä niihin on vain yksinkertaisesti syynsä, että näin joudutaan tekemään. Kuljetusliikkeitten on pakko ajaa dieselillä, koska vaihtoehtoja ei ole, ja pakottaminenkaan ei auta siihen vaihtoehtoon vaan vain kallistaa sitä hommaa.

Jos oikeasti tämä vihreä siirtymä on Suomen teollisuuden kannalta äärettömän hyvä asia ja kaikki haluavat sen tehdä, eihän me tarvita pakottavaa lainsäädäntöä. — Kiitos.

Keskustelu päättyi ja asian käsittely keskeytettiin.

4. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi sosiaalihuoltolain ja ikääntyneen väestön toimintakyvyn tukemisesta sekä iäkkäiden sosiaali- ja terveystalveluista annetun lain muuttamisesta sekä niihin liittyviksi laeiksi

Hallituksen esitys HE 231/2021 vp

Pöytäkirja PTK 3/2022 vp

Lähetekeskustelu

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 4. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään sosiaali- ja terveysvaliokuntaan, jolle perustuslakivaliokunnan on annettava lausunto.

Lähetekeskusteluun varataan enintään 45 minuuttia. Asian käsittelyssä noudatetaan aikataulutettujen asioiden osalta sovittuja menettelytapoja. — Keskustelu, ministeri Sarkkinen, esittelypuheenvuoro, olkaa hyvä.

Keskustelu

18.54 Sosiaali- ja terveysministeri Hanna Sarkkinen (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Asia kuuluu perhe- ja peruspalveluministerin salkkuun ja on hänen johdollaan valmisteltu, mutta ministeri Kiurun ollessa estynyt ja ennen uuden ministerin nimitystä esittelen hallituksen esityksen nyt eduskunnalle. Olen iloinen, että saan nyt esitellä teille tämän käsillä olevan sosiaalihuoltolain ja vanhuspalvelulain muuttamista koskevan esityksen:

Iäkkäiden henkilöiden palvelujen uudistuksen ensimmäinen vaihe tuli voimaan toissa syksynä. Lakimuutokset koskivat iäkkäiden ympärivuorokautisen hoidon henkilöstön vähimmäismitoitusta, eli niin sanottua hoitajamitoitusta, sekä yhtenäistä iäkkään henkilön toimintakyvyn arvioinnin RAI-arviointijärjestelmää. Nyt tällä esityksellä täydentyvät kokonaisuudeksi pääministeri Marinin hallituksen ohjelman merkittävät tavoitteet iäkkäiden henkilöiden palveluiden laadun ja riittävyyden vahvistamisesta sekä väestön ikääntymiseen varautumisesta. Tämä esitys toteuttaa hallitusohjelman kirjauksia, joiden mukaan kotihoidon resursseja ja laatua vahvistetaan, asumisen välimuotoisia ratkaisuja ja palvelujärjestelmää kehitetään, omavalvontaa ja vanhuspalveluiden johtamista tehostetaan sekä otetaan käyttöön teknologisia ratkaisuja iäkkäiden henkilöiden kotiin annettavissa palveluissa. Myös omaishoidon tukea saavien palvelut ja sitä kautta myös omaishoitajien asema vahvistuvat osaltaan.

Väestön ikääntymiseen varaudutaan lainsäädännön uudistamisen lisäksi toiminnallisella kehittämistyöllä, kuten poikkihallinnollisella ikäohjelmalla ja sen lukuisilla hankkeilla sekä lisäksi kaikilla hyvinvointialueilla käynnistyvillä iäkkäiden kotona asumista tukevien palveluiden kehittämishankkeilla.

Arvoisa puhemies! Esityksen tavoitteena on turvata iäkkäiden henkilöiden palvelujen laatu ja riittävyys sekä varmistaa, että jokaiselle iäkkäälle henkilölle järjestetään palvelukokonaisuus, joka vastaa hänen yksilöllisesti arvioitua ja palvelusuunnitelmaan kirjattua palvelutarvettaan. Tavoitteena on myös selkeyttää ja täsmentää säännöksiä, jotka koskevat hoitoa ja huolenpitoa turvaavien sosiaalipalveluiden sisältöä ja saantiedellytyksiä. Kotihoidon riittävyyttä ja laatua parannettaisiin myös uudistamalla kotiin annettavia palveluita koskevien sosiaalihuoltolain säännösten rakenne.

Esityksen tavoitteena on parantaa edellytyksiä siihen, että iäkkäille henkilöille on tarjolla monimuotoisia, joustavia, yhteisöllisiä ja toimintakykyä tukevia asumis- ja palveluratkaisuja. Asumisen palvelurakenteen muutoksella tavoitellaan myös henkilöstön optimaalisempaa käyttöä ja helpotusta osaltaan henkilöstön saatavuusongelmiin.

Lainsäädännön on myös turvattava se, että iäkäs henkilö saa jatkuvaa ympärivuorokautista hoitoa ja huolenpitoa, jos hän sitä toimintakykynsä heikentymisen vuoksi tarvitsee.

Pöytäkirja PTK 3/2022 vp

Liian usein kuulemme ja näemme esimerkkejä siitä, että iäkäs henkilö toimintakyvyn jo monin tavoin heikennyttyä jää ilman riittäviä palveluja ja turvaa ja että pääsy ympärivuorokautisten palvelujen piiriin on liian tiukassa. Toisaalta moni iäkäs haluaa vielä tuolloinkin jatkaa asumista omassa kodissa ja tutussa asuinympäristössä.

Näihin tilanteisiin, kotihoidon ja ympärivuorokautisen hoidon väliin ja lisääntyvään iäkkäiden henkilöiden palvelutarpeeseen vastaamiseen, esitykset palveluiden uudistamisesta tuovat lisää vaihtoehtoja.

Esityksen tavoitteet edellyttävät muutoksia sosiaalihuoltolaissa säädettyyn palvelujärjestelmän kokonaisuuteen. Kotipalvelu ja kotisairaanhoidon ehdotetaan yhdistettävän kotihoidoksi, ja lakiin lisättäisiin säännökset tukipalveluista ja turva-auttamispalvelusta. Kotipalvelun käsite säilyisi lapsiperheiden palveluissa, ja lapsiperheen oikeudesta kotipalveluun olisi jatkossa laissa oma pykälänsä. Tällä vahvistettaisiin palvelun alkuperäisiä tavoitteita perheen omien voimavarojen vahvistamisessa.

Ehdotuksilla on vaikutusta myös omaishoidon tuen saajien palveluihin ja sitä kautta myös omaishoitajien työn tukemiseen. Sosiaalihuoltolain säännösten täsmentämisen tavoitteena on myös edistää palveluiden yhdenvertaista toteuttamista koko maassa. Minkään ryhmän palveluita ei heikennetä.

Kotihoidon haastavassa henkilöstötilanteessa on kaikin tavoin tärkeää vaikuttaa siihen, että kotihoidon henkilöstön riittävyttä sekä toiminnan toteuttamista ja johtamista voidaan parantaa niin, että alalle saadaan uusia työntekijöitä ja nykyiset työntekijät haluavat jatkaa työskentelyä alan tehtävissä. Tähän vaikuttamiseksi lakiesitys sisältää säännökset kotikäyntien suunnittelusta ja kotihoidon toteuttamisesta. Myös muun muassa omavalvontaa ja johtamista koskeviin säännöksiin ehdotetaan täsmennyksiä, jotka voivat parantaa suunnittelua ja edistää tietoon perustuvaa johtamista. Säännöksillä pyritään tukemaan työhyvinvointia ja työssäjaksamista, mikä puolestaan vaikuttaa asiakkaiden saaman palvelun laatuun ja asiakkaiden oikeuksien toteutumiseen.

Uudistuksen tavoitteena on myös vahvistaa ja lisätä henkilöstön riittävyyden, palvelujen laadun ja asiakastyytyväisyyden seurantaa, jotta niistä saadaan vertailukelpoista tietoa palvelujen hankinnan ja valvonnan tueksi. Vanhuspalvelulakiin lisättäisiin säännös THL:n velvollisuudesta seurata iäkkäiden palveluiden laatua sekä toteuttaa asiakaskyselyjä. Tavoitteena on saada vertailukelpoista tietoa eri toimintayksikköjen henkilöstöstä ja palveluiden laadusta. Seurantatietoa voitaisiin hyödyntää esimerkiksi palveluiden hankinnassa ja valvonnassa. Tiedon saatavuus palveluiden laadusta on tärkeää myös asiakkaille ja heidän läheisilleen.

Muut vanhuspalvelulakiin ehdotetut muutokset vahvistavat sosiaalihuoltolakiin tehtäviä muutoksia iäkkäiden asiakkaiden palvelujen laadun ja riittävyyden osalta.

Lisäksi sosiaalihuoltolain muutosten seurauksena tehdään teknisiä muutoksia asiakasmaksulakiin ja yksityisistä sosiaalipalveluista annettuun lakiin.

Arvoisa puhemies! Palveluiden riittävyyden varmistaminen edellyttää, että kotihoidon käytännön toteutus toimii hyvin. Tämän vahvistamiseksi ja kotihoidon riittävyyden ja laadun varmistamiseksi sosiaalihuoltolakiin lisättäisiin säännökset kotikäyntien suunnittelusta ja kotihoidon toteuttamisesta. Säännöksissä korostettaisiin päivittäisten kotikäyntien hyvää suunnittelua ja ohjattaisiin kotikäyntien toteuttamisen sisältöä vastaamaan parhaalla mahdollisella tavalla asiakkaan tarpeita. Lähtökohtana on asiakkaalle päätöksessä luvattujen palveluiden toteutuminen sekä asiakkaan toiveiden ja tosiasiallisten tarpeiden huo-

Pöytäkirja PTK 3/2022 vp

mioon ottaminen. Lisäksi työntekijöiden työaika halutaan kohdentaa mahdollisimman hyvin asiakkaan kanssa tehtävään työhön.

Kotihoidossa ei ole nähty mahdolliseksi eikä tarkoituksenmukaiseksi edellyttää vastaavanlaista numeerista henkilöstömitoitusta kuin ympärivuorokautisessa hoidossa. Tämä johtuu ennen muuta siitä, että kotihoidossa asiakasmäärät ja asiakkaiden palvelutarpeet vaihtelevat huomattavasti laajemmin ja nopeammin kuin ympärivuorokautisessa hoidossa.

Työajan riittävyyttä, työn kuormittavuutta ja kiirettä helpottaisi myös teknologian hyödyntäminen kotihoidon toteuttamisessa sekä hoiva-avustajien osaamisen hyödyntäminen siihen sopivissa tehtävissä. Kotikäyntien suunnittelussa tulisi huomioida paremmin hoitajien työssäjaksaminen ja mahdollisuudet tehdä työtä eettisesti kestäväällä tavalla. Jos kotikäyntejä ei voitaisi toteuttaa laissa edellytetyllä tavalla henkilöstövajauksen vuoksi, vajakseen pitäisi reagoida välittömästi kaikin käytettävissä olevin toimenpitein. Henkilöstön riittävyyttä olisi seurattava jatkuvasti myös omavalvonnan avulla.

Lakimuutoksella on tarkoitus myös lisätä kotihoidon asiakkaiden turvallisuutta. Jatkossa kotihoitoa olisi järjestettävä henkilön tarpeen mukaan vuorokaudenajasta riippumatta, myös öisin, kuten iso osa kunnista jo järjestääkin. Esitys tukee kotona asumista ja mahdollistaa kotihoidon käyntien tasaisemman jakautumisen vuorokauden aikana sekä niiden asiakaslähtöisemmän suunnittelun.

Uutena sosiaalipalveluna säädettäisiin turva-auttamispalvelusta ja sen yhtenäisistä laatuvaatimuksista. Esityksen mukaan turva-auttamispalvelu olisi kokonaisuus, johon kuuluisivat asiakkaan käytössä oleva turvalaitteisto, laitteiston kautta tulevien hälytysten ympärivuorokautinen vastaanotto ja avuntarpeen arviointi sekä tarvittavan avun antaminen vuorokaudenajasta riippumatta. Asiasta ei nykyisellään ole säädetty laissa.

Nykyisin kotipalvelun tukipalveluksi säädetyt tukipalvelut olisivat jatkossa hyvinvointialueen järjestämisvastuulle kuuluva erillinen sosiaalipalvelu. Muutos korostaa tukipalveluiden merkitystä usein ensimmäisinä iäkkäiden tarvitsemina ja heidän toimintakykyään ja kotona asumistaan tukevin palveluina. Voimassa olevan lain mukaisia tukipalveluita ovat ateria-, vaatehuolto- ja siivouspalvelut sekä sosiaalista kanssakäymistä tukevat palvelut. Näiden lisäksi asiointipalvelu olisi mukana nyt ehdotetussa laissa. Näiden lisäksi tukipalveluihin voisi kuulua muutakin kotona asumista tukevaa palvelua.

Kyseessä ei ole uusi velvoite hyvinvointialueille. Nykyisellään kunnat ovat kuitenkin usein ohjanneet asiakkaita hankkimaan tarvitsemansa tukipalvelut itse, vaikka ne kotipalvelun tukipalveluna jo nykyiselläänkin ovat kunnan järjestämisvastuulle kuuluvia. Kuten muidenkin sosiaalipalveluiden kohdalla, palvelutarpeen arvioinnin yhteydessä selvitetään, että tukipalveluiden ja/tai kotihoidon saannin edellytykset täyttyvät. Arvioinnin tulos on kirjattava asiakassuunnitelmaan, ja palvelun myöntämisestä on tehtävä hallintopäätös.

Kotihoidon ja muidenkin sosiaalipalveluiden riittävyyttä ja laatua vahvistettaisiin lisäksi johtamista ja omavalvontaa koskevien sosiaalihuoltolain ja vanhuspalvelulain vastaavien säännösten tarkentamisella. Toimintayksikön johtaja vastaisi toimivaltansa rajoissa siitä, että yksikössä on riittävä henkilöstö. Omavalvontaan sisältyisi henkilöstön riittävyyden jatkuva seuranta.

Vanhuspalvelulaissa täsmennettäisiin iäkkäälle henkilölle sosiaalihuoltolain mukaisesti nimetyn omatyöntekijän tehtäviä. Omatyöntekijän olisi muun muassa neuvottava asiakastaan, seurattava hänen toimintakykynsä muutoksia ja oltava tarvittaessa yhteydessä palveluiden järjestäjään ja tuottajaan palveluiden riittävyyden ja laadun turvaamiseksi.

Pöytäkirja PTK 3/2022 vp

Lääkehoidon koulutusta edellytettäisiin jatkossa myös iäkkäiden henkilöiden kotihoitossa.

Myös säännöstä palvelusuunnitelmasta täsmennettäisiin: palvelut olisi suunniteltava niin, että ne vastaavat määrältään, sisällöltään ja ajoitukseltaan iäkkään henkilön tarpeita.

Arvoisa puhemies! Sosiaalihuoltolain asumispalveluita koskevien säännösten rakenne ehdotetaan uudistettavaksi. Uudistuvilla asumispalveluilla mahdollistettaisiin erilaiset kotihoidon ja ympärivuorokautisen hoidon väliin sijoittuvat asumisen ja palveluiden konseptit, jolloin voidaan vastata monipuolisemmin asukkaiden yksilöllisiin tarpeisiin.

Sisällöllisesti merkittävin muutos tapahtuisi nykyisen palveluasumisen kohdalla, jonka korvaisi yhteisöllinen asuminen. Tehostetun palveluasumisen nimi olisi jatkossa ympärivuorokautinen palveluasuminen. Yhteisöllisessä asumisessa palvelut erotetaan asumisesta. Yhteisöllinen asuminen olisi hyvinvointialueen järjestämää asumista, ja yhteisöllistä asumista järjestettäisiin henkilölle, joka tarvitsee tällaista asumismuotoa alentuneen toimintakykynsä ja lisääntyneen hoidon ja huolenpidon tarpeensa perusteella.

Arvoisa puhemies! Lisäksi totean, että vanhuspalvelulaista poistettaisiin mahdollisuus järjestää iäkkäiden henkilöiden pitkäaikainen laitoshoidon sosiaalihuollon laitoksiköissä viiden vuoden siirtymäajan jälkeen. Tämä toteuttaisi sosiaalipalveluissa jo pitkään ollutta lähtökohtaa asumisesta muualla kuin laitosympäristössä.

Arvoisa puhemies! Joudun vähän lyhentämään puhettani, mutta totean tähän loppuun vielä:

Lait ehdotetaan tulemaan voimaan 1.1.2023. Sosiaalihuollon pitkäaikaisen laitoshoidon lopettamiseen liittyviä säännöksiä kuitenkin sovellettaisiin vasta siirtymäajan jälkeen eli 1.1.2028 alkaen.

Säännösehdotukset vuorokaudenajasta riippumattomasta kotihoidosta merkitsevät laajennusta hyvinvointialueiden tehtäviin, ja säännösten taloudelliset vaikutukset aiheutuvat pitkälti henkilöstön lisätarpeesta. Uudistuksen toteuttamiseen on varattu 45 miljoonaa euroa vuodesta 2023 lähtien. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia esittelystä. — Edustaja Myllykoski poissa. — Edustaja Räsänen, olkaa hyvä.

19.05 Päivi Räsänen kd: Arvoisa herra puhemies! Tämä esitys, jota ministeri Sarkkinen perusteellisesti esitteli, on sinänsä kannatettava. On kannatettavaa, että kotihoitoa järjestetään asiakkaan yksilöllisen tarpeen mukaan vuorokaudenajasta riippumatta ja tehostetaan mahdollisuutta hyvään kotihoitoon, mutta se merkittävin ongelma, jota ministeri lähinnä vain sivusi, on kysymys juuri henkilöstön riittävyydestä. Henkilöstön riittävyyttä ei turvaa se, että on säännökset suunnittelusta ja omavalvonnasta ja johtamisesta ja että niitä raportoidaan, vaan yksinkertaisesti täytyisi olla riittävät resurssit, jotta se kotihoito onnistuu ja pystytään järjestämään tavoitteiden mukaisesti.

Ilmettelen sitä, että hallitus ei ole saanut aikaan suunnitelmaa siitä, millä tavalla hoito-henkilöstön ja hoitajien määrä kyettäisiin turvaamaan. Pelkät pykälät eivät riitä, vaikka olisivat kuinka hyviä. Tarvitaan myös hoitotyön ammattilaisia toteuttamaan näitä hyviä tavoitteita. Kun tässä samanaikaisesti on tulossa tämä ympärivuorokautisen hoidon henkilöstömitoitus, se merkitsee jo tuhansien hoitajien lisätarvetta nykytilanteeseen verrattuna.

Meillä hoitajien tarvetta kiihdyttää myös lähivuosien eläköityminen, eli kunta-alalla eläköityy seuraavan kymmenen vuoden aikana neljäsosa nykyisistä sairaanhoitajista, kolmas-

Pöytäkirja PTK 3/2022 vp

osa lähihoitajista. Nyt todellakin hallitukselta tarvittaisiin näiden sinänsä kannatettavien pykäläesitysten rinnalle konkreettinen ohjelma, jolla saadaan turvattua tämä henkilöstön määrä, esimerkiksi mahdollistamalla taloudellisesti nykyistä paremmin vaikkapa eläkeikäisten sote-ammattilaisten työskentely osa-aikaisesti, koulutuksen tehostaminen ja sitten sote-työn houkuttelevuuden vahvistaminen. Kristillisdemokraatit esittivät jo tämän vuoden budjettiin puolen miljardin euron panostusta siihen, että olisi mahdollisuus rekrytoida alalle lisää väkeä. Ja reserviä löytyy: meillä on yli 70 000 sote-alan koulutuksen saanutta henkilöä muissa töissä kuin näissä sote-töissä.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Viljanen, olkaa hyvä.

19.08 Heidi Viljanen sd: Arvoisa herra puhemies! Kiitos ministeri Sarkkiselle erinomaisesta ja kattavasta asian esittelystä. Me kaikki muistamme noin kolmen vuoden takaa uutisoinnit vanhusten asumisyksiköissä tapahtuneista laiminlyönneistä. Ne järkyttivät ja saivat kysymään, miten tämä on ylipäänsä mahdollista. Hyvältä ei tunnu myöskään kuulla kokemuksia kotihoidon kiireestä ja siitä, että hoitajat ehtivät käydä vanhusten luona vain piiptaamassa. Nämä asiat koskettavat koko kansaa vahvasti ja saavat pohtimaan kukin kohdallamme omaa ja läheistemme tulevaisuutta: me jokainen vanhenemme ja tulemme tarvitsemaan apua arjessamme.

Siksi vanhuspalvelujen tulevaisuus ansaitsee vihdoin huomiomme ja kaikki tarvittavat toimet turvataksemme yksilöllisen, oikea-aikaisen ja ennen kaikkea turvallisen ikääntymisen meistä jokaiselle. Siksi haluan kiittää koko hallitusta ja erityisesti ministeri Kiurua siitä, että tarmokkaasti olette toteuttaneet hallitusohjelmatavoitetta ikäihmisten palveluiden parantamisesta. Ei riitä, että todetaan ongelmat, vaan niitä pitää myös ratkaista. Nyt siihen on tartuttu.

Tämä nyt lähetekeskustelussa oleva hallituksen esitys on tärkeä jatkumo jo aiemmin toteutetulle isolle uudistukselle koskien ympärivuorokautisen hoivan henkilöstömitoitusta. Kun käsitelimme jo istuntokauden alussa sitovaa henkilöstömitoitusta koskien ympärivuorokautisen hoidon yksiköitä, oli vahvasti läsnä tarve panostaa myös kotihoidon laatuun ja riittävyyteen, ja nimenomaan iäkkäiden kotihoidon turvaaminen on tämän esityksen päätavoite — se, että iäkkäät henkilöt voivat elää kodeissaan turvallisesti ja saavat tarpeidensa mukaiset kotiin annettavat palvelut.

Aivan keskeinen asia niin kotihoidon osalta kuin koko sosiaali- ja terveydenhuollon kohdalla on riittävän henkilöstöresurssin turvaaminen. Tiedämme jokainen, ettei henkilöstöä ole saatavilla sormia napsauttamalla, vaan riittävän henkilöstön turvaaminen vaatii pitkäjänteistä työtä: koulutuspaikkojen lisäämistä, työolosuhteiden turvaamista, hyvää johtamista, toimivaa uutta teknologiaa työn tueksi, hyvää kotikäyntien suunnittelua ja kestävää vetovoimatyötä alan houkuttelevuuden lisäämiseksi. En väitä, että työ olisi helppo, mutta nyt on viimeinen aika siihen myös panostaa. Tiedämme, että korona-aika on tuonut haasteita myös kotihoitoon ja monia toimintakäytäntöjä on jouduttu muuttamaan: etäkäyntejä on lisätty, käyntejä on jouduttu rajoittamaan ja palveluarvioinneissa on syntynyt viiveitä.

Henkilöstön riittävyyden eteen on tehtävä työtä sekä valtakunnallisesti, kuten nyt sosiaali- ja terveysministeriön työryhmän käynnistämässä henkilöstön riittävyyden ja saatavuuden ohjelmassa tehdään, mutta työtä riittää myös paikallisella tasolla jo nyt, erityisesti ensi vuonna toimintansa käynnistävien hyvinvointialueiden kohdalla. Tämä esitys lisää henkilöstön tarvetta yhteensä 697 henkilötyövuotta lain tullessa voimaan 1.1.23 alkaen.

Pöytäkirja PTK 3/2022 vp

Arvoisa puhemies! Mikä sitten muuttuu tässä esityksessä? Sosiaalihuoltolaissa oleva kotipalvelun ja kotihoidon rakenne uudistettaisiin. Jatkossa kotiin annettavia palveluja olisivat kotihoito, johon kuuluisi myös tarpeen mukainen kotisairaanhoidon, omana palvelunaan tukipalvelut sekä uutena palveluna turva-auttamispalvelu, joka kattaa asiakkaalle annettavan turvalaitteiston, hälytysten vastaanoton ympäri vuorokauden sekä avuntarpeen arvioinnin ja niin sanotun turva-auttajan antaman avun. Kotihoitoa tulisi järjestää henkilön tarpeen mukaan myös yöaikaan. Kotipalvelu käsitteenä koskisi jatkossa ainoastaan lapsiperheiden palvelua.

Asumispalveluiden monimuotoisuutta lisätään. Asumispalveluja olisivat tilapäinen ja tuettu asuminen sekä yhteisöllinen asuminen, joka korvaisi nykyisen tavallisen palveluasumisen, ja ympärivuorokautinen palveluasuminen, joka tarkoittaa nykyisenkaltaista tehostettua palveluasumista. Pitkäaikaisesta laitoshoidosta luovuttaisiin vuoden 2027 loppuun mennessä.

Arvoisa puhemies! Tämä on tärkeä esitys, ja on hienoa, että se tuli käsittelemme nyt heti valtiopäivien alkajaisiksi.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Sarkomaa, olkaa hyvä.

19.13 Sari Sarkomaa kok: Arvoisa herra puhemies! Kokoomus haluaa rakentaa Suomea, jossa jokainen voi ikääntyessään luottaa saavansa tarvitsemansa hoidon ja hoivan sekä inhimillisen kohtelun. Sen sijaan pääministeri Marinin hallitus on rikkonut historiallisen rumasti vanhuspalvelulupauksensa. Virkkeellä ja hetkessä kuntoon, niinhän te lupasitte, mutta hallitusvastuussa olette toimineet päinvastoin. Tosiasia on, arvoisa ministeri, että hallitus on omilla toimillaan jopa heikentänyt vanhustenhuollon ennestänsä vaikeaa tilannetta. Kun irrallisena ja yksittäisenä toimenpiteenä toitte hoitajamitoituksen ja se säädettiin eduskunnassa ympärivuorokautiseen hoivaan, se on vauhdittanut vanhustenhuollon ajautumista kriisiin. Tämä ei ollut yllätys, koska tämä oli myöskin lakiesityksen perusteluihin kirjattu. Sen nostivat esille lähestulkoon kaikki asiantuntijat, kun eduskunta tuota lakiesitystä käsittelee.

Asiantuntijoiden varoitukset ovat nyt käyneet toteen karulla tavalla. Ympärivuorokautiseen hoivaan pääsy ja kotihoidon saatavuus ovat vaikeutuneet. Kotihoidossa on satoja hoitajia vähemmän kuin oli ennen tätä hoitajamitoituksen säätämistä. On aivan selvää, että kotihoitoon tarvitaan lisää hoitajia ja ympärivuorokautiseen hoitoon tarvitaan lisää hoitajia, mutta tämä hallituksen lakiesitys on toiminut aivan päinvastoin. Yhä useampi vanhus jää nyt yksin ilman apua.

Vanhustenhuollon asiantuntijat esittivät hätähuutonsa syksyllä. He totesivat, että ikäihmisten palvelut ovat ajautumassa kriisiin. Kuulimme heitä valtiovarainvaliokunnassa, ja he vetosivat eduskuntaan, että tehdään toimia, jotta vanhustenhuolto ei olisi kriisitilassa. Lupasitte: kerralla ja virkkeellä kuntoon. Kuinka on käynyt?

Mitä sitten olisi pitänyt tehdä? Vaikuttavia korjaustoimia olisi pitänyt tehdä vanhustenpalveluiden kokonaisuuteen ja tietenkin hoitajien pito- ja vetovoiman lisäämiseksi, niin kuin täällä edustaja Räsänen sanoi, mutta nämä toimet puuttuvat. Ja se, mikä tässä on vakavaa, arvoisat kollegat, on, että niitä ei tässä käsitelyssä olevassa lakiesityksessä ole. Kun tämä oli lausuntokierroksella, asiantuntijoiden lausuntojen yhteenveto oli se, että lakiesityksestä puuttuvat keinot ja rahat korjata tämä nykyinen tilanne. Tässä on erittäin hyviä ta-

Pöytäkirja PTK 3/2022 vp

voitteita vanhuspalveluiden parantamiseksi, ja niihin on asetettu myöskin rahaa, mutta siihen hätään, mikä kotihoidossa ja ympärivuorokautisessa hoidossa on, ei korjaustoimia ole.

Ja mitä sanoi oikeusasiamies tästä lakiesityksestä, kun tämä oli lausunnolla? Arvoisa ministeri, hän lausui — olette varmaan lukeneet lausuntoyhteenvedon — että lakiesitys on täysremontoitava ennen kuin se voidaan tuoda eduskuntaan. Kysynkin nyt: Miksi näitä korjauksia ei ole tehty? Ettekö te luota oikeusasiamiehen sanaan? Ettekö te lue näitä asiantuntijoiden näkemyksiä?

Kun katsoin tarkkaan ja luin tuon lakiesityksen, niin siinä on samat varoitukset kuin oli tuossa hoitajamitoituksessa. Asiantuntijat ovat huolissaan siitä, että tämäkin esitys, siis sen lain perustelujen mukaan, on vaarassa vaikeuttaa tilannetta entisestään. On todellakin hälyttävä tämä tilanne, ja kysynkin vielä, miksi hallitus ei näitä korjauksia tehnyt. Ja nyt, kun lakiesitys on täällä eduskunnassa, niin kysyn, oletteko te valmiit tuomaan täydentävän esityksen tähän lakikokonaisuuteen. Ja varmasti muitakin toimenpiteitä tarvitaan, jotta me oikeasti saadaan tuo vanhustenhuollon tilanne paremmalle tolalle.

Arvoisa puhemies! Kaiken lisäksi hallitus on tehnyt erittäin rujon arvovalinnan. Kun puhuin tuosta ympärivuorokautisesta hoivasta ja sinne asetetusta hoitajamitoituksesta, niin ikävä kyllä, siihen ei ole osoitettu riittävää rahoitusta. Hallitus on ylittänyt kehyksen, jakanut rahaa runsaalla kädellä, mutta runsaasta rahanjaosta huolimatta hallitukselta ei herunut riittävästi rahaa hoitajamitoitukseen. Hallitus on jo päättänyt leikata nuo puuttuvat 140 miljoonaa euroa terveydenhuollosta — niin, terveydenhuollosta. Lääkekorvauksista tullaan vuonna 23 leikkaamaan 60 miljoonaa euroa yksityisen terveydenhuollon Kela-korvauksista. Eli tässä nyt on hallituksen vastuuton talouspolitiikka tullut tiensä päähän, kun sairailta leikataan, koska vanhustenhuoltoon ei ole herunut rahaa.

Kokoomus on vaihtoehtobudjetissaan sisällyttänyt rahat vanhustenhuoltoon. Me lisäsimme 75 miljoonaa euroa enemmän kuin hallitus ja laittaisimme rahaa juuri sinne kotihoitoon, omaishoitoon, johon ei ole tulossa mitään lakisääteistä parannusta tämän hallituksen aikana, ja myöskin muistisairaiden ihmisten palveluihin.

Mutta nyt on käsittelyssä hallituksen esitys, ja haluan nostaa huoleni siitä, arvoisa ministeri, että te esitätte jatkuvasti toimia, jotka edellyttävät lisähenkilöstöä, mutta te ette ole tehneet vastaavia toimia henkilöstön määrän lisäämiseksi. Silmien sulkeminen tältä tilanteelta — siitä kärsivät kaikkein heikoimmassa asemassa olevat, ja tilanne on aika vakava, kun katsotaan sitä, mikä se on. Asiantuntijat ovat todenneet viimeksi tuossa syksyllä valtiovarainvaliokunnassa, että kynnys päästä ympärivuorokautiseen hoivaan on noussut, yksiköitä on suljettu, kotihoitoon on entistä vaikeampi päästä, kotihoidosta on hävinnyt hoitajia. Eli tilanne on tosi vaikea, ja toivonkin nyt, että te vastaatte — on hienoa, että olette täällä vastaamassa. Kun vastuuministeriä ei ole näin historiallista lakia esittelemässä, niin voisitte vastata näihin kysymyksiin, että millä tavalla hallituksen piirissä aiotaan oikeasti korjata vanhustenhuollon ongelmia.

Ihan lopuksi, puhemies, haluan sanoa sen, että yhdyn tuohon vakavaan huoleen, jonka edustaja Räsänen nosti, eli ne toimet, millä me saadaan sosiaali- ja terveydenhuoltoon pito- ja vetovoimaa, vielä uupuvat. Vähän ennen vaaleja tuli alustava raportti, jossa oli joitakin hahmotelmia, mutta toimia ei ole juuri tullut. Pelkkä koulutus ei riitä, kun siellä on menossa joukkopako sote-henkilöstön puolelta. Petteri Orpo esitti kriisiryhmää tähän asiaan, niin sanoisin, että tiedossa on kyllä se, mitä pitäisi tehdä. Kriisiryhmä tarvittaisiin juuri hallituksen avuksi ja tueksi, jotta näitä toimenpiteitä tehtäisiin. Ja totta kai on niin, että toi-

Pöytäkirja PTK 3/2022 vp

menpiteitä pitää tehdä joka puolella: kunnissa pitää tehdä toimia, jokaisella hallinnonalalla, jotta me saataisiin sote-henkilöitä [Puhemies koputtaa] riittävästi.

Toivon todellakin, että ministeri vastaa siihen, miksi asiantuntijoita ei kuultu, miksi tässä ei ole [Puhemies: Kiitoksia!] rahaa eikä ratkaisuja korjata nykyisiä ongelmia. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Reijonen poissa. — Edustaja Berg, olkaa hyvä.

19.20 Kim Berg sd: Arvoisa puhemies! Iäkkäiden henkilöiden palvelujen uudistuksen ensimmäinen vaihe tuli voimaan toissa syksynä. Lakimuutokset koskivat iäkkäiden ympärivuorokautisen hoidon henkilöstön vähimmäismitoitusta eli niin sanottua hoitajamitoitusta sekä yhtenäistä iäkkään henkilön toimintakyvyn arvioinnin RAI-arviointijärjestelmää.

Eduskunnan sosiaali- ja terveystieteiden valiokunta edellytti lakiuudistuksen ensimmäisen vaiheen käsittelyn yhteydessä, että lainsäädännön uudistamisen ja erityisesti kotihoidon ja erilaisten asumisen palvelujen kehittämistä jatketaan. Nyt luvatusi eduskunnassa olevalla esityksellä täydentyvät kokonaisuudeksi pääministeri Marinin hallituksen ohjelman merkittävät tavoitteet iäkkäiden henkilöiden palvelujen laadun ja riittävyyden vahvistamisesta sekä väestön ikääntymiseen varautumisesta.

Arvoisa puhemies! Turvallinen elämä omassa kodissa on meille jokaiselle tärkeää. Nyt käsillä olevalla esityksellä vahvistetaan erilaisia tukimahdollisuuksia iäkkäille henkilöille heidän yksilölliset tarpeet huomioiden. Riittävät, laadukkaat ja oikea-aikaiset palvelut ovat tässä avainasemassa. Kotiin pitää saada hoitoa kellonajasta riippumatta, ja sen takia yökotihoiton laajeneminen ja uusi turva-auttamispalvelu ovat tervetulleita uudistuksia. Kun voimavarat eivät enää riitä kotona asumiseen, on myös varmistettava, että vaihtoehdot ovat monimuotoiset eivätkä rakennu vain yhdestä muotista.

Yhteisöllinen asuminen ja ympärivuorokautinen palveluasuminen tarjoavat erilaisia tilanteita tukevia ratkaisuja. Näiden kahden asumismuodon yhdistäminen samaan rakennuskokonaisuuteen mahdollistaa sen, että palvelutarpeen kasvaessa muuttaja ei tarvitse, vaan tarvittavat muutokset tapahtuvat senhetkisen elinpiirin ympärillä.

Tässä välissä haluan myös huomauttaa, että esityksen muutokset eivät paranna ainoastaan iäkkäiden palveluja, vaan esimerkiksi kotihoidon uudistukset hyödyttävät myös omaishoito- ja lapsiperheitä, sillä muutoksia tehdään pitkälti sosiaalihuoltolakiin.

Arvoisa puhemies! Hoidossa ei voi olla laatua ja turvaa, jos henkilöstö ei voi hyvin. Sen takia on ensiarvoista, että esityksessä taataan myös kotihoitoon riittävä määrä henkilöstöä, jonka jaksamista tuetaan esimerkiksi teknologian hyödyntämisen ja johtamisen kehittämisen avulla. Hyvinvoiva henkilöstö on avainasemassa laadukkaiden palveluiden tuottamisessa.

Jotta henkilöstön riittäminen voidaan taata, sen eteen on tehtävä myös toimenpiteitä. Toimintayksiköissä tarvitaan välitöntä reagoimista työvoiman vajeeseen, että sitä voidaan lähteä paikkaamaan. THL:n pidempiaikaisen seurannan laajentaminen kotihoitoon mahdollistaa tietoon perustuvien päätösten tekemisen. Aiemmin valmiiksi saamamme sote-uudistus antaa leveämmät hartiats alueille tehdä henkilöstön riittävyyttä tosiasiasa hyödyttäviä parannuksia esimerkiksi työhyvinvoinnin, töiden suunnittelun ja sijaisjärjestelyjen avulla. Isot muutokset eivät ikinä ole nopeita, mutta olemme matkalla oikeaan suuntaan.

Pöytäkirja PTK 3/2022 vp

Haluan vielä lopuksi kiittää hallitusta siitä, että esitys kokonaisuudessaan vahvistaa iäkkäiden henkilöiden tukea ja parantaa elämänlaatua sekä luo tukevamman pohjan henkilöstön riittävyyden ja hyvinvoinnin varmistamiselle.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Kivisaari poissa. — Edustaja Elo, olkaa hyvä.

19.24 Tiina Elo vihr: Arvoisa puhemies! Yhteiskuntana meidän velvollisuutemme on turvata jokaiselle arvokas ja turvallinen vanhuus. Kun ikääntyvän ihmisen toimintakyky alkaa heikentyä, tarvitaan monenlaista yksilöllistä tukea ja erilaisia palveluita. Hyvinvointivaltiossa nämä eivät voi olla riippuvaisia henkilön varallisuudesta tai läheisten ihmisten kyvystä ja mahdollisuuksista auttaa. Siksi tämä hallituksen esitys tulee tarpeeseen. Suomessa asuu yli puoli miljoonaa 75 vuotta täyttänyt henkilöä. Vuoden 2019 aikana kotihoitoa sai yhteensä 200 000 asiakasta. Kotihoito on ja sen tulee jatkossakin olla nopeasti asiakkaiden tarpeisiin reagoiva ja vastaava palvelumuoto.

Kaikille koti ei kuitenkaan ole turvallinen paikka. Vanhustyössä näkee jatkuvasti, kuinka oman asuntonsa vangiksi jäänyt ihminen, joka ei pärjää kotihoidon eikä omaistenkaan tuen kanssa, rauhoittuu osastolla, jolla on vaihtuvien piipahtajien sijaan pysyvämpi ihmis-yhteisö ja väsyneen omaisen sijaan vuorotyössä olevat ammattilaiset. On tärkeä tavoite, että iäkkäät ja muut kotiin annettavia palveluita käyttävät voivat elää omassa kodissaan niin kauan kuin terveystilanne sen sallii ja kotonaolo on inhimillinen vaihtoehto. Tämä edellyttää, että kotiin annettavat palvelut ovat tarkoituksenmukaisia ja toimivia ja että niitä on riittävästi tarjolla.

Lausuntokierroksen palautteesta nousee keskeisesti huoli kotihoidon henkilöstön riittävyydestä. Se nostetaan laajasti esiin myös uhkana esitetyn uudistuksen toteuttamiselle. Kotihoidon suurimpia ongelmia niin asiakkaiden kuin työntekijöidenkin kannalta on se, että kotikäyntejä joudutaan tekemään liian usein liian kiireisesti. Tämä aiheuttaa työntekijöille eettistä kuormitusta. On todella huolestuttavaa, että työterveyslaitoksen toteuttaman Kuntakymppi-tutkimuksen mukaan eettinen kuormitus vanhustenhoidossa oli noin kaksi kertaa yleisempää kuin kunta-alalla keskimäärin.

Yhdeksi keinoksi edistää hoitajien jaksamista on tunnistettu kotihoidon tukipalveluiden, kuten siivous- ja ateriapalveluiden, erottaminen toisistaan, jotta hoitajat voivat keskittyä hoitotyöhön. Pelkkä nykyisen työvoiman ajankäytön optimointi ei kuitenkaan riitä, vaan työolot on pystyttävä luomaan sellaisiksi, että ne kannustavat työntekijöitä takaisin alalle.

Arvoisa puhemies! Kotona asumisen ja ympärivuorokautisen hoivan väliin tarvitaan erilaisia yhteisöllisen asumisen ja palveluasumisen muotoja, joita tällä hallituksen esitykselläkin nyt viedään eteenpäin. Tämän esityksen yhtenä tavoitteena on tosiaan parantaa edellytyksiä sille, että iäkkäille henkilöille luodaan monimuotoisia, joustavia, yhteisöllisiä ja toimintakyvyn säilymistä tukevia asumis- ja palveluratkaisuja kotona asumisen ja nykyisen tehostetun palveluasumisen väliin. Ja on todella tärkeää, että näitä eri asumisen muotoja tehdään myös saman katon alle sillä tavalla, että ihmisen ei loppuvaiheessa tarvitse enää muuttaa, kun rupeaa tarvitsemaan enemmän palveluita.

Nämä tarpeelliset uudistukset on tehtävä asiakkaiden ja heidän tarpeidensa moninaisuus, yhdenvertaisuus ja henkilöstön hyvinvointi edellä. Vaikka kuntoutukselliset ja yhteisölliset asumisen muodot ovat varmasti monelle hyvä ratkaisu, laitospaikkoja ei myöskään tule

Pöytäkirja PTK 3/2022 vp

vähentää suhteessa iäkkään väestön määrään ja kuntoon liian nopeasti. Siirtymäaikojen tulee olla riittävät.

Arvoisa puhemies! Lopuksi totean, että on myös äärimmäisen tärkeää huomioida omaishoitajana toimivien läheisten oikeudet ja jaksaminen. He tekevät äärimmäisen tärkeää työtä ja mahdollistavat osaltaan läheisen ihmisen kotona asumisen. Ihminen tarvitsee toista ihmistä ja yhteisöä. Kasvavan vanhusväestömme palveluiden turvaaminen tulee olemaan nyt yksi uusien perustettavien hyvinvointialueiden onnistumisen tärkeä mittari.

Puhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Mattila, olkaa hyvä.

19.29 Hanna-Leena Mattila kesk: Arvoisa puhemies! Kiitos ministeri Sarkkiselle lain esittelystä. Joudumme vauhdilla luomaan uusia vanhustenhoitoa koskevia lakeja, sillä Suomi ikääntyy vauhdilla. Koska laitoshoido on kallista, pyritään vanhuksia pitämään kotihoidossa niin pitkään kuin on mahdollista. Olemme kaikki tietoisia siitä, että kotona asuvat vanhuksset ovat yhä huonokuntoisempia. Monissa kunnissa vallitsee tilanne, ettei huonokuntoiselle vanhukselle ole laitoshoitopaikkaa. Sinnittely hoitopaikkajonossa saattaa onnistua niin kauan kuin vanhuksella on ympärillään toimiva läheisten ja kotihoidon turvaverkko. Muussa tapauksessa hoitopaikan vapautumista odotellaan esimerkiksi terveyskeskuksen vuodeosastolla.

Pidän hyvänä sitä, että lakiin lisätään informatiiviset säännökset kunnan ja hyvinvointialueen velvollisuudesta ottaa huomioon ikääntyneen väestön asumistarpeet strategisessa suunnittelussaan. Ennakointi on kaiken tilanteenhallinnan a ja o, joten jatkossa hyvinvointialueen olisi kiinnitettävä huomiota ikääntyneen väestön neuvontapalveluissa asumisen ennakkointiin ja kannustettava ikääntynyttä väestöä hyvissä ajoin hakeutumaan omatoimisesti sellaiseen asumismuotoon, jossa on mahdollista asua myös toimintakyvyn heikennyttyä.

Pidän myös hallituksen lakiesityksen asiakaskeskeisestä ajattelumallista, jossa kotiin tuotavat palvelut suunnitellaan ja toteutetaan asiakkaan tarpeista lähtien. Asiakassuunnitelman toteutumista pidetään niin tärkeänä, että tulevat hyvinvointialueet velvoitetaan ponnistelemaan esimerkiksi tarvittavan henkilöstömäärän toteutumiseksi. Vanhuksen turvallisuuden tunnetta lisää varmasti myös se, että lakiesitykseen sisältyy yöaikaiset hoitajakäynnit, jos tämä tarve on kirjattu asiakassuunnitelmaan. Digitaaliset turvalaitteistot ovat tärkeitä apuvälineitä, mutta inhimillinen hoitaja on kuitenkin kaikkein paras turva etenkin vielä yksin asuvalle vanhukselle.

Tässä yhteydessä haluan vielä muistuttaa, että uusien hyvinvointialueiden kannattaa samaan aikaan panostaa niihin toimenpiteisiin, joilla pystytään vahvistamaan ikääntyneen väestön toimintakykyä ja edellytyksiä asua omassa kodissa mahdollisimman pitkään. Aikuisneuvolatoiminta kannattaa ottaa kaikilla hyvinvointialueilla käyttöön, sillä sen toivuudesta on jo näyttöä, esimerkiksi Raahen seutukunnassa yli 15 vuoden ajalta. Ikääntyneelle ihmiselle saadaan lisää laatuvoimia, kun sairastamista on vähemmän ja pysyy hyväkuntoisena nauttimassa ansaituista eläkepäivistä. Yhteiskunnalle tulee säästöä, kun esimerkiksi kakkostyyppin diabeteksen aiheuttamia hoitokustannuksia ei pääse syntymään, kun sairaus pystytään havaitsemaan hyvissä ajoin ennen sen puhkeamista.

Oma lukunsa on saada hoitajia riittävästi koko ajan kasvavalle vanhusten joukolle. Onkin hyvä asia, että sosiaali- ja terveysministeriö on käynnistänyt lyhyen, keskipitkän ja pitkän aikavälin suunnitelmat saada Suomeen riittävä määrä hoitajia. Tarvitaan monenlaisia

Pöytäkirja PTK 3/2022 vp

toimia, jotta vanhuspalvelulain toisen vaiheen edellyttämät uudistukset pystytään toteuttamaan sen hyvän aikomuksen mukaisesti.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Laiho, olkaa hyvä.

19.32 Mia Laiho kok: Arvoisa puhemies! Meillä on käsittelyssä hallituksen esitys sosiaalihuoltolain ja ikääntyneen väestön toimintakyvyn tukemisesta annetun lain muuttamisesta. Kyse on niin sanotusta vanhuspalvelulain toisesta vaiheesta. Tämä lakiluonnos on saanut lausuntokierroksella asiantuntijoilta voimakasta kritiikkiä, ja nimenomaan siitä, että se ei paranna kotihoidon tilannetta vaan siinä on yleistä hyvää eikä niihin oleellisiin kipukohtiin tämä lakiesitys tuo ratkaisua. Olisi ollut aivan välttämätöntä, että hallitus olisi korjannut nämä puutteet, mitä tämä esitys sisältää, ja olisi tarttunut niihin vanhustenhoidon epäkohtiin, joilla olisi todellista vaikutusta vanhusten kotihoitoa parannettaessa. Myös omaishoitotilanteeseen olisi saatava parannusta. Tarvittaisiin realistisia ratkaisuja siihen, miten kotihoidon tilannetta parannetaan, miten varmistetaan riittävän ja ammattitaitoisen henkilöstön saatavuus ja miten vanhustenhoidon kestävä rahoitus turvataan.

Hoitajamitoituslain myötä pääsy ympärivuorokautiseen hoivaan on vaikeutunut odotetusti, kuten ennustettiin, ja sen johdosta paikkoja on jouduttu sulkemaan ympärivuorokautisessa hoivassa ja kotihoidon tilanne on entisestään kärjistynyt. Myöskään hoitajamitoituksen rahoitusta hallitus ei ole varmistanut. Hoitajamitoituksen luku nousi tämän vuoden alusta 0,6:een huolimatta siitä, että meidän maassa on huutava tarve henkilöstöstä. Ympärivuorokautisen hoivan paikkoja on jouduttu sulkemaan, ja kotihoidon tilanne on hankaloitunut.

Olisi erittäin tärkeää, että kaikki nämä vanhustenhoitoon liittyvät lakiesitykset käsiteltäisiin yhdessä, jolloin me pystyttäisiin turvaamaan parhaiten ammattitaitoisen henkilöstön saaminen sekä kotihoidon että ympärivuorokautisen hoivan tarpeisiin. Ensiarvoisen tärkeätä on tietenkin löytää henkilöstötilanteeseen ylipäättänsä pysyviä ratkaisuja. Tässä esityksessä monet asiat ovat ovat kannatettavia, mutta valitettavasti kriisiytyneen kotihoidon palveluiden ydinongelmaa, vakavaa henkilöstöpulaa, noilla asioilla ei ratkaista. Konkreettiset toimet henkilöstön riittävyyden turvaamiseksi jäävät tässä uupumaan.

Kotihoitoon ollaan osoittamassa 45 miljoonaa euroa lisämäärärahaa, mutta tätä rahoitusta ei ole tarkoitettu ongelmien ratkaisemiseen vaan tähän lakiuudistukseen sisältyvien uusien vaatimusten täyttämiseen. Eli siellä on raportointiin ja valvontaan liittyviä uusia velvoitteita, ja tämä lisää työtä henkilöstölle. Yöaikainen kotihoito on tärkeää, ja se on kannatettava asia, mutta kun tässä esityksessä ei ole ratkaistu ongelmaa, että millä tavalla se henkilöstö saadaan riittämään myöskin yöaikaiseen toimintaan, niin esitys jää siinä mielessä torsoksi. Ottaen huomioon kuinka vaikeaksi kotihoidon tilannetta on pitkään kuvattu, nämä esityksen ratkaisut eivät tule riittämään. Huolta lisää myös se, että kotihoidossa asiakasmäärä kasvaa koko ajan, koska väestö ikääntyy. Jo hoitajamitoituslakia tehtäessä arvioitiin, että tämän vuosikymmenen lopulla tarvitaan 30 000 hoitajaa lisää. Pelkästään näitten lakiesitysten perusteella tarvitaan 8 000 hoitajaa lisää vuoteen 2030 mennessä.

Arvoisa puhemies! Esityksessä tuodaan esiin, että kotihoidon riittävyyttä koskevat säännösmuutokset eivät laajenna hyvinvointialueiden tehtäviä, vaan ne vastaavat pitkälti nykyistä lainsäädäntöä. Eli tässä esityksessä jo tuodaan esille, että mitään uutta tässä ei tuoda. Kotihoidon asiakkaiden saamassa palveluajassa on tälläkin hetkellä jo vaje, useamman prosentin vaje. Kotihoidon henkilöstön riittävyyttä pyritään parantamaan tämän esityksen

Pöytäkirja PTK 3/2022 vp

mukaan tekemällä suunnitelmia, hyödyntämällä teknologiaa. On tietenkin hyvä asia, että teknologiaa hyödynnetään, mutta ei se korvaa sitä lähikäyntiä, ja erityisesti kotihoidossa myöskin se fyysinen käynti on usein todella tärkeä. Teknologian hyödyntämistä hallitus ei halunnut huomioda millään tavalla ympärivuorokautisen hoivan mitoitus määriteltäessä, vaikka nimenomaan siellähän sitä teknologiaa olisi kannattanut hyödyntää mahdollisimman laajasti.

Muutama sana vielä turvapalvelusta. On hyvä, että käytetään erilaisia turvapalvelujärjestelmiä, mutta kyllä meidän pitää sitten huomioda, että se henkilöstö, joka siellä vanhuksen kotona käy, on ammattitaitoista, ja että tulee huomioitua haavoittuvassa asemassa olevan ihmisen tilanne ja että yksityisyyden suojasta huolehditaan.

Tässä on ollut esillä vielä se, että tämä auttaa myös lapsiperheitä. [Puhemies koputtaa] Mutta valitettavasti lapsiperheiden tarpeet eivät ole tässä mukana riittävällä tavalla. Valitettavasti myös omaishoito puuttuu tästä täysin.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Piirainen, olkaa hyvä.

19.40 Raimo Piirainen sd: Arvoisa puhemies! Minä taas uskon, että tällä saadaan parannusta tähän nykyiseen tilaan, koska viestejä tulee erittäin paljon tällä hetkellä siitä, että ikäihminen ei pärjää kotona ja sitten taas vastaavasti tukiasumismuodon tai mikä nyt sitten on, sen saaminen on erittäin hankalaa — riippuu varmaan siitä, millä alueella ihminen on.

Mutta tässäkin sain viestin, että muistisairas mieshenkilö oli karannut alusvaatteisillaan ulos, ja vaikka oli tekniikka käytössä, niin ei sinne kotihoito ennättänyt ja mies oli sitten etsittävä poliisien kanssa. Eliikka muistisairauteen liittyen pitäisi saada arviointi, onko se SAS-arviointi, millä sitä arvioidaan sitten, että missä vaiheessa tarvitsee laitospaikan tai jonkun tukiasumismuodon, missä on ympärivuorokautinen valvonta ja pystytään asianmukaisesti henkilön turvallisuudesta vastaamaan.

Meillä on erilaisia tukiasumismuotoja, ja varmaan tällä lailla on tarkoitus myös edelleen parantaa niitä, ja näen sen todella hyvänä.

Sitten on varmaan tähänkin, kun edustaja Sarkomaa toi esille tämän, ettei hallitus ole tuonut rahoitusta, niin uskon, että korona on vaikuttanut erittäin paljon ensinnäkin lainsäädäntötyöhön. Sitä ovat koronalaat haastaneet erittäin merkittävästi, vieneet muualta tilaa, ja myös sitten se, että ei ole resursseja tähän toimintaan.

Uskon, että tällä kaikella saadaan parannusta. Aina pitää pyrkiä tietenkin siihen, että mennään asiassa eteenpäin. Tämä nykyinen tila, missä nyt ollaan, ei ole kyllä meidän ikäihmisille sillä tavalla kunnioitettava kaikilta osin. On hyviäkin tapauksia ja hyviä toimintoja, mutta varmaan on paljon parannettavaa. — Kiitoksia.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Kinnunen, Mikko poissa, edustaja Kyllönen poissa, edustaja Kemppi poissa, edustaja Koponen, Noora poissa, edustaja Rehn-Kivi poissa, edustaja Kauma poissa. Nyt totean, että meillä on muutama minuutti aikaa ennen kuin ministerillä on sitten viimeinen puheenvuoro, että tässä on kolme puhujaa. — Edustaja Kiljunen, Kimmo, olkaa hyvä.

19.43 Kimmo Kiljunen sd: Arvoisa puhemies! Minä tarkistan teiltä nyt, kun minä olisin ollut varautunut pitämään vähän perusteellisemmän puheenvuoron: jos tämä on lyhytaikai-

Pöytäkirja PTK 3/2022 vp

sempi, niin sitten minä käytän debattipuheenvuoronomaisten lyhyen kommentin ja myöhemmin sitten.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Totean, että tähän on varattu nyt tässä vaiheessa 45 minuuttia. Se on kohta kulunut umpeen, ja ministerille on vastauspuheenvuoro, 3 minuuttia.

Eli antaisitte noin 3 minuuttia puheenvuoroaika.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Nyt on enää 2 minuuttia.

Siinä tapauksessa minä käyn nämä nopeasti.

Edustaja Sarkomaa käytti aika voimakkaan puheenvuoron, suorastaan madonluvat luki hallitukselle toteamalla, että kokoomus kyllä huolehtii vanhuksista ja vanhuspalveluista ja pitää heistä huolta, ja syytti nykyhallitusta laiminlyönneistä, sanoi suorastaan, että hallitus on tehnyt rujon arvovalinnan — te käytitte tämmöistä termiä. [Sari Sarkomaan välihuuto] Edustaja Laiho täällä vuorostaan puheenvuorossaan totesi, että kyllä, tähän vanhusten kotihoitoon nyt halutaan laittaa jotain rahaa, pannaan jopa 45 miljoonaa ikään kuin ongelmien ratkaisuun, mutta näitä ei kuulemma käytetäkään ongelmien ratkaisuun vaan — te käytitte termiä — tämän lainsäädännön täytäntöönpanoon. — Arvoisa ministeri, kysyn teiltä: eikö kysymys ole silloin, kun tämä lainsäädäntö pannaan täytäntöön, siitä, että pyritään ratkomaan niitä ongelmia, joita vanhusten kotihoidossa tällä hetkellä on? — Jos näin on, niin ne rahat tulevat oikeaan käyttöön.

Tämä rujoisuus, mihin edustaja Sarkomaa viittasi: Tämä hallitus on poikkeuksellinen 25 vuoteen, kun tällä hallituksella on selkeä ikäpoliittinen ohjelma. Tässä hallituksessa muuten kokoomus ei ole mukana mutta 25 vuoden aikana on monta kertaa ollut mukana. Tähän mennessä me olemme heikentäneet ikäihmisten palveluja monella tavalla, myöskin eläkeitä on heikennetty aidolla tavalla, siellä on ollut ongelmia niissä rakenteissa. Nyt meillä on hallitus, jolla on selkeä ikäpoliittinen ohjelma, monia, monia uudistuksia — sitten siinä pidemmässä puheenvuorossa käyn hieman lävitse tätä koko listaa — ja tämä viimeisin uudistus on nyt tietenkin tämä kotihoidon tuen järjestäminen uudella tavalla, vahvistetaan sitä. Sekin on merkittävä askel. Ensimmäisen kerran — onneksi olkoon — meillä on hallitus, joka nimenomaan tarttuu nyt ikäihmisten ongelmiin.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Nurminen poissa. — Ja nyt kysyn edustaja Risikkoa. Tässä on nyt lyhyeen puheenvuoroon mahdollisuus ennen ministeriä, eliikkä siis maksimissaan se 3 minuuttia, mieluummin lyhyempi.

19.45 Paula Risikko kok: Arvoisa puhemies! Kiitos tästä mahdollisuudesta, ja kiitos ministeri Sarkkiselle, että olette täällä mukana ja viette sitten sinne ministeriöön näitä viestejä.

Vanhuspalvelulain kehittämisen toinen lakipaketti on tässä nyt meillä edessä, ja tässä paketissahan on paljon hyvää tarkoitusta, sehän me nyt myönnettäneen. Tässä on tavoitteena, että ikääntynyt voisi asua mahdollisimman pitkään kotona — sitähan me kaikki halutaan. Tässä halutaan nimenomaan tukea monimuotoista asumista liittyen siihen, että meillä on monenkuntoisia ihmisiä ja tarvitaan erilaisia asumispalveluja. Tässä laissa tarkenne-

Pöytäkirja PTK 3/2022 vp

taan myös lapsiperheiden kotipalvelujen määritelmää, ja se on siinäkin mielessä tervetullut.

Mutta pakko sanoa: tarkoitus ei pyhitä keinoja. Jo lausuntovaiheessa tämä paketti sai paljon kritiikkiä juuri siitä syystä, että tämä ei ole realistinen. Tästä puuttuvat rahat, ja tästä puuttuu henkilöstö. Otan esimerkin täältä nyt, tämän turva-auttamispalvelun, joka täällä on nyt uutena palvelumuotona, joka sinänsä on oikein hyvä, ja meillä on ollut siitä kokemusta. Täällä sanotaan näin, että turva-auttamispalvelussa avun tarpeen arvioi sosiaali- ja terveydenhuollon ammattihenkilö. Sen minä ymmärrän oikein hyvin, mutta sitten kohta 5: ”avun antaja on tehtävään soveltuva sosiaali- ja terveydenhuollon ammattihenkilö”. Mistä ihmeestä te meinaatte napata vielä tännekin tämän sosiaali- ja terveydenhuollon ammattihenkilön? Jos se arvio tehdään, että siellä on vain ihminen kaatunut kotona ja kaikki on hyvin, hän vastaa puhelimeen, niin oikeastiko ajattelette, että sinne 50 kilometrin päähän lähtee lähihoitaja? On kokemusta siitä, että meillä on myös muita ammattihenkilöitä, jotka voivat lähteä sinne auttamaan, kun sen arvion on tehnyt kuitenkin ammattihenkilö. Lausuntokierroksella tässä ei ollut tätä kohtaa, että olisi vaadittu lähihoitaja vähintään. Nyt se on täällä. Mistä te kuvittelette ottavanne nämä lähihoitajat? Ette te mistään niitä saa. Te petkutatte tälläkin lailla ikäihmisiä uskottelemalla, että nyt kaikki muuttuu, ja minä olen tosi pahoillani siitä.

Ja sitten, sanokaa nyt sille ministeri Lindénille, tulevalle ministerille, että ottaa heti yhteyttä Kuntaliiton ikäpalvelujen johtajien verkostoon, joka tänä päivänä on kokoontunut ja madonluvat sanonut tästä tilanteesta. Kuunnelkaa heitä.

Ja edustaja Kiljuselle sanon, että pihalla te olette tästäkin asiasta. [Naurua] — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Ja nyt mennään ministerin vastaukseen, 3 minuuttia. Sen jälkeen asian käsittely ja keskustelu keskeytetään.

19.47 Sosiaali- ja terveysministeri Hanna Sarkkinen: Arvoisa puhemies! Kiitos eduskunnalle keskustelusta. Aivan kuten täällä on todettu, henkilöstön saatavuus on toimivien palveluiden edellytys, ja henkilöstön saatavuus on tällä hetkellä erittäin iso haaste eri puolilla Suomea, ja korona ei ole tilannetta ainakaan helpottanut. Hallitus on syksyllä käynnistänyt sote-alan henkilöstön saatavuuden poikkihallinnollisen ohjelman, eli huoleen on tartuttu ja ratkaisuja etsitään. Tämä kysymys henkilöstön saatavuudesta ei kuitenkaan ole erillinen kysymys palveluiden sisällöstä ja laadusta ja lainsäädännöstä. Resurssit, mitoitukset, johtaminen, työolosuhteet, työnjako, työn suunnittelu, työilmapiiri — ne kaikki vaikuttavat työvoiman saatavuuteen ja työviihtyvyyteen, ja näitä olosuhteita tällä esityksellä osataan myös parannetaan.

Arvoisa puhemies! Tämä esitys tosiaan arviolta lisää 700 henkilöllä henkilöstön tarvetta. Jo aiemmilla päätöksillä on lisätty sairaanhoitajien koulutusmääriä 500—700 ja lähihoitajien koulutusmääriä 5 000. On selvää, että me tarvitaan laaja joukko ratkaisuita, ja yksin koulutuspolitiikka ei ole se, mutta se on yksi tärkeä ratkaisu sekin.

Arvoisa puhemies! Hallituksen arvovalinta — kun täällä näistä arvovalinnoista puhuttiin — on se, että vanhuspalveluihin on lisätty tällä hallituskaudella rahaa pitkälti yli 200 miljoonaa euroa ja tämän esityksen myötä 45 miljoonaa euroa. Mielestäni se on aivan merkittävä arvovalinta tältä hallitukselta. Ja hallituksen arvovalinta on myös se, että me lakimuutoksilla parannamme työnteon olosuhteita ja palveluiden laatua. Selvää on, että tilanne henkilöstön saatavuuden kanssa on vaikea, mutta ei se korjaannu sillä, että me emme

Pöytäkirja PTK 3/2022 vp

laittaisi lainsäädäntöä kuntoon, vaan näen, että se lainsäädännön kuntoon saattaminen ja työnteon edellytysten kuntoon saattaminen ovat osa sitä ratkaisua.

Arvoisa puhemies! Me tarvitsemme laaja-alaisia toimia niin valtakunnan tasolla, järjestöjen tasolla kuin yksikkötasolla, monenlaisia toimia.

Arvoisa puhemies! Uskon, että lainsäädännön kehittäminen ja työnteon olosuhteiden kehittäminen lopulta vahvistavat myös alan vetovoimaa. Hoitajapulaan vastaaminen ei onnistu tietenkään yksin lainsäädännön kehittämisellä, mutta se on edellytys palveluiden laadun varmistamiselle ja työnteon edellytysten ja olosuhteiden kehittämiselle.

Arvoisa puhemies! Näen, että asiakaslähtöisen ajattelun vahvistamisen tulee olla se lähtökohta iäkkäiden palveluiden järjestämisessä ja palveluiden laadun kehittämisessä, ja nyt sitä osaltaan vahvistetaan. Esityksen tavoitteiden toteuttaminen edellyttää kuitenkin panostuksia toimeenpanoon hyvinvointialueilla, jotta ihmisten tarvitsemat palvelut aidosti toteutuvat.

Arvoisa puhemies! Hallituksen arvovalinta on se, että ongelmia on lähdetty ratkomaan, lainsäädäntöä on tehty, resursseja on lisätty, koulutusmääriä on lisätty. Nyt tehdään ohjelmaa sote-henkilöstön saatavuuden varmistamiseksi. Kaikki ei varmasti tule kuntoon, mutta me edes yritämme korjata palveluita. Parempaan on pyrittävä ja eteenpäin on mentävä, vaikka kerralla kaikki ei valmiiksi tulekaan ja ongelmat ovat laajoja [Puhemies koputtaa] ja mittavia kuten täällä on kerrottu. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Nyt keskustelu ja asian käsittely keskeytetään. Asian käsittelyä jatketaan tässä täysistunnossa päiväjärjestyksen muiden asiakohtien tultua käsitellyiksi.

Asian käsittely keskeytettiin kello 19.51.

Asian käsittelyä jatkettiin kello 20.49.

Puhemies Matti Vanhanen: Nyt jatketaan aiemmin tässä istunnossa keskeytetyn asiakohdan 4 käsittelyä.

Keskustelu jatkuu. — Edustaja Kiljunen, Kimmo.

20.49 Kimmo Kiljunen sd: Arvoisa puhemies! Tämä asiak kohta 4 on laki, jolla tähdätään ikääntyneen väestön toimintakyvyn tukemiseen ennen kaikkea kotihoidon osalta. On harmillista, että joudun käyttämään tämän puheenvuoron tässä vaiheessa tätä keskustelua, koska tosiasiaa tämä oli laaja, keskeinen aihe tämän päivän agendalla — meillä oli toinenkin, ilmastonselonteko, ja toinen oli tämä aihe. Jättäisin pohdittavaksi tuonne puhemiesneuvostoon, että puhemies voisi harkita silloin, kun te asetatte nämä rajat, 30 minuuttia tai 45 minuuttia, tällaisille isoille aiheille keskusteluajaksi, että jos siellä on hännässä joku sellainen puheenvuoro, joka voisi saada ikään kuin pois sen koko tarinan, niin sen voisi pitää — tässä tapauksessa minullakin olisi ollut nimenomaan ministerille kysymys, parikin kysymystä, ja hän oli paikalla, ja luonnollisesti tähän aikaan illasta hän ei ole tässä paikalla — että siinä olisi sen verran joustavuutta, vaikka kyllä tunnistan näiden aikarajojen merkityk-

Pöytäkirja PTK 3/2022 vp

sen myöskin siinä, että ne jouduttavat näitä istuntoja. Tämä vain ehkä vihjeeeksi sinne puhemiesneuvostoon.

Käytän nyt siitä laajemmasta puheenvuorosta, mitä olin ajatellut tänään käyttää, lyhyesti muutaman teesin.

Tämä ikääntyneiden ihmisten toimintakyvyn tukeminen on iso asia. Se on todella iso asia. Väestö ikääntyy aidosti. Se on saavutus, se ei ole taakka eikä ongelma, se täytyy heti tunnustaa. Toisen maailmansodan jälkeen keskimääräinen elinikä on noussut Suomessa 25 vuotta. Se tarkoittaa aidosti sitä, että meillä on yhä iäkkäämpiä ihmisiä, ja se näkyy muun muassa yli 65-vuotiaiden määrän kasvuna niin, että vuonna 95 yli 65-vuotiaita ihmisiä Suomessa oli noin 700 000, tänä päivänä 1,4 miljoonaa. Se on kaksinkertaistunut. Suhteellinen osuus väestöstä ei ole ihan kaksinkertaistunut, koska väestökin on samana aikana jo kasvanut, mutta joka tapauksessa merkittävästi väestö ikääntyy. Yleinen keskustelu meillä on sentyyppistä, että tämä on myöskin suuri ongelma yhteiskunnalle, taakka suorastaan. Hoivapalvelut tarvitsevat yhä enemmän rahaa, eläkemenot kasvavat ja niin edelleen ja niin edelleen. Tätä taakkakeskustelua on paljon käyty, mutta nykyinen hallitusohjelma kirjaa erinomaisesti sen, että ikääntyneet ihmiset eivät ole taakka yhteiskunnalle vaan voimavara. Ja he ovat voimavara, muun muassa maksavat 5 miljardia euroa veroja, eli he maksavat niistä palveluista, joita käyttävät.

On totta, että elämänsä lopussa tulee enemmän hoivatarpeita, mutta luvut kannattaa suhteuttaa. Ensinnäkin yli 75-vuotiaista ihmisistä 90 prosenttia asuu kotona, ja näistä yli 75-vuotiaista, jotka asuvat kotona, 75 prosenttia ei käytä lainkaan, minkäänlaisia säännönmukaisia vanhushoivapalveluja, ei siis minkäänlaisia. He tulevat ihan omillaan toimeen, siis yli 75-vuotiaita ihmisiä. 25 prosenttia käyttää palveluja. Ja kannattaa huomioida, että yli 85-vuotiaistakin 77 prosenttia asuu vielä kotona. Eli suurin osa iäkkäistä ihmisistä asuu kotonaan ja tulee pääsääntöisesti ihan omin voimin toimeen, mutta on aivan totta, että elämänsä lopussa voimat ehtyvät ja tarvitaan tätä hoivaa, ja ihan oikea linjaus on, että pyritään avittamaan ihmisiä asumaan kotona. Meillä on noin 50 000 ihmistä, jotka asuvat ympärivuorokautisissa hoitokodeissa, joka on se viimeisin vaihe elämänsä aikana, jolloin joudutaan olemaan ympärivuorokautisessa tarkkailussa ja seurannassa, ja sitten lähes 200 000 ihmistä, jotka asuvat kotihoivapalvelujen piirissä Suomessa. Ja tämä on nyt se asia, mihin hallitus tällä omalla ohjelmallaan haluaa tarttua, eli tukea ihmisiä, jotka asuvat kotonaan, että he voivat asua siellä turvallisesti, luottaa siihen, että peruspalvelut toimivat myöskin syrjäseuduilla ympäri Suomen, ei ainoastaan kaupunkialueilla vaan kaikkialla. Taataan iäkkäille ihmisille mahdollisuus niin pitkään kuin on mahdollista luontevasti olla kotona, ja siihen nyt tällä hallituksen ohjelmalla pyritään.

Haluan korostaa vielä sitä seikkaa, että tässä on hyvin selkeä ohjelmallinen kokonaisuus, mikä oli Antti Rinteen hallituksen ja sittemmin Sanna Marinin hallituksen ohjelmassa, jossa on useita osa-alueita, joilla nyt nimenomaan halutaan tukea iäkkäitä ihmisiä. Hoivamitoitus on yksi niistä, eläkeratkaisut ovat toinen: siellä on tehty kansaneläkkeisiin korotuksia ja takuueläkkeisiin korotuksia heti hallituskauden alussa. Kiireettömään hoitoon pääsy on kolmas. Neljäs on tämä kotihoidon vahvistaminen. Nämä ovat isoja asioita. Vanhusvaltuutettu on meille nimitetty. Ja sitten siellä on yksi asia, jota ei ole riittävästi huomioitu — sen lisäksi kieltämättä, että tässä eläkemitoituksessa ei olla pystytty siihen, mihin ollaan haluttu, hallitusohjelmassahan on pyritty siihen, että kaikille pienituloisille alle 1 400 euroa saaville voisi olla 100 euron korotus tämän hallituskauden aikana, ja siinä on ehdotus siitä, että tämä pyritäisiin neuvottelemaan kolmikannassa, hakemaan työmark-

Pöytäkirja PTK 3/2022 vp

kinajärjestöjen ja hallituksen välille yhteisymmärrys siitä, kuinka työeläkejärjestelmästä, nimenomaan työeläkejärjestelmästä, saataisiin voimavaroja näiden pienimpien eläkkeiden nostamiseen sillä 100 eurolla. Tätä minä olisin kysynyt, arvoisa puhemies, ministeriltä, että miten on tämän uudistuksen kanssa: ovatko nämä neuvottelut käynnistymässä, ja onko hallitus siihen tarttumassa. Se olisi vielä kuulunut kyseisen esittelevän ministerin toimialaan, tai siis nimenomaan hänen käsiteltäviin asioihinsa. Siihen en saanut nyt tässä yhteydessä vastausta. Saan varmasti, arvoisa puhemies, jossain toisessa yhteydessä.

Toinen asia, joka on myöskin tärkeä huomioida: ikäihmisten osalta — kaikkienkin osalta — ennaltaehkäisevyys on aina parasta ja halvinta terveydenhuoltoa. Hallitusohjelmassa on myöskin säännös siitä, että pyritäisiin tällaisiin kohdennettuihin hyvinvointitarkastuksiin. Siinä voisi sanoa olevan tämmöinen seniorineuvolajärjestelmän idea. Tämä olisi ollut toinen asia, jota olisin mielelläni ministeriltä kysynyt, että onko hallitus käynnistämässä tämmöistä seniorineuvolajärjestelmää. Aivan kuin oli aikanaan toisen maailmansodan jälkeen, kun meillä suuret ikäluokat syntyivät, oli paljon, paljon lapsia, valtava innovaatio, hieno innovaatio Suomessa, neuvolajärjestelmä, joka on maailman kehittyneimpiä pienten lasten ennaltaehkäiseviä hoitopalvelujärjestelyjä — ja ei ainoastaan hoitopalvelu vaan neuvontapalvelu — ja se on ollut upea saavutus, niin ideana on, että nyt kun nämä suuret ikäluokat ovat eläkkeellä, olisi ehkä järkevää juuri tässä vaiheessa miettiä sitä, että olisi säännönmukainen hyvinvointitarkastus, terveystarkastus, joka tehtäisiin vaikka viiden vuoden välein säännönmukaisesti. Ihmisen ei tarvitse olla sairas, vaan hän käy fysioterapeutin luona, terveydenhoitajan luona, saa neuvontapalveluja siitä, neuvontaa siitä, tarkastuksen omasta terveydentilastaan ja ohjeistusta elämänhallintaan liittyen. Nämä ovat niitä isoja asioita, jotka tässä olisi voinut tuoda esille, ja olisin toivonut tähänkin vielä ministerin vastausta. — Kiitokset tästä.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin sosiaali- ja terveystieteiden valiokuntaan, jolle perustuslakivaliokunnan on annettava lausunto.

5. Hallituksen esitys eduskunnalle katettuja joukkolainoja koskevan lainsäädännön uudistamiseksi

Hallituksen esitys HE 203/2021 vp
Valiokunnan mietintö TaVM 1/2022 vp

Ensimmäinen käsittely

Asia poistettiin päiväjärjestyksestä.

6. Lakialoite laiksi sairausvakuutuslain 8 luvun 1 a §:n muuttamisesta

Lakialoite LA 53/2021 vp Jari Kinnunen kok ym.

Pöytäkirja PTK 3/2022 vp

Lähetekeskustelu

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 6. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään sosiaali- ja terveysvaliokuntaan.

Lähetekeskusteluun varataan enintään 30 minuuttia. Asian käsittelyssä noudatetaan aikataulutettujen asioiden osalta sovittuja menettelytapoja. — Avaan keskustelun. Esittelypuheenvuoro, edustaja Jari Kinnunen, olkaa hyvä.

Keskustelu

19.51 **Jari Kinnunen kok** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Hyvät kollegat! Tämän aloitteen pääasiallinen sisältö on se, että sillä parannetaan perhehoitajien asemaa pandemian aikana tapauksissa, joissa he joutuvat olemaan pois työstä, kun alle 16-vuotias perheeseen sijoitettu lapsi on tartuntataudin leviämisen estämiseksi määrätty pidettäväksi kotona ja perhehoitaja on sen vuoksi estynyt tekemästä ansiotyötään. Perhehoitoiliiton mukaan ”Suomessa elää kodin ulkopuolelle sijoitettuna noin 19 000 lasta ja nuorta. Vuoden 20 viimeisenä päivänä huostassa oli 9 637 lasta, joista yli puolet, 56 prosenttia, oli perhehoidossa.”

Vuonna 2019 lastensuojeluilmoituksia tehtiin 156 200 kappaletta. Poliisi teki niistä hieman yli 12 500, kun sillä oli kotihälytyksiä noin 71 000. Vuonna 2020 ja alustavan tiedon mukaan 2021 poliisin kotihälytykset ovat nousseet 78 000:een. Poliisin tekemien lastensuojeluilmoitusten määrät ovat kasvussa myös. 2020 niitä kirjattiin hieman alle 15 000 ja viime vuonna alustavan tiedon mukaan 16 200, vähän päälle.

Lastensuojelulaissa perhehoito on määritelty huostaanotetun lapsen ensisijaiseksi sijaishuollon muodoksi. On sijoitetun lapsen edun mukaista, että hän pystyy elämään mahdollisimman tavallista perhe-elämää perhehoitoperheessä. Olen itse saanut tutustua perhehoitoon vuodesta 73, ensin huostaanotettuna ja sijaisperheeseen sijoitettuna, ja sitten vuodesta 82 olen perehtynyt asiaan syvällisemmin, kun sain perheeseeni tuolloin 3-vuotiaan kumityttöni. Olen myös aikanaan ollut perustamassa sijaiskotiyhdistystä Kotkaan ja toiminut sen puheenjohtajana. Olen siis jonkin verran perehtynyt tähän asiaan.

Tällä hetkellä pandemioihin liittyvät taloudelliset riskit jäävät perhehoitajan kannettavaksi, koska nykyinen lainsäädäntö ei mahdollista tartuntatautipäivärahan maksamista muulle kuin lapsen huoltajalle. Lapsen huostaanottotapauksessa huoltaja ei tosiasiallisesti osallistu lapsen jokapäiväiseen hoitoon ja huolenpitoon, ja perhehoidossa lapsi asuu...

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Mikrofoni katkesi jostain syystä.

— Jaha. — Perhehoitaja ei voi oman karanteeninsa takia saada perhehoitopalkkiota. Hän ei myöskään voi saada tartuntatautipäivärahaa perhehoitajana toimimisen perusteella, koska kysymyksessä ei ole työsuhde. Ansiotyössä käyvä perhehoitaja ei saa perhehoidettavan karanteenin takia käydä työssä ja ei saa siten myöskään ansiotuloa. Ei, muttei saa myöskään tartuntatautipäivärahaa, koska ei ole perheeseen sijoitetun alle 16-vuotiaan lapsen huoltaja.

Alle 16-vuotiaiden lasten kasvua ja kehitystä tukeva perhehoito on äärimmäisen tärkeää. Tämä nykytila on täysin kohtuuton. Tartuntatautipäivärahan maksamatta jättämistä

Pöytäkirja PTK 3/2022 vp

ei voida perustella talous- tai tarkoituksenmukaisuusnäkökohdilla. Tämä ei ole talouskysymys. Sama raha menee näille huoltajille, jos semmoiset on olemassa, mutta he eivät ole sitä kuitenkaan käsitykseni mukaan ansainneet, vaan se pitäisi siirtää maksettavaksi tänne perhehoitajalle.

Lasten huostaanottojen vähentyminen ei ole hyvin todennäköistä, ja tarve perhehoitajille tulee kasvamaan. Perhehoitajaksi ryhtymisen kynnystä tulee madaltaa, ja alla ehdotettu muutos on vain yksi keino tehtävään alkamisen mahdollistamiseksi. Meneillään oleva pandemia tuskin jää viimeiseksi, joten lakimuutos tulee senkin vuoksi tehdä.

Tämän lakimuutoksen lisäksi on erittäin tärkeää, että tehdään pikaisesti selvitys toimeksiantosopimussuhteisen perhehoitajan sosiaaliturvan puutteesta ja niiden ratkaisuvaihtoehdoista oikeusvaikutuksineen. Pelkkä selvitys ei tietysti riitä, vaan tulosten pohjalta puutteet tulee korjata.

Tämä muutos on lähinnä tekninen, enkä toivoisi, että tästä syntyisi mitään poliittista debattia ja vääntämistä, kun tässä on kysymys vain kahden sanan lisäämisestä 1 momenttiin: ”taikka perhehoitajalle” ja ”tai perhehoitaja”, ja 2 momenttiin: ”tai perhehoitajalla”, ”tai perhehoitaja”. Eli tässä ei voi tehdä sellaista johtopäätöstä, että tässä nyt jollekin erityisesti pyritäisiin tekemään vääryyttä, kun pyritään tekemään laista oikeudenmukainen. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Laiho, olkaa hyvä.

19.57 Mia Laiho kok: Arvoisa puhemies! Tämä edustaja Kinnusen tekemä lakialoite, jossa halutaan saada perhehoitajille tartuntapäivärahamahdollisuus alle 16-vuotiaan alaikäisen hoitoon liittyen, on erittäin tärkeä ja perusteltu. On harmillista, kun tämä lakialoite on jätetty jo marraskuussa ja tämä on, niin kuin edustaja Kinnunenkin sanoi, pieni muutos, että olisi voitu hyvin huomioida ministeriön valmistelussa, että tämä asia oltaisiin voitu korjata. Me ollaan kuitenkin sosiaali- ja terveystieteiden valvonnassa käsitelty paljon koronaan liittyviä lakeja, monia useampaan kertaan, kun on ollut lyhytaikaisia. Tämä olisi ollut tärkeä asia huomioida, että perheissä, joissa alaikäinen lapsi asuu ja sairastuu koronaan, sen perheen tilanne ei ole epätasa-arvoinen muihin perheisiin nähden ja tartuntapäivärahaa olisi mahdollista saada.

Vaikka tämä ei nyt tähän korona-aaltoon ehtisi, niin olisi tärkeää, että tämä asia viedään eteenpäin ja korjaus lakiin tehtäisiin niin, että näiden lasten perhehoitajat olisivat samassa asemassa muihin nähden. Lastensuojeluun sijoitetut lapset ovat kuitenkin jo muutenkin sellaisessa asemassa, että ei enää lainsäädännöllisesti toivottaisi siihen huononnusta vaan että he olisivat mahdollisimman tasavertaisessa asemassa muissa perheissä asuviin lapsiin nähden.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Risikko.

19.59 Paula Risikko kok: Arvoisa puhemies! Ihan vain lyhyesti liittyen tähän lakialoitteeseen:

Edustaja Kinnusen lakialoite on erittäin kannatettava, ja aivan niin kuin tuossa edustaja Laiho totesi, tämä on nyt vähän niin kuin myöhään täällä. Tämä olisi voitu ottaa esille jo aikaisemmin. Harmittaa tietysti, kun ei tästä tullut aikaisemmin koppia täällä täysistunnossa. Mutta kaatunutta maitoa on turha itkeä, ja nyt pitää vain miettiä, miten ratkaistaan tätä.

Pöytäkirja PTK 3/2022 vp

Edustaja Kinnunen viittasi tuossa huostaanottoihin: Mehän olemme saaneet juuri poliisin tilastoja siitä, että kotihälytykset ovat lisääntyneet ja sitä kautta myöskin lastensuojeluilmoitukset ja lastensuojelutarpeet ja huostaanotot — ja se on yksi tämän korona-ajan traaginen juttu. No, tärkeähän on sitten se, että lapsi todella saa turvallisen vanhemman ja turvallisia aikuisia sitten sen huostaanoton jälkeen, ja perhehoitoon on yksi tapa hoitaa. Olin itse silloin ministerinä, kun tehtiin lastensuojelulakiin tällainen muutos, että aina ensisijaisesti perhehoitoon, ja siitä syystä pidän erittäin kannatettavana, että tässä tilanteessa huomioidaan perhehoitajat — aivan niin kuin edustaja Kinnunen on esittänyt. — Kiitos.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin sosiaali- ja terveysvaliokuntaan.

7. Lakialoite laiksi kiinteistöverolain 3 §:n muuttamisesta

Lakialoite LA 54/2021 vp Juha Mäenpää ps ym.

Lähetekeskustelu

Puhemies Matti Vanhanen: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 7. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään valtiovarainvaliokuntaan.

Lähetekeskusteluun varataan enintään 30 minuuttia. Asian käsittelyssä noudatetaan aikataulutettujen asioiden osalta sovittuja menettelytapoja. — Keskustelu, edustaja Mäenpää.

Keskustelu

20.01 **Juha Mäenpää ps** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Eli meillä on käsittelyssä lakialoite laiksi kiinteistöverolain 3 §:n muuttamisesta, ja tämä on eduskunnalle tehty. Olen tehnyt sen tuossa vuodenvaihteessa, ja olisi erittäin tärkeä asia, että saataisiin tämä etenemään. Luen täältä nyt aloitteen kokonaisuudessaan.

”Aloitteen pääasiallinen sisältö: Lisätään kiinteistöverolaissa 654/1992 määriteltyjen verosta kokonaan tai osittain vapaiden kiinteistöjen luetteloon maatalouden tuotantorakennukset. Kiinteistövero ei olisi tämän seurauksena jatkossa suoritettava kyseisistä rakennustyypeistä lainkaan.”

Nyt perustelen asian.

”Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK varoitti lokakuussa 2021, että maatalous on ajautunut vaaralliseen talouskriisiin. Viljelijöiden ja lihantuottajien tilat eivät kannata, ja laskupinot kasvavat. MTK:n puheenjohtaja Juha Marttilan mukaan monilla tiloilla kyse on eloonjäämistäistelusta. Maatalouden yrittäjätulon ennustetaan supistuvan tänä vuonna jopa 20 prosenttia ja ensi vuonna 8 prosenttia. Osin tämä on pidemmän ajan tulos: maatalousyrittäjien kyky tehdä tulosta on heikentynyt jo pitkään. Osin kuitenkin kyse on ihan viimeaikaisista muutoksista. Huonon kesän jäljiltä tiloilla on pulaa rehusta, jonka hinta on noussut. Esimerkiksi maitotiloilla itse tuotettu rehuvilja menetettiin, minkä vuoksi tilat ovat joutuneet ostamaan kallista rehua ulkopuolelta. Samaan aikaan on osunut myös energian hinnannousu ja koneiden sekä koneenosien kallistuminen.

Pöytäkirja PTK 3/2022 vp

MTV:n mukaan sikatilallisten piirissä huolta aiheuttaa se, että tuottajahinnoissa ollaan suurin piirtein samassa kuin vajaa kymmenen vuotta sitten, mutta kustannukset ovat aivan toista luokkaa. Lisäksi moni on investoinut tilan kannattavuuteen, minkä vuoksi maatalouden harjoittajat ovat veloissa. Myös vienti sakkaa. MTV uutisoi marraskuussa 2021, että Kiina on vähentänyt merkittävästi tuontiaan Euroopasta. Tämä tarkoittaa, että markkinoilla on runsaasti sianlihaa, jolle ei tahdo löytyä ostajaa. Samalla kulutustottumukset ovat kulkeneet pois päin sianlihasta. Tilannekuva on kaiken kaikkiaan todella huolestuttava. Kotimaisen ruoan alkutuotannon olemassaolo ei ole vain maatalousyrittäjien asia vaan koko yhteiskunnan, sillä kysymys on kansallisen huoltovarmuuden perustasta.

Kiinteistövero on vuosittain maksettava, kiinteistön omistukseen perustuva vero. Kiinteistövero koskee sekä maata että rakennuksia. Maa- ja metsätalousmaa sekä vesialueet eivät kuulu kiinteistöveron piiriin, maatilojen rakennukset sen sijaan kuuluvat. Kyseinen vero siis on yksi maatalousyrittämisen kannattavuutta heikentävistä rasitteista. Vuonna 2020 Suomessa kiinteistöveroa kerättiin kokonaisuudessaan jopa 1 955 miljoonaa eli lähes 2 miljardia euroa. Tästä maatalouden tuotantorakennusten osuus oli vuonna 2020 Verohallinnon tilastotietokannan mukaan vain 15 001 466 euroa, siis niukasti yli 15 miljoonaa euroa, eli kyse oli kiinteistöverotuksen kokonaisuuteen suhteutettuna suuruusluokaltaan melko pienestä tulosta valtiolle. Sen sijaan vaikeassa ja epävarmassa tilanteessa elävälle maatalousyrittäjälle tuotantorakennusten vero on merkittävä kuluerä kaiken muun ohella. Kuntien menettämä raha korvattaisiin tarvittaessa valtionosuusjärjestelmän kautta.

Edellä olevan perusteella ehdotamme, että eduskunta hyväksyy seuraavan lakiehdotuksen kiinteistöverolain 3 §:n muuttamisesta. Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan kiinteistöverolain 3 §:n 1 momentin 1 kohta sellaisena kuin se on laissa 1060/2020 seuraavasti:

Verosta kokonaan tai osittain vapaat kiinteistöt. Kiinteistöveroa ei ole suoritettava metsästä, maatalousmaasta eikä maatalouden tuotantorakennuksista.”

Arvoisa puhemies! Tässä on tämä lakiesitys, ja palaan tähän vielä toisessa puheenvuorossa. — Kiitoksia.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Elomaa.

20.07 Ritva Elomaa ps: Arvoisa puhemies! Suomen maatalous on rypenyt vaikeuksissa jo pitkään, ja hallituksen yli-innokas ilmastopolitiikka synkentää maatalouden tulevaisuudennäkymiä entisestään. Edustaja Mäenpään lakialoite, jossa ehdotetaan kiinteistöveron poistoa metsästä, maatalousmaasta ja maatalouden tuotantorakennuksista, on hyvä avaus, jolla pyritään helpottamaan maataloustuottajien tilannetta. Kannatan lämpimästi tätä lakialoitetta.

Tällä hetkellä kiristyvät ilmastovaatimukset heijastuvat suoraan maataloustuottajien tuotantokustannuksiin. Samanaikaisesti alkutuottajille maksettava osuus on monien tuotteiden kohdalla mitättömän pieni suhteessa kuluttajan kaupan kassalla maksamaan hintaan. Myös tämän lakialoitteen perusteluissa nostetaan esille maatalousyrittäjien haastava tilanne tulojen pudotessa. Jopa 25 prosenttia on vuoden kahden sisällä viljelijän kukkaro huvennut, eli 25 prosenttia vähemmän tuloja. Minkä tahansa muun ammatin kohdalla luulisin, että mielenosoitus, joka olisi täällä Helsingissä, yltäisi varmaan koko Mannerheimintien eikä riittäisi. Tilanne on vakava.

Pöytäkirja PTK 3/2022 vp

Rehun hintakin on kova huonon kesän jäljiltä, ja energian hinta hipoo pilviä. Ei ole helppo tilanne. Kustannukset jatkavat kasvuaan ja samanaikaisesti pitäisi pystyä kilpailemaan myös hinnalla ulkomaisten tuotteiden kanssa. Esimerkkinä sianlihan hinta on alhaalla Kiinan vähennettyä sen ostoa EU-alueelta.

Arvoisa puhemies! Kyllä tässä olisi nyt hallituksella jonkinlaisen hätäpalaverin paikka suomalaisen maatalouden pelastamiseksi. Uhkakuva taksonomian, CAPin seurauksista — tämä ei ole pelottelua, vaan tämä on valitettavasti täyttä totta, mitä sieltä Brysselin päästä on tulossa, elikkä on niin sanotusti tosi kysymyksessä.

Monen kansalaisen tapaan arvostan laadukasta ja maukasta, eettisesti tuotettua, kotimaista lähiruokaa ja haluan, että kotimaista tuotantoa on vielä tulevaisuudessakin. Tässä kohtaa pitää myös huomata, että suomalainen arvostaa myös sitä, että kun sanon ”eettisesti tuotettua”, niin se tarkoittaa myös eläinten hyvinvointia ajatellen. Suomessa tuotantoeläimiä kohdellaan suhteellisen hyvin moneen muuhun maahan verrattuna, mutta aina voisi olla paremminkin, ja se tarkoittaa sitä, että tuottajan pitää satsata siihen ja se raha täytyy kompensoida.

Kokonaisuudessa, kun puhutaan ruoantuotannosta ja viljelijän tilanteesta, tässä on nyt kysymys huoltovarmuudesta, eli kannatan myös tämän lakialoitteen ehdotusta helpottaa maatalousyrittäjien kulutaakkaa kiinteistöveron poistoilla.

Se, mitä ihminen tarvitsee, mitä suomalainen tarvitsee, on se, että tämä maa on omavarainen ruoantuotannon suhteen, että kansalaiset saavat turvallisuuden tunteen ja voivat olla turvassa tässä maassa, että heikoimmasta ja heikoimmista pidetään huolta ja että terveydenhoito pelaa. Ne ovat näitä peruspilareita.

Tämä lakialoite on sellainen, mikä on myös yhdeltä osaltaan tätä viljelijän, tuottajan asemaa turvaamassa, ja se on meille kaikille kuluttajille, kaikille suomalaisille tärkeää. — Kiitos.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Mattila.

20.12 Hanna-Leena Mattila kesk: Arvoisa puhemies! Haluan kiittää edustaja Mäenpää-tä hyvästä lakialoitteesta. Toitte esittelytekstissä hyvin esille sen ahdingon, jossa tuottajat tällä hetkellä elävät. Kiinteistöveron poistaminen olisi vaikuttava keino helpottaa heidän tilannettaan.

Tämänkaltaisia vaikuttavia keinoja pitäisi pystyä miettimään yhdessä. Niissäkin poliittisissa ryhmissä, joissa ei ole ensikäden tietoa tuottajien tukalasta tilanteesta, voisi edustaja Kivirannan esitys parlamentaarisesta maatalouskomiteasta olla hyvä väline parantaa edustajien tietoisuutta.

Maatalouden asian tulisi olla kansallinen, yhteinen asia ja yhteisen hyvän vaalimisen kohde. Liian usein tuntuu täällä eduskunnassa, että osa edustajistamme pitää maatalouden kysymyksiä pelkästään poliittisina kysymyksinä, jolloin maatalouden edellytysten hankaloittaminen on poliittinen sulka omaan hattuun. Tällaiseen ajatteluun peräänkuulutan heräämistä todellisuuteen: Kotimaisen maatalouden alasajaminen on kuin omaan jalkaan ampumista. Jos kaikki poliittiset ryhmät eivät herää samaan todellisuuteen, jossa suomalaiset tuottajat elävät, joudumme sanomaan hyvästit kotimaiselle ruoantuotannolle, sanomaan hyvästit kotimaiselle ruokaturvalle ja huoltovarmuudelle.

Toivon, että edustaja Mäenpään lakialoitteen hyvä sisältö sisällytetään viimeistään seuraavaan hallitusohjelmaan.

Pöytäkirja PTK 3/2022 vp

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Laakso.

20.13 Sheikki Laakso ps: Arvoisa herra puhemies! Todellakin edustaja Mäenpään lakialoite on äärettömän kannatettava. Tällä hetkellä maaseudun ja maanviljelijöitten tilanne ei ole todellakaan hyvä: lannoitteiden hinnat ovat pilvissä, energian hinnat ovat pilvissä, sianlihan hinta on kymmenen vuoden takaisella tasolla, viljasato laski liki 20 prosenttia vuoden aikana, ja juuri tällä viikollakin saatiin lukea tuolta lehdistöstä, kuinka tukalaa oikeasti on jopa kurkun ja tomaatinkin viljely, koska sitäkään ei pystytäkään enää tekemään rehellisellä pelillä ja aikaisemmin muuallapäin Suomea olivat nämä samaisen alan ihmiset joutuneet laittamaan jo laput luukulle kovan kilpailun vuoksi.

Rehellisesti sanottuna maataloudessa tällä hetkellä kyllä oikeasti kaikki tarinat, mitä sieltä tulee, ovat lähinnä hätähuutoja, ja ne hätähuudot on tietysti osoitettu meille. Se on eri asia, kuunnellaanko me heitä vai eikö kuunnella. Joskus tuntuu, että ei haluta kuunnella eikä välttämättä olla sen eteen mitään tekemässäkään, koska tänään jo aikaisemmissa keskusteluissa, kun puhuttiin ilmastovuosikertomuksesta, tästäkin salista tuli ihan selkeä kannanotto tietyiltä tahoilta, että niitä pitäisi vain suurin piirtein ruoskia enemmän. Mutta kyllä totuus on se, että ei meidän suomalaisella maatilallisella hyvin mene, ja kaikki keinot, millä tässä salissa voidaan siihen asiaan vaikuttaa, pitää ehdottomasti tehdä. — Kiitos.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Mäkynen.

20.15 Jukka Mäkynen ps: Arvoisa herra puhemies! Kannatan lämpimästi tätä edustaja Mäenpään tekemää lakialoitetta. Kyseinen lakialoite tähtää kiinteistöveron pysyvään poistamiseen maatalousyrittäjien tuotantorakennuksista. Suomalaisten maatalousyrittäjien ja maaseudun ihmisten toimeentulo on muuttunut yhä haastavammaksi, ja tiloja onkin vähentynyt viime vuosikymmeninä ennätysmäärä. Moni maatalousyrittäjä joutuu tälläkin hetkellä harkitsemaan maatalan toiminnan alasajoa. Taustalla ovat yhä vaikeammiksi muuttuneet liiketoimintaedellytykset. Ruoan myyntiketjussa ruoantuottajalla jää yhä vähemmän käteen. Tämä tuottajahintojen lasku on ollut jo pitkään tiedossa, ja se näkyy konkreettisesti mautilojen alasajona.

Suomalainen maatalousyrittäjä tuottaa puhdasta kotimaista ruokaa niin suomalaisten ruokapöytiin kuin myös Suomen vientiin. Suomalainen ruoka tunnetaan myös sen laadusta ja korkeista vaatimuksista sen tuottamiselle. Tulevaisuudessa Suomessa voidaan joutua turvautumaan yhä enemmän tuontielintarvikkeisiin, mikäli mautilojen alasajo jatkuu nykyisellään. Silloin myös ruoan laatu ruokakaupoissa tulee vaihtelevaan nykyistä enemmän ja kotimaisen ruoantuotannon väheneminen tulee uhkaamaan myös Suomen huoltovarmuutta. Kriisitilanteessa riittävä kotimainen ruoantuotanto on tärkeää, emmekä voi joutua tilanteeseen, jossa joudumme hankkimaan yhä suuremman osan elintarvikkeista tuontitavarana. Menestyvä maatalousyrittäjä luo kuntaansa lisää työpaikkoja esimerkiksi logistiikkaan.

On koko Suomen etu, että maatalousyrittäjien taloudellista ahdinkoa helpotetaan. Kiinteistöveron poistaminen maatalousyrittäjien tuotantorakennuksista on konkreettinen teko, jolla valtiovalta voi tuoda helpotusta suomalaisille mautiloille. Uskon, että muitakin keinoja tarvitaan vielä lisää, jotta useampi suomalainen ryhtyisi tulevaisuudessa maatalousyrittäjäksi. Polttoaineveron lasku olisi tärkeä muutos myös maatalousyrittäjille, ja pitkien välimatkojen maassa maatalous kärsii, kun liikkuminen maksaa yhä enemmän. — Kiitos.

Pöytäkirja PTK 3/2022 vp

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Kettunen.

20.18 Tuomas Kettunen kesk: Kunnioitettu herra puhemies! Täytyy myös kiittää edustaja Mäenpään ansiokasta lakialoitetta, missä tosiaan ehdotetaan kiinteistöverolaissa määriteltyjen verosta kokonaan tai osittain vapaiden kiinteistöjen luetteloon maatalouden tuotantorakennukset.

Tämä on todella kannatettava lakialoite varsinkin tässä ajassa ja maatalouden kannattavuudessa, niin kuin tässä jo aikaisemmissa, ansiokkaissa puheenvuoroissa on tuotu esille, kun maatalousyrittäjillä ahdinko on todella kova. Totta kai kyse on kiinteistöverosta, mikä on tietenkin kunnille tärkeä tulonlähde. On laskettu, että se olisi noin 15 miljoonaa, jos tämä toteutuisi, pois sieltä tulolähteestä, mutta kyllä kunnatkin haluavat ja valtiovaltakin haluaa, että meillä suomalainen viljelijä, suomalainen ruoantuotanto, on vakaalla pohjalla. Niin kuin tässä on jo puheenvuoroissa tuotu esille, niin se on meillä jo kansallisen huoltovarmuustekijänkin osalta tärkeää, että suomalainen viljelijä voi hyvin.

Puhemies! Tänään luimme uutisista, kuinka Kesko oli tehnyt todella hyvän tuloksen. Viime vuoden tulos oli Keskon historian paras, ja viime vuoden viimeisen neljänneksen tulos Keskolla oli jopa ennätys. On hyvin hämmäntävää lukea tällaisia uutisia, että kauppa — varsinkin meillä Suomessa, kun se on vielä poikkeuksellisen keskittynyt muutamille isoille toimijoille — kauppa kyllä tekee todella hyvää tulosta, kun sitten — jaa no, elintarviketeollisuus on vielä plussan puolella, sinnittelee — meidän ruoantuottajat ovat hätää kärsimässä, varsinkin kun tuotantopanokset nousevat mutta sitten sinne tuottopuolelle ei tule sitä tarvittavaa euromäärää, että pystyttäisiin selviytymään näistä haasteista ja laskuista, mitä syntyy siellä tuotantopuolella.

Olen todella tyytyväinen siitä, että edustaja Mäenpää on tehnyt tämän lakialoitteen, ja niin kuin tuossa jo edustaja Mattila totesi, mikäli tämä ei nyt saa tarvitsemaansa kannatusta, niin sitten seuraava eduskunta katsoo toivottavasti, että tämäkin asia otetaan käsitte-lyyn.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Tynkkynen.

20.21 Sebastian Tynkkynen ps: Arvoisa herra puhemies! Haluan kiittää kansanedustaja Juha Mäenpäää erinomaisesta lakialoitteesta maatalouden hyväksi.

Suomalaiset maatilat ovat hyvinvointimme ja huoltovarmuutemme takeena. Suhteellisen pieni mutta hartiavoimin työskentelevä joukko pitää pystyssä koko kotimaista ruoantuotantoamme. He mahdollistavat sen, että ruokapöydissämme on puhdasta kotimaista ruokaa maailman myllerryksestä riippumatta.

Valtaapitävien tehtäväksi jää huolehtia, että nämä tilat pysyvät elinkelpoisina. Tällä hetkellä suomalaistilat kuitenkin huojuvat kaatumispisteessä. Moni tilallinen on ajettu siihen pisteeseen, että henkinen, fyysinen ja taloudellinen kantokyky ovat äärirajoilla. Valitettavan monen kohdalla ne on jo ylitetty, ja työrukkaset on jouduttu pakon edessä lyömään naulaan.

Pitkään jatkuneen maatalouden ahdingon taustalla on monia tekijöitä, mutta syösykierre on viime aikoina kiihtynyt. Tuottajan saama korvaus on alhainen, mutta samaan aikaan esimerkiksi lannoitteiden, rehun ja energian hinnat ovat ampaisseet pilviin. Kaiken kukkuraksi tämän päälle osuivat heikko satokausi ja sianlihan viennin sakkaaminen.

Pöytäkirja PTK 3/2022 vp

Tulevaisuudennäkymiä eivät kirkasta myöskään jatkuvasti kiristyvät ilmastotavoitteet tai ylipäättään maaseudun asumiskustannusten kasvattaminen vihersiirtymän nimissä. Helipotusta ei ole odotettavissa tänäkään vuonna, vaan päinvastoin monella tilalla ollaan veitsenterällä ja toiminnan jatkuminen on pienestä kiinni. Siksi olisi äärimmäisen tärkeää, että valtio ja sen hallitus hoitaisivat edes sen oman pienen osuutensa, jotta suomalaista leipää ja lihaa on jatkossa tarjota muillekin kuin Helsinkiin saapuvalle Ruotsin kuninkaalle. Tämä edellyttää sitä, että suomalaisen maatalouden ahdinkoon puututaan.

Käsittelyssä oleva lakialoite olisi oiva tapa aloittaa maatalouden pelastustalkoot. Aloitteessa esitetään, että maatalouden tuotantorakennukset vapautettaisiin kiinteistöverosta. Tällä hetkellä esimerkiksi maatilalla olevasta navetasta tai varastorakennuksesta pitää maksaa vuosittain veroa. Maatilojen rakennusten verottaminen lihottaa valtion kassaa 15 miljoonalla eurolla vuosittain, joten sen merkitys ei ole valtiontaloudelle valtava. Veitsenterällä keikkuvalle tilalliselle postiluukkuun kolahtavalla verolapulla voi kuitenkin olla ratkaisevan suuri merkitys.

Verotuksessa on aina kyse siitä, että valtion koura käy jonkun kukkarolla ja kahmaisee osansa. Tämä on hyvinvointiyhteiskunnan edellytys, mutta samoin se edellyttää, että verotus on oikeudenmukaista. Tässä salissa päätetään siitä, kenen kukkarolla verokarhu käy ja kuinka ankaralla kouralla. Tämän lakialoitteen myötä olisi mahdollista osoittaa, että oikeudenmukaisuuden käsite ei ole Marinin hallitukselle pelkästään juhlapuheiden täyteenä. Ne eivät nimittäin suomalaisia tiloja lohduta.

Vielä kerran kiitokset edustaja Mäenpälle tästä lakialoitteesta, jolle tahdon tällä puheenvuorolla antaa täyden tuen. — Kiitos.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Kiljunen.

20.24 Kimmo Kiljunen sd: Arvoisa puhemies! Täällä on käytetty painavia puheenvuoroja edustaja Mäenpään tekemän lakialoitteen pohjalta, jossa on kysymys siis maataloustuottajien tuotantorakennusten saattamisesta kiinteistöverosta vapaaksi. Siellä on myöskin metsän ja maatalousmaan verovapauskuviot mukana. Ihan ensimmäiseksi haluan sanoa, että kuulun niihin kansanedustajiin, jotka voimakkaasti tukevat sitä, että meillä on elävä maaseutu ja meillä on lähiruokaa, mihin täällä on viitattu — se on erittäin tärkeä asia. Minä pidän myöskin arvokkaana, että koko maa pidetään asuttuna, myöskin reuna-alueet, ja silloin me tarvitsemme välillä joskus subventioitakin sen suhteen, että nämä reuna-alueet ovat elinvoimaisia. [Sebastian Tynkkynen: Sydänaalueet!] Meillä on syytä pitää koko Suomesta tässä mielessä huolta. Tämä on tärkeätä. Mutta tässä itse lakialoitteessa on kaksi duubiota, kaksi ongelmakohtaa.

Ensimmäinen ongelmakohta on se, että meillä on kovin monia veroja, jotka kuormittavat kovin monia ihmisiä tässä yhteiskunnassa, ja me joudumme huolehtimaan yhteisistä hyvinvointipalveluista joka tapauksessa tässä yhteiskunnassa. Ne hyvinvointipalvelut huolehditaan vain siten, että me yhdessä maksamme ne — eli verotuksen kautta, ja silloin olemme aina sen ongelman kanssa tekemisissä, että jos me lähdemme jostakin lohkosta veroja vähentämään, niin meidän täytyy miettiä, mistä palveluista me sitten siinä tapauksessa rupeamme tinkimään tai mitä muuta me verotamme. Tämä on se perusongelma kaikissa näissä veronalennuspuheissa, koska joka ikisen veron kohdalla me voimme löytää hyviä, erinomaisia argumentteja, miksi juuri tuo kohde kannattaisi jättää verottamatta.

Pöytäkirja PTK 3/2022 vp

Mutta edustaja Tynkkynen nosti tähän sitten nyt ehkä vielä tärkeämmän perusteen. Nyt me puhumme kiinteistöverosta ja kiinteistöveron oikeudenmukaisuudesta — te käytitte tätä termiä oikeudenmukaisuus, verotuksen pitää olla oikeudenmukaista. Te syytätte Sanna Marinin hallitusta siitä, että se ei... että tässä sillä olisi tilaisuus osoittaa oikeudenmukaisuutta tämän tapaisen verouudistuksen kautta. Minä olen eri mieltä siinä. Olen eri mieltä aidosti. Ihan ensimmäinen ongelma on se, että meilläkin ja monilla muilla kaupungissa asuvilla on haja-asutusalueilla kakkosasunto siellä. Meillä on kesäpaikkoja, monia muita muuttujia. Me maksamme jo siellä paikkakunnalla erilaista kiinteistöveroa kuin paikalliset ihmiset maksavat niistä omista asunnoistaan ja asuinpaikoista. Tässä te olisitte hakemassa lisää helpotusta tälle asialle. Ei ole oikeudenmukaista, että me ulkopaikkakuntalaiset maksamme erilaista kiinteistöveroa.

Mutta vielä suurempi epäoikeudenmukaisuuden ongelma on siinä, että kun me katsomme kiinteistöveroa valtakunnallisesti, niin meillä on vahvasti ahdingossa olevia ihmisiä kaupunkialueilla, pienomakotitaloissa, rintamamiestaloissa ja niin edelleen. Erityisesti kun ihmiset jäävät leskeksi, kun toinen puoliso kuolee, niin talo on menossa alta pois sen vuoksi, että kiinteistövero on täydellisen kohtuuton.

Ja silloin me joudumme mittaauttamaan nämä kiinteistöveroehdotukset suhteessa niihin kiinteistöveroihin, mitä ympäri Suomen maksavat ihmiset, jotka ovat pienituloisia — eläkkeensaajat tänä päivänä ovat erittäin pienituloinen ryhmä, suurin osa eläkkeensaajista on erittäin pienituloisia ihmisiä. Heille jos mille nimenomaan kiinteistövero on valtava kuorma. Ja silloin, jos me tähän suuntaan lähdetään hallitusohjelmia rakentamaan, että me maataloustuottajien tuotantorakennuksista otamme kiinteistöverot pois, niin silloin täytyy oikeudenmukaisuuden nimissä lähteä myöskin kaupunkialueilla reippaasti vähentämään sitä kuormaa, mikä erityisesti pientaloalueilla meillä on — tämä kiinteistöveron suuri, suuri kuorma — koko ajan vain kasvanut, koska yhä enemmän pyritään tuloveroista tinkimään ja sen sijaan panemaan verotusta kiinteistön puolelle. Eli oikeudenmukaisuuden nimessä, arvoisa puhemies, me joudutaan silloin katsomaan koko kiinteistöverojärjestelmä koko valtakunnan puitteissa.

Puhemies Matti Vanhanen: En keskeyttänyt ja pyytänyt puhujaa siirtymään pönttöön. Ajattelin, että kyllä se loppuu. [Naurua] — Edustaja Mäenpää.

20.28 **Juha Mäenpää ps:** Arvoisa herra puhemies! Edustaja Kiljunen vähän sosialistin tapaan rupesi tätä maatalouden kiinteistöveron poistamista vedättämään sinne muihinkin kiinteistöveroihin, ja viittasitte siihen, että vanhusten ja yksin jääneiden leskien kiinteistöveroa pitäisi pienentää. Minä voin kannattaa myös sitä, jos te teette siitä esityksen, mutta ehkä tässä tulisi huomioda se, että minä olen tehnyt tämän sen takia, että ne teidän lesket, jotka siellä asuvat omakotitalossa, saisivat jatkossa myös suomalaista ruokaa.

Tämä on semmoinen asia, että tämä koskee nyt erityisesti nuoria sukupolvenvaihdon tehneitä maatalousyrittäjiä, jotka ovat investoineet, ja nämä tilat ovat yleensä ruuantuotannossa sillä tavalla, että he tuottavat maitoa tai lihaa, elikkä eläintiloja tämä koskee hyvin vahvasti. Tämän jollakin lailla mielestäni pitäisi kiinnostaa demareita: teillä on väkevät voimat siellä lihateollisuudessa ja heidän työntekijöidensä joukossa, ja tämä tilanne on oikeasti niin katastrofaalinen, että jos tämä jatkuu tällaisena vielä pari vuotta, niin niillä lihatalojen duunareilla ei ole hetken päästä enää lihaa, mitä leikata. On tämä sen verran kiinnostanutkin demareita — nyt onkin hyvä tälle Kiljuselle hieman mainita — että minulla on

Pöytäkirja PTK 3/2022 vp

täällä otsikko: ”SDP:n varapuheenjohtaja Niina Malm on valmis keskustelemaan maatalouden ahdingosta hallituksessa”. Kyllähän huoltovarmuudesta kannattaa huolehtia. Elikkä nyt keskustan kahdelle edustajalle, jotka täällä ovat käyttäneet puheenvuoron, voin antaa sen verran sapiskaa, että alkää siirtäkö seuraavalle hallitukselle tätä asiaa. Te olette nyt hallituksessa, ja demareilta on tuki tälle asialle. Siellä on varapuheenjohtaja mukana, ja siten siellä SDP:n Keski-Suomen kansanedustajatkin, Piritta Rantanen ja Riitta Mäkinen, ovat huolissaan tästä maatalouden tilanteesta. Sillä lailla ihmettelen hieman tuon Kiljusen kateusmomenttia, joka nyt nousi ylös tässä.

Arvoisa puhemies! Otan täältä puhelimesta kuvan, jonka olen poiminut tuolta netistä, ja tässä paljastan teille hiukan näitä lukuja. Tässä yksittäinen maataloustuottaja on kirjoittanut: ”Apulannat maksoi 2021 kaudelle 15 572 euroa. Nyt näistä vastaavista on tarjous tullut 32 334 euroa.” Eli tuplaantunut apulanta. ”Polttoöljy maksaa 1,27. Viime kesänä vajaa 80 senttiä litra.” Tähänkin on tullut jo korotus, elikkä polttoöljy on 1,32 euroa litra tällä hetkellä. ”Sähkön hinta on tuplaantunut. Kassa kuiva, vaatimukset nousussa ja tulevaisuuden näkymät on synkkiä.”

Elikkä kyllä meidän on jollakin tavalla oikeasti kiinnitettävä huomiota tähän maatalouden kannattavuuteen. Se on meidän yhteiskunnan etu. Näin me pystytään varmistamaan, että meillä on huoltovarmaa kotimaista ruuantuotantoa, ja niin kuin varmasti monet edustajat täällä tietävät, meidän ruoka, mitä Suomessa valmistetaan, on myös antibioottivapaa, ja se on varmistettu kotimaisella kuiviketurpeella siellä eläintuotannossa.

Sen verran haluan vielä tähän turpeeseen yhdistää tätä maatalouden ahdinkoa, että monet nuoret viljelijät ovat siinä kehittäessään tilaa ja rakentaessaan uusia navetoita investoineet koneisiin, ostaneet traktoreita, ja on myös päätetty, että näitä traktoreita ahkeralla työllä lyhennetään siellä turvesuolla kesäaikana urakoimalla. Elikkä kaiken tämän karjankasvattamisen ohella monet talot tai esimerkiksi heidän lapsensa ovat näillä maatilan koneilla olleet turvesuolla urakoimassa, ja se on osa sen koneen maksusuunnitelmaa. Nyt osittain, tai hyvin pitkälti, tämän nykyisen hallituksen päätöksestä johtuen nämä kesäajan urakoinnit ovat heiltä loppuneet. Heillä on siellä kone lyhennettävänä ja maksettavana.

Eli niin kuin ihan rehellisyyden nimissä toivon, että hallitus tarttuisi tähän ongelmaan, mikä meillä on. Tämä on vain pieni pala, millä sitä maatalouden ahdinkoa voidaan korjata, ja toivon, että täällä kukaan hallituspuolueista ei tule sitten loppuviimekseen sanomaan, että me ei voida tehdä tätä, koska on joku EU-pykälä tai joku muu, ja että Ruotsissa ne ovat kiinteistöveroista vapaita mutta me ei voida enää tehdä niin, koska on EU. Jos te hallitukselta näin vastaatte, niin sallitte saman tien esittää kysymyksen: onko Suomi enää itsenäinen maa, jos se ei saa itse päättää maatalousrakennusten kiinteistöverosta? — Kiitoksia.

Puhemies Matti Vanhanen: Keskustelu ja asian käsittely keskeytetään. Asian käsittelyä jatketaan tässä istunnossa päiväjärjestyksen muiden asiakohtien tultua käsitellyiksi.

Asian käsittely keskeytettiin kello 20.35.

Asian käsittelyä jatkettiin kello 20.56.

Pöytäkirja PTK 3/2022 vp

Puhemies Matti Vanhanen: Nyt jatketaan aiemmin tässä täysistunnossa keskeytetyn asiakohdan 7 käsittelyä.

Keskustelu jatkuu. — Edustaja Kettunen.

20.56 Tuomas Kettunen kesk: Arvoisa puhemies! Tosiaan käsittelyssä on edustaja Mäenpään lakialoite siitä, että maatalouden tuotantorakennukset olisivat jatkossa vapaita kiinteistöverosta. Nyt täytyy muistaa, että kiinteistöveroahan keräävät kunnat, ei valtio. Kiinteistövero ja verot ovat tärkeitä tulonlähteitä kunnille, ja jos näitä lähdetään alentamaan, niin sehän tarkoittaa sitten, että tuloja on hankittava muualta veroina tai sitten maksuina tai sitten on leikattava niistä kunnan palveluista — siis ei lakisääteisistä, mutta muista tärkeitä palveluista.

Ja niin kuin tuossa jo, puhemies, aikaisemmassa puheenvuorossa toin esille, niin tämän lakialoitteen mukaan kunnilta jäisi ehdotetun muutoksen myötä saamatta noin 15 miljoonaa euroa verotuloja, ja edustaja Kiljunen tässä sitten laajensi tätä keskustelua siihen, että on myös muitakin kiinteistöjä, mitä kunnat sitten verottavat — eri kunnat eri tavalla.

Mutta, puhemies, tämä lakialoittehan on tuotu myös ratkaisuesitykseksi siihen maatalouden ahdinkoon, minkä me kaikki tiedostamme, mistä me kaikki kannamme huolta. Niin kuin olemme tiedotusvälineistä lukeneet ja myös tämän salin keskusteluja kuulleet, niin yksimielisyyttä löytyy sekä oppositiopuolueitten suunnalta että myös hallituspuolueitten suunnalta siihen, että meidän on löydettävä ratkaisuja maatalouden ahdingon ratkaisemiseksi. Tähän myös maa- ja metsätalousministeri Leppä on ottanut kantaa ja tulee lähemmään etsimään ratkaisuja ahdingon setvimiseksi. Jos löytyy hallituspuolueista yksimielisyyttä, niin varmasti myös lainsäädäntöäkin on tarve muuttaa. Ja jos vaan löytyy tahtoa, niin löytyy myös tie löytää lainsäädännöllä muutoksia siihen, että tähän kannattavuuskriisiin saadaan sitäkin kautta tuloksia.

Vielä, puhemies, muistutan siitä, että kyllä kaupalla on tänä päivänä aika iso valta. Hyviä tuloksia on tehty, niin toivoisin nyt myös yhteiskuntavastuuta kaupan suunnalta niin, että myös he tulevat vastaan tässä tilanteessa, jotta suomalainen maatalous voi tulevaisuudessa hyvin, ja sitä kautta kansallinen ruokahuolto, huoltovarmuus on myös jatkossa turvattu.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Tynkkynen.

20.59 Sebastian Tynkkynen ps: Kiitoksia, arvoisa herra puhemies! Kyllä nyt kehottaisin edustaja Kiljusta sen kritiikin sijaan, mitä ohjasitte tänne meidän perussuomalaisten suuntaan, mistä tuo lakialoite lähti, kuuntelemaan ihan teidän hallituspuoluekollegoja, esimerkiksi edustaja Kettusen tai edustaja Mattilan erinomaisia puheenvuoroja tähän kiinteistöveroaloitteeseen liittyen. Tämä maatalouden tilanne tällä hetkellä on niin kriisitila, että sitä ei usko kuin vasta, jos menee vaikkapa vierailemaan tiloilla ja kuuntelemaan ihan oikeasti, mitä niillä ihmisillä on mielen päällä.

Esimerkiksi Kainuun maakunnassa, mistä edustaja Kettunen tulee, Suomussalmella kun olin vierailemassa, siellä hieman minua vanhempi nainen, joka piti tilaa, sanoi, että tämä tilanne on nyt se, että he laskevat, että heidän ei enää kannata ja kahden vuoden päästä lyödään sitten tila kiinni. Ja näitä viestejä tulee koko ajan, siis jatkuvasti.

Valmiuslaki nyt esimerkiksi näiden Valko-Venäjän tai Kreikka—Turkki-tilanteiden osalta saattaa olla sellaista reagointia, mikä saattaa meille aidosti tulla yllättäen ja me ol-

Pöytäkirja PTK 3/2022 vp

laan sen takia myöhässä, mutta tämä maatalouden kriisi on sellainen asia, että tässä kukaan ei voi sanoa, että tulipa yllättäen. Me nähdään tämä tilanne koko ajan, ja siksi näitä toimenpiteitä maatalouden kannattavuuden parantamiseksi tarvittaisiin. Kaikki pystyvät näkemään tämän tilanteen.

Edustaja Kiljunen, te puhuitte verotuksesta ja sanoitte, että jos nyt tätä kiinteistöveroä näitten tilallisten osalta tullaan helpottamaan, niin mistä sitten verot. Ei verotus ole mikään itseisarvo. Veroja kerätään sen vuoksi, että pystytään järjestämään lakisääteisiä ja relevantteja palveluita. Meillä Suomessa tällä hetkellä on vaihtoehto myöskin sille, että tarvitsisi verottaa lisää. Me voidaan myöskin sopeuttaa, me voidaan leikata toissijaisia asioita ja pistää rahahanoja kiinni esimerkiksi ulkomaille. 15 miljoonaa on todella vaivaisen pieni määrä rahaa, jos mietitään vaikkapa esimerkiksi EU:n elpymispakettia: se oli neljä miljardia, mitä meiltä lähtee Etelä-Euroopan maille muun muassa siihen, että siellä voidaan sitten kokeilla neljäpäiväistä työviikkoa ja niin edelleen — pieni raha.

Sitten vielä puhuitte oikeudenmukaisuudesta, eli siitä, jos vaikkapa on ulkopaikkakuntalaisena asumusta tai mökkiä tai mitä tahansa muualla, niin vaikka se on tavallista, siitä huolimatta voidaan sanoa, että se on kuitenkin jonkinlaisesta luksusta sen välttämättömyyden päälle useimmissa tapauksissa. Näin ollen tätä ei minun mielestäni voi ottaa tähän oikeudenmukaisuusvertailuun. Nyt me puhutaan suomalaisesta huoltovarmuudesta, siitä, pysyvätkö nämä maatilat pystyssä. Huoltovarmuus versus se, onko sinulla vähän halvempaa, kun sinulla on joku asumus tai rakennus muualla kuin missä asut. Ei näitä voi verrata. — Kiitos.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Kiljunen.

21.03 Kimmo Kiljunen sd: Puhemies! Olen vähän sitä mieltä, että meidän ei kannata hirveästi tästä asiasta kiistellä, koska oletan, että me olemme kuitenkin syvimmältään samaa mieltä. Edustaja Tynkkynen totesi minulle, että kuuntelenko minä, mitä täällä puhutaan, mitä... [Sebastian Tynkkynen: Ei vaan että kannattaa kuunnella!] — Kannattaa kuunnella, ja olen kuunnellut edustaja Kettusen ja myöskin teidänkin puheenvuorojanne erittäin huolella, ja voin jakaa sen huolen, mikä teillä on maatalouden, maataloustuottajien ahdingon suhteen. Siellä on varmasti pientilallisia, erityisesti paljon pientilallisia — suurtilalliset pärjäävät aina paremmin, suuret metsänomistajat pärjäävät varmaan paremmin — on paljon pientilallisia, joilla on todellakin tiukkaa tällä hetkellä. Te puhutte aidosta ilmiöstä, ja myöskin monet sosiaalidemokraatit, joihin täällä viitattiinkin, ovat tuoneet sen esille, että tämä on iso asia ja siihen täytyy pystyä löytämään ratkaisuja.

Mutta varmaankaan ratkaisu maatalouden ahdinkoon ei löydy tästä kiinteistöveron helpotuksesta, koska sieltä aukeaa sitten muita ongelmia — ja tässä ei ole kateuselementti ollenkaan mukana, vaan tässä on nimenomaan oikeudenmukaisuuselementti — siihen, jota edustaja Kettunen hienolla tavalla muotoilikin.

Usein on kysymys myöskin pienistä kunnista, jotka ovat erityisen maatalousvaltaisia, pienistä syrjäisistä kunnista. Ja kun te sanoitte, että verot eivät ole mikään absoluuttinen asia, vaan meillä on myöskin konsteja, millä... Kun, edustaja Tynkkynen, te sanoitte, että verot eivät ole mikään absoluuttinen asia, vaan meillä on myöskin keinoja leikata jostakin, niin kertokaa minulle nyt sitten Kainuun kunnista, Sotkamosta tai mistä tahansa — Sotkamo ei ole edes paras esimerkki, sillä se on suhteellisen hyvinvoiva kunta siellä Kainuun seudulla, mutta siellä on paljon pieniä, köyhiä kuntia, vaikkapa Tohmajärveä ja mitä tahan-

Pöytäkirja PTK 3/2022 vp

sa — kertokaa minulle, mistä ne leikkaavat. Mistä se kunta rupeaa leikkaamaan, jos se menettää yhden keskeisimmistä tulolähteistä? [Sebastian Tynkkynen: Valtionosuudet!]

Tähän keskusteluun en haluaisi ryhtyä, että me ruvetaan miettimään tältä puolelta leikkauksia. Ylläpidetään verotusrakenne luontevana, puhutaan maatalouden ahdingosta, löydetään siihen keinoja, muita kuin tämä kiinteistövero.

Ja minä muistuttaisin sitten, kun puhutte luksuksesta, että se on luksusta, mikä kaupunkiasujilla on, jos heillä on kakkosasunto tai mökki jossain syrjäkulmalla: onko sekin myöskin luksusta, jos jollain on suuret metsäomaisuudet, joita kaupungissa asuvalla eläkkeensaajalla, yksinäisellä ihmisellä, pienkoti-, omakotialueella asuvalla ihmisellä on, ja kiinteistövero lyö päälle ja täytyisi suoriutua siitä? Hänellä ei ole minkäänlaista turvaa siinä tilanteessa. Siinä suhteessa tämä täytyy vertaannuttaa myöskin, että meillä on erilaisia asujajaimistoja ja erilaisia kiinteistöveroja, ja silloin jos ruvetaan kiinteistöverohelpotuksia tekemään johonkin suuntaan, niin silloin meidän täytyy avata myöskin toinen suunta. [Sebastian Tynkkynen: Valtionosuudet ja leikkaukset!]

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Elomaa.

21.05 Ritva Elomaa ps: Arvoisa puhemies! Tämän keskustelun perusteella minulle tuli vähän sellainen käsitys, että edustaja Kiljunen ei ollenkaan ymmärrä, missä tilanteessa viljelijät ovat tällä hetkellä. Tilanne on se, että viljelijä saa keskimääräisen tuntipalkkansa, joka on 5,4 euroa tunnilta. Meillä oli 60-luvulla vielä 300 000 maatilaa, tällä hetkellä meillä on reilusti alle 50 000. Kiljunen otti esille, että pientilallisilla on vaikeaa — totta, mutta kun meillä ei pientilallisilla ole kuin kourallinen, koska heidät on jo tapettu. Meillä on pääasiallisesti keskisuuria tiloja ja sitten on joitakin oikein jättitiloja, ja niillä kaikilla on nyt ongelma, koska kannattavuus on mennyt ihan heikoksi ja energian hinta on noussut niin paljon viime aikoina ja sitten EU:lta tulee jatkuvasti määräyksiä, ilmasto- ja ympäristöpolitiikan vaatimukset ovat mielettömät. Minä voin sanoa tässä muutamia lukuja, että Kiljunenkin ymmärtää: 5 kilon ämpärillisestä perunoita tuottaja saa 1 euron, 10 kappaleesta vapaan kanan munia 50 senttiä — kaupan hyllyllä nämä hinnat ovat ainakin viisinkertaiset — 2 euron ruisleivästä 7 senttiä. Possun kilohinta on 1 euro, kaupassa 7—14 euroa. Oluttuopin ohrasta tuottaja saa 2 senttiä. Nämä ovat sellaisia lukuja, että jokainen ymmärtää, että tilanne on nyt hätätilanne, nyt on hätätila ruoantuotannossa, ja meidän täytyy se pelastaa.

Täällä on ehdotettu hallituksen taholta, että parlamentaarinen ryhmä perustettaisiin, että ymmärrettäisiin tätä tuottajan tilannetta paremmin. Se ei ole yhtään huono esitys, voisi olla hyväkin, mutta tällä on niin kiire, että valtavasti näitä komiteoita ei ehditä enää perustaa, vaan pitää tehdä tekoja. Nämä ovat niin vakavia asioita, mitä minä nyt luettelin, koska nämä ovat faktoja. Että toivoisin, että hallitus — ja tietysti oppositio tulee mukaan — pelastaisi meidän tuottajat, ja samalla meidän kuluttajat saisivat puhdasta, hyvää ruokaa, lähiruokaa. Mikä ympäristöteko se on, jos me tuodaan tuolta maan ääristä jotain tuotetta? Ei me tiedetä, kuinka se on tuotettu, kuinka eläimiä on kohdeltu, kuinka ympäristöystävällistä ruokaa se on. Se ei voi olla edullista tuoda sieltä, jos laskee kaikki kulut, eikä tiedä, millä lailla se on tuotettu. Mutta Suomen ruoantuotannossa me tiedetään kaikki, kuinka on tuotettu.

Kettunen ja Tynkkynenkin toivat just tärkeitä huoltovarmuusasioita tässä esille. Olen todella huolissani — perussuomalaiset myös — viljelijöitten tilanteesta ja toivoisin, että tehdään radikaaleja, hyviä päätöksiä. — Kiitos.

Pöytäkirja PTK 3/2022 vp

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Kettunen.

21.09 Tuomas Kettunen kesk: Kunnioitettu herra puhemies! Täytyy sen verran nyt puolustaa edustaja Kiljusta, että hän toi kyllä aikaisemmissa puheenvuoroissaan esille selvästi sen, että koko Suomi pitää pitää mukana, koko Suomea pitää kehittää ja edistää. Ja koko Suomessa, maakunnissa, kun olemme maakuntien Suomi, on vielä viljelytoimintaa ja maataloutta. Sitä kautta sitten myös se huoltovarmuus ja myös turvallisuuskysymys täytyvät, kun valot palavat koko Suomessa — niin, koko Suomessa.

Mutta niin kuin tässä ansiokkaissa puheenvuoroissa on tullut esille, niin se maataloustuottajien ahdinko on totta. Suurin ongelma kuitenkin liittyy tuottajien saamiin tuloihin tai niitten puutteisiin. Ja nyt, kun me puhutaan kiinteistöveroista, niin nythän kunnille saattaa aiheutua ongelmia, jos kiinteistöveroja lähdetään alentamaan. Sen sijaan nyt pitäisi puhua maatalousyrittäjien asemasta ja siitä tulonmuodostuksesta, ja sitä pitäisi tarkastella vielä laajemmin. Tästä kyllä olen tyytyväinen ja kiitollinen, että edustaja Kivirantahan on esittänyt parlamentaarisen maatalouskomitean perustamista näitten asioitten pohtimiseksi jo viime vuoden puolella, ja minusta tuntuu, että tämä asia etenee, ja hyvä niin.

No, mitä tulee sitten poliittiseen päätöksentekoon, niin tämä hallitus on pitänyt huolta, että kansalliset maataloustuet ovat säilyneet ajanmukaisella tasolla — niitä ei ole laskettu. Ja mitä tulee sitten EU:n suunnalta tulevaan maataloustukeen, niin sehän hieman jopa nousi, mutta olen siinä myös kyllä samaa mieltä, että olisin toivonut, että se byrokratia, mikä sitten tulee tämän tuenmaksun myötä maataloustuottajien suuntaan, olisi paljon kevyempää, koska kyllä niitä tuottajia, kun he ovat jo muutenkin taloudellisessa ahdingossa, varmasti harmittaa se, kun joudutaan sitten vielä sitä byrokratiaakin sen muun toiminnan ohessa sitten vielä tekemään.

Mutta, arvoisa puhemies, me kaikki varmasti jaamme tämän yhteisen huolen maatalouden ahdingosta ja toivomme, että suomalainen ruokaturvallisuus, huoltovarmuus tulee säilymään.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Kiljunen, Kimmo.

21.11 Kimmo Kiljunen sd: Arvoisa puhemies! Tämä on minun viimeinen puheenvuoroni tästä aiheesta, joka on niitä osa-alueita, kuten edustaja Elomaa jo totesi, joista minä en varmaan tiedä riittävän hyvin: siitä ahdingosta, missä viljelijät ovat. Joudun myöntämään sen, että minulla aivan varmasti on siinä tietämisessä parantamisen varaa niistä valiokunnista, jotka suoraan käsittelevät maataloutta, ja sen vuoksi on tärkeätä kuulla näitä teidän puheenvuorojanne. Kyllä tunnistan tuon ahdinkotilanteen, ja siihen on välttämätöntä ja hyödyllistä löytää ratkaisuja — monestakin syystä, mitkä edustaja Kettunen tässä myöskin luetteli.

Toisaalta on myöskin selvää, että maataloustuottaja ei ole yksi käsite, vaan meillä on ihmisiä, joilla asuinalueet ovat hyvin erilaisia, poikkeavia, joista jotkut ovat rintamailta, jotkut ovat syrjäseuduilta, ovat hyvin erilaisissa olosuhteissa. Meillä on myöskin omistussuhteiltaan hyvin erilaisia maataloustuottajia. Se on tietystyyppinen kokonaisuus, mutta kyllä uskon teidän vakuutteluja siitä, että ahdinkotilanne on nyt vaikea monella tapaa. Tämä lähihuokakonsepti, kotimainen huoltovarmuus — ne ovat isoja, isoja asioita. Minä mielelläni vaikka maksan vähän enemmän ruoasta, jotta olen varma, että se tulee kotimaasta. Tämä on itsestäänselvä asia.

Pöytäkirja PTK 3/2022 vp

En kuitenkaan ole täysin vakuuttunut, että tähän maataloustuottajien ahdinkoon tämä kiinteistövero olisi se ratkaisu. Siellä varmasti täytyy olla muitakin konsteja. Te olette asiantuntijoita niitä arvioimaan, ja mielelläni olen siinä joukkueessa mukana, joka etsii niitä ratkaisuja, joilla myöskin autetaan maataloustuottajia selviytymään näiden hankalien aikojen ylitse, mutta minä toivon, että teiltä löytyy sympatiaa myöskin niille ihmisille, jotka asuvat kaupunkialueilla, jotka eivät ole maataloustuottajia, jotka ovat pienituloisia, tosi suurissa vaikeuksissa — tosi suurissa vaikeuksissa. Juuri vaikkapa polttoaineiden hinnat, mistä täällä on paljon puhuttu, monet muut kustannusrasitteet, eläkkeet eivät tahdo nousta, ja niin edelleen — nämä ovat rasitteena. Meidän täytyy yhdessä löytää niihinkin ratkaisu.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin valtiovarainvaliokuntaan.

8. Lakialoite laiksi pakkokeinolain 10 luvun 3 §:n muuttamisesta

Lakialoite LA 57/2021 vp Jari Kinnunen kok ym.

Lähetekeskustelu

Puhemies Matti Vanhanen: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 8. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään lakivaliokuntaan.

Lähetekeskusteluun varataan enintään 30 minuuttia. Asian käsittelyssä noudatetaan aikataulutettujen asioiden osalta sovittuja menettelytapoja. — Keskustelu, edustaja Jari Kinnunen.

Keskustelu

20.35 **Jari Kinnunen kok** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Tämän lakialoitteen tarkoituksena on yleisellä tasolla estää ennalta ampuma-aserikoksia, ja erityisellä tasolla se pyrkii edistämään rikosvastuun toteutumista, kun syytä epäillä -kynnys on ylitynyt siitä, että joku on syyllistynyt törkeään ampuma-aserikokseen. Suomessa on vihdoin tehtävä strateginen valinta ennaltaestää ampuma-aserikosten lisääntymistä. Samalla on varmistettava, että esitutkintaviranomaisella on riittävät työkalut, jotka käytännössä edistävät mainittujen rikosten ennaltaestämistä ja syytä epäillä -kynnyksen ylityttyä tukevat esitutkinnan taktista suunnittelua sekä oikea-aikaisten operatiivisten tutkintatoimien käyttämistä.

Törkeiden ampuma-aserikosten määrä on jatkuvasti noussut. Vuonna 2016 poliisin tietojärjestelmään kirjattiin vain 93 kappaletta mainittuja rikoksia, kun 2020 niitä oli kirjattu 153 ja maanantaina saamani alustavan tiedon mukaan vuoden 2021 luvut ovat edellisen vuoden tasolla. Samanaikaisesti epäiltyjen henkilöiden lukumäärä on yli kaksinkertaistunut viidessä vuodessa. Toimivia ampuma-aseita pystytään nykyään helposti valmistamaan muun muassa maahan tuoduista kaasutoimisista niin sanotuista starttipistooleista niin, että ne kestävät enemmän kuin yhden laukauksen ampumisen. Aseiden osien valmistaminen on mahdollista 3D-teknologiaa hyödyntäen. Ensimmäinen asetehdas onkin jo Suomessa paljastettu.

Pöytäkirja PTK 3/2022 vp

Toimintakykyisten aseiden salakuljetus on myös yksi merkittävä reitti laittomien aseiden lisääntymiselle, eikä omaisuusrikosten yhteydessä anastettujen aseiden määrä ole vähentymässä. Järjestäytyneen rikollisuuden ryhmittymät ovat levittäytyneet kaikkialle tässä maassa, ja niiden jäsenmäärä on noussut tasaisesti. Lisäksi uudet jengiytymisen muodot ovat jo nykypäivää, ja esimerkiksi Mantaqa-katujengi on myös erittäin viranomaisvastainen. Lisääntyvä huumausainerikollisuus tulee vääjäämättä johtamaan varustelukierteseen ja siirtymiseen pois suomalaisille perinteisestä teräsearsenaalista kohti tehokkaampaa aseistusta. Huomiotta ei voi myöskään jättää erilaisten ääriliikkeiden halua ja kykyä aseistautua.

Pienenä käytännön esimerkkinä haluan valaista lainsäätäjiä tapahtumasarjalla, joka perustuu tositapahtumiin mutta josta en tietenkään mitään yksilöivää tietoa teille voi antaa. Mutta kävipä kerran niin, että poliisi sai tietää, sai haltuunsa seikkoja, joiden perusteella sen oli syytä epäillä, että herra A. Seppä — olkoon hän vaikka senniminen — valmistaa aseita ja muuntaa niitä ja myy niitä rikollisille. Tämä tieto oli niin kattavaa, että poliisin syytä epäillä -kynnys ylittyi ja asialle määrättiin tutkinnanjohtaja. Koska asia oli vakava ja yhteiskunnallisesti erittäin merkityksellinen, niin siihen sitten satsattiin myöskin henkilöstöresurssia tiedonhankintaan ja tutkintaan. Aikaa käytettiin runsaahkosti, ja se tuotti lisää tulosta. Pyrittiin käyttämään ne lailliset keinot, mitä poliisilla tällaisissa tapauksissa siellä työkalupakissa on. Saatiin tietoa herra Sepän asiakkaista, mikä vahvisti poliisin käsitystä siitä, että kyllä hän aseita varmaankin myy, kun asiakkaat ovat meille tällaisia tuttuja. Ongelmaksi tässä muodostui se, että herra Seppä oli onnistuneesti valinnut asuinpaikkakseen paikan, jota ei voitu meidän perinteisillä menetelmillä elikkä fyysisesti tarkkailla ilman, että poliisi olisi paljastunut. Poliisi ei siis saanut riittävästi näyttöä, niin että syyttäjä olisi pystynyt toteamaan, että kyllä, syytekynnys on ylittynyt. Tämä tutkinta piti päättää. Se siis epäonnistui, koska työkaluja ei ollut. Ratkaisu olisi ollut telekuuntelu, jolla oltaisiin pystytty sitten kohdentamaan poliisitoimintaa niin, että se olisi ollut täsmällistä ajallisesti ja olisi kohdistunut tarkasti oikeisiin kohteisiin. Poliisi ei voi mennä tekemään kotietsintöjä luottaen onneen. Törkeä ampuma-aserikos tulee siis lisätä niiden rikosten luetteloon, joiden tutkintaan esitutkintaviranomaiselle voidaan antaa lupa kohdistaa telekuuntelua rikoksesta epäillyn hallussa olevaan tai hänen oletettavasti muuten käyttämäänsä telesoitteen tai telepäätelaitteeseen.

Olen tietoinen siitä, että esitykseni tekemisen jälkeen 27.1.2022 oikeusministeriö on julkaissut työryhmämietinnön 2022/1. Mainittu mietintö on kirjoitettu hallituksen esityksen muotoon. Olen erittäin tyytyväinen ja iloinen, että ”Pakkokeinolain muutostarpeiden tarkastelu” -nimellä tehty mietintö on saatu aikaiseksi. Oman lakialoitteeni sisältö on mietinnössä huomioitu, ja nyt pyydänkin, että hallitus kiirehtii antamaan esityksen pakkokeinolain muuttamiseksi, jolloin tämä lakialoite voidaan käsitellä samassa yhteydessä. — Kiitos.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Keto-Huovinen.

20.42 Pihla Keto-Huovinen kok: Arvoisa puhemies! Poliisin ja Tullin esitutkintojen perusteella luvattomia ampuma-aseita on takavarikoitu viime vuosina entistä enemmän. Keskusrikospoliisin mukaan ammatti- ja taparikollisten aseistautuminen on voimakkaasti kasvanut viime vuosina.

Erityisen haasteelliseksi esitutkinnoissa on muodostunut selvittää se, mistä näitä aseita tulee ja ketkä niitä valmistavat. Monesti kysymys on järjestelmällisestä aseiden salakulje-

Pöytäkirja PTK 3/2022 vp

tuksesta tai niin sanotusta aseseppätoiminnasta, jossa esimerkiksi deaktivoituista aseista tai 3D-tulostustoimintaa hyväksi käyttäen valmistetaan toimintakuntoisia ampuma-aseita. Kysymys on näissä tilanteissa usein myös järjestäytyneestä rikollisuudesta. Ampuma-aserikokset yleensä edeltävät muiden aseiden käyttöön liittyviä rikoksia, ja näiden rikosten selvittämiseksi on olemassa voimakas yhteiskunnallinen intressi. Ja kuten aiemmin totesin, näillä rikoksilla on monesti kytköksiä ammattimaiseen ja järjestäytyneeseen rikollisuuteen.

Arvoisa puhemies! Edellä mainituista syistä pidän kollegani Jari Kinnusen pakkokeinolain 10 luvun 3 §:n muuttamiseen tähtäävää lakialoitetta erinomaisena. Lakialoitteessa vaaditaan, että törkeä ampuma-aserikos lisättäisiin niiden epäiltyjen rikosten listaan, joiden esitutkintaan esitutkintaviranomaiselle voidaan antaa lupa kohdistaa telekuuntelua rikoksesta epäillyn hallussa olevaan tai hänen oletettavasti muuten käyttämäänsä teleosoitteeseen tai telepäätelaitteeseen. Kinnusen aloite tuo esiin käytännön toimijoiden — näitä asioita tutkivien ja työkseen käsittelevien ammattilaisten — huolen riittämättömistä työkaluista järjestäytyneen rikollisuuden torjumiseksi.

Tämän aloitteen sisältöä on peräänkuuluttanut myös oikeusministeriön työryhmä, joka mietinnössään 2022/1 pitää perusteltuna, että telekuuntelu mahdollistettaisiin törkeän ampuma-aserikoksen selvittämisessä. On nimittäin tosiasia, että järjestäytynyt rikollisuus on valitettavasti yhä kasvussa ja siihen vastaaminen vaatii ajantasaista lainsäädäntöä. On välttämätöntä, että viranomaisille taataan työkalut ja lainsäädännölliset mahdollisuudet vastata kohonneisiin riskeihin ja uusiin rikollisuuden muotoihin.

On myös ensiarvoisen tärkeää, että luvattomien aseiden tuomaa turvallisuusriskiä pystytään pienentämään eri keinoin. Kinnusen aloite onkin luonteva jatko myös viime vuonna tekemälleni lakialoitteelle, jossa vaadin ampuma-aselainsäädännön tiukennuksia luvattomien aseiden osalta. 104 allekirjoitusta keränneessä lakialoitteessani vaadin, että rikoslain 41 luvun 2 § tulisi muuttaa siten, että luvattoman ampuma-aseen kantaminen ja kuljettaminen yleisellä paikalla, yleisellä paikalla olevassa kulkuneuvossa tai tilassa, johon yleisöllä on pääsy, tulisi rangaistavaksi törkeänä ampuma-aserikoksena. Luvattomien aseiden tuomat riskit yleiselle turvallisuudelle ja viranomaisten työturvallisuudelle ovat niin korkeita, ettei luvattomien ampuma-aseiden hallussapidosta yleisillä paikoilla tulisi koskaan selvitä pelkillä sakkorangaistuksilla. [Jari Kinnunen: Erinomainen aloite!]

Arvoisa puhemies! Nämä lainsäädännön muutokset antaisivat poliisille entistä paremmat valmiudet työskennellä turvallisemman yhteiskunnan takaamiseksi. Kun luvattomien aseiden hallussapito julkisella paikalla olisi tuomittavissa törkeänä ampuma-aserikoksena ja Kinnusen aloitteen mukaisesti poliisit pystyisivät tarvittaessa käyttämään telekuuntelua sen tutkimiseen, olisi viranomaisilla merkittävästi parempi mahdollisuus puuttua riittävässä laajuudessa järjestäytyneen rikollisuuden kasvaneeseen uhkaan. Näin pystyttäisiin hillitsemään sen tuottamia riskejä poliisien ja ihan tavallisten kansalaisten elämässä. Onkin hienoa nähdä, että järjestäytyneen rikollisuuden kitkeminen ja yhteiskunnan turvallisuuden parantaminen ovat asioita, joiden takana olen ilokseni huomannut myös enemmistön edustajista seisovan. Toivottavasti se näkyy myös tämän lakialoitteen etenemisessä niin, että se käsitellään täällä mahdollisimman pian. — Kiitos.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Tynkkynen.

Pöytäkirja PTK 3/2022 vp

20.47 Sebastian Tynkkynen ps: Kiitoksia, arvoisa herra puhemies! Kiitoksia edustaja Kinnuselle erinomaisesta aloitteesta. Luulin, että oma nimeni löytyisi tuolta listalta, mutta jostain syystä tämä aloite on mennyt allekirjoitusvaiheessa ohi, joten merkittäköön pöytäkirjoihin, että myöskin itse kannatan lämpimästi tätä aloitetta.

Kun ajatellaan muutenkin paitsi toki tällä hetkellä olevaa järjestäytynyttä rikollisuutta mutta myös kun ajatellaan näitä tulevaisuuden uhkia, mitä meillä saattaa olla — tämmöisiä virtauksia, mitä Yhdysvalloista on tullut, että kun yhteiskunta jakautuu kahtia, niin se saattaa aiheuttaa tietynlaista liikehdintää, erilaisia uudentyyppisiä ryhmiä, jotka yrittävät suunnitella erilaisia iskuja ja joilla voi olla aseita hallussaan, ja voidaan puhua esimerkiksi Kankaanpään tapauksesta tai voidaan puhua 2015 siirtolaisaallon jälkeen tulleista tietyistä soluista, mitä supokin on seurannut, tai muunlaisesta tällaisesta uudentyyppisestä järjestäytyneestä toiminnasta, joka ei ole sitä perinteistä jengirikollisuutta — niin uskon, että kaikkien tähän tämä lakialoite tulee antamaan työkaluja. Näin ollen lämmin kannatus sille. — Kiitos.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin lakivaliokuntaan.

9. Seuraava täysistunto

Eduskunnan seuraava täysistunto on perjantaina 4.2.2022 klo 13.00. Täysistunto lopetettiin klo 21.14.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

Timo Tuovinen